

DELAVSKA ENOTNOST

GLASILO SINDIKATOV SLOVENIJE • STEV. 24. • 5. JUNIJA • LETO XVII. • CENA 20 DIN

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!



V teh dneh se zbirajo delovni kolektivi na zborih volivcev ter volijo odposlance za volilna telesa, ki bodo izvolila člane okrajnih skupščin zavodov za socialno zavarovanje. — Prizor iz jeseniške železarnice.

„DA“ ALI „NE“?

V PREJŠNJI ŠTEVILKI LISTA SMO V SESTAVKU »NEZAKONITI PRAVILNIKI« SPREGOVORILI O NAPAČNIH POSTOPKIH GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ, KI UREJAJO TARIFNA VPRAŠANJA BREZ SOGLASJA PRISTOJNIH ORGANOV. TOKRAT PA VELJA SPREGOVORITI ŠE O NEKATERIH DRUGIH VPRAŠANJAH S PODROČJA TARIFNE POLITIKE.

Letos so organi upravljanja številnih gospodarskih organizacij sklenili zvišati posamezne tarifne pravilnike v celoti. To svojo namero so različno utemeljevali.

Posamezna podjetja (in ta so v večini) želijo spremeniti tarifne pravilnike oziroma postavke zato, ker so občutne razlike za enaka delovna mesta pri njih in v sorodnih podjetjih. Ponekod pa želijo spremeniti tarifne postavke za posamezna delovna mesta, ker se je spremenil pomen le-teh bodisi z združitvijo ali ločitvijo delovnih mest, bodisi z razširitvijo njihovega delovnega področja.

Iz teh razlogov je zadnji čas v petih okrajih želelo spremeniti tarifne pravilnike 38 gospo-

darskih organizacij. Organi občin in sindikalni sveti, ki so pristojni za izrekanje soglasja k spremembam tarifnih pravilnikov, v murskosoboškem, goriškem, trboveljskem in celjskem okraju niso pristali na spremembo tarifnih pravilnikov 17 gospodarskih organizacij. V ljubljanskem, murskosoboškem, goriškem in trboveljskem okraju pa so ti organi pristali na spremembo pravilnikov 21 organizacij.

Ali so ravnali prav tam, kjer so pristali na spremembo tarifnega pravilnika na podlagi takšnih utemeljitev ali tam, kjer niso bili soglasni s takšnimi spremembami?

Proizvodnja je živ organizem, nenehno se izpopolnjuje in razvija. Zato tarifnih postavk ni mogoče zakovati. Spremembe v gospodarskih organizacijah, ki jih narekujejo nova delovna mesta, organizacijske in tehnične spremembe v proizvodnji, novosti, zaradi katerih je pomen delovnih mest večji ali manjši, terjajo tudi ustrezne spremembe v tarifni politiki. Kjer so želeli spremeniti tarifni pravilnik z avtoriteto, so ravnali prav. Takšne spremembe posameznih tarifnih postavk velja podpirati. Seveda pa se je potrebno za vsak posamezen primer poizkusiti temeljito preučiti, ali dejansko obstoje za takšne spremembe potrebni gospodarski razlogi. Če bi zavirali spremembe tarifnih postavk v teh primerih, bi lahko zavirali proizvodnjo in uveljavili nepravilnen način nagrajevanja. Organi izven podjetja, ki so pristojni izreči soglasje k spremembi tarifnih

pravilnikov, pa so se seveda dolžni ob vsaki spremembi tarifnih pravilnikov poprej prepričati, če ne gre samo za navidezno spremembo delovnega mesta.

Toda mnogi so želeli spremeniti tarifne postavke iz drugih razlogov, kar nam pove, da še niso doumeli bistva nove delitve dohodka. Urejanje tarifne politike še vedno pojmujejo kot preprosto zviševanje tarifnih postavk in le-te izenačujejo z zaslužkom. Tarifna postavka bo sicer še precej časa osnova osebnih dohodkov, toda višina osebnega dohodka še ni končno določena z višino tarifne postavke. Razen tarifnih postavk so v veljavi še druge oblike nagrajevanja. Osebnih dohodkov posameznika je odvisen še od drugih činiteljev (zaslužek iz naslova norm, akordov in premij) in od dobre organizacije dela ter dobrega gospodarjenja vsega kolektiva.

Marsikje so prezrli te stvari. Prezrli so, da je dobilo nagrajevanje delavcev v praktični plačni politiki družbeno povsem novo vsebino. Delavci si ne dele več plač, temveč si po splošnih družbenih normah dele dohodka, ki so si ga kot gospodarji ustvarili. Prav zato ker v posameznih gospodarskih organizacijah še niso doumeli tega, si prizadevajo zgolj vsklajevati tarifne postavke s sorodnimi podjetji, in zato zahtevajo spremembo tarifnih pravilnikov v celoti ali spremembo posamičnih tarifnih postavk.

Kjer utemeljujejo celotno spremembo tarifnega pravilnika ali spremembo posameznih tarifnih postavk samo s tem, da hočejo le-te prilagoditi sorodnim podjetjem, ravnajo napačno. Takšno vsklajevanje tarifnih postavk med posameznimi gospodarskimi organizacijami bi bilo sedaj nekoristno in celo škodljivo. Sedaj je namreč v teku temeljito proučevanje po-

stavk v vseh podjetjih. Hkrati se sedaj tudi izračunava minimalni dohodek po novih instrumentih. Šele ta proučevanja bodo pokazala, kje velja kaj spremeniti. Razen tega trenutno tudi ne obstajajo nobena kolikor toliko natančna merila, s katerimi bi bilo mogoče vrednotiti tarifne postavke, ki jih želel nekdo vskladiti. Kajti doslej veljavne tarifne postavke vsebujejo tudi mnoge anomalije, ki jih je porodila dosedanja tarifna politika.

Vsako divje vsklajevanje tarifnih postavk, in med to lahko štejemo tudi vsklajevanje postavk za enaka delovna mesta med sorodnimi podjetji, bi bilo torej škodljivo. Zaželenih sadov ne bi rodilo, pač pa bi vso problematiko okrog tarifne politike še bolj zapletlo in odprlo nove probleme.

V našem listu smo že zapisali stališča sindikatov in spet jih velja zapisati. Ta so: zavračati velja vse splošne ali posamične spremembe tarifnih pravilnikov, če hočejo gospodarske organizacije s tem vskladiti tarifne postavke med posameznimi podjetji; podpirati pa velja spremembe tarifnih postavk v pravilnikih, ki jih narekujejo uveljava novih delovnih mest, organizacijske in tehnične spremembe v procesu dela, bistvene spremembe in novosti v obsegu delovnih mest in podobno. Seveda morajo vse to opraviti gospodarske organizacije na način, kot ga predpisujejo obstoječi pravni predpisi.

P. D.

Dvoje značilnosti

Z zadnjega zasedanja ljudske skupščine Slovenije

Dve stvari sta značilni za zadnje zasedanje ljudske skupščine Slovenije (ki je bilo minuli petek v Ljubljani):

1. Živahna razprava ljudskih poslancev in vrsta njihovih predlogov ter opozoril po govoru predsednika izvršnega sveta tovarisa Borisa Kraigherja, ki je opozoril na nekatere značilne pojave ob izpolnjevanju plana v prvih mesecih letos.

2. Sklep zbora proizvajalcev, da bo posebna komisija, sestavljena iz njegovih članov, predstavnik izvršnega sveta in strokovnjakov, proučila kooperacijo v elektroindustriji Slovenije.

Najprej nekaj ugotovitev o izpolnjevanju plana in pojavih, ki jih ob tem opazujemo:

Industrijska proizvodnja Slovenije je v nekaterih panogah nekoliko zaostala za planom. Nekateri industrijske panoge zaposlujejo preveč novih delavcev in proizvodnost dela zaostaja.

Izvažamo manj, kot smo računali, uvoz reprodukcijskega materiala, predvsem opreme, pa narašča bolj, kot bi smel.

Denarni dohodki prebivalstva v mestih in industrijskih središčih so v prvih treh mesecih narasli za okoli 28% (v primerjavi s istim časom lani), dohodki zasebnih kmetijskih proizvajalcev pa so porasli kar za 48%. Medtem ko so se cene industrijskega blaga precej ustale, cene kmetijskih proizvodov še vedno naraščajo.

Izdatki za investicije naraščajo hitreje, kot smo računali, in nevarno je, da bo potrošeno več denarja za gospodarske investicije, kot je bilo planirano, in manj za negospodarske, čeprav lahko le-te hitro vplivajo na rast življenjske ravni.

In sedaj nekaj osnovnih predlogov in opozoril iz razprave ljudskih poslancev.

— Novi predpisi glede nadurnega dela sicer vplivajo na zmanjšanje nadur, toda ponekod zavoljo omejitve zaposlovanja nove delavce. V ljubljanskem okraju opravljajo letos za 45% manj nadur, število zaposlenih pa je poraslo za 12 odstotkov. To med drugim tudi vpliva na zmanjšanje proizvodnosti.

— Gospodarstvo potrebuje še več strokovnjakov. Ne samo podjetja, posamezne panoge skorajda nimajo strokovnjakov praktikov — inženirjev in tehnikov. Studij na univerzi bo treba preusmeriti, da bo dobilo naše gospodarstvo čimprej strokovnjake — praktike.

— Sedanji način odkupa kmetijskih pridelkov prinaša včasih in ponekod več škode kot koristi. Zdruga ne izkorišča odkupa dovolj za krepitev združne lastnine, pač pa z njim podpirajo rast dohodkov zasebnega kmetijskega proizvajalca. Odkupa ne izkorišča dovolj za razširitev kooperacije in premalo store za krepitev socialističnih odnosov na vasi.

— Posamezna podjetja samovoljno zvišujejo cene živil-

skih predmetov. Tržne inšpekcije naj bi bolj nadzorovale poslovanje podjetij.

V razpravi je bilo izrečeno mnogo koristnih opozoril in predlogov. Izvršni svet jih bo proučil, predložil v razpravo pristojnim organom in znova predložil ljudski skupščini v obravnavanje in sklepanje.

— In sedaj nekaj besed o drugi značilnosti.

Zbor proizvajalcev okrajnega ljudskega odbora Ljubljana je poslal republiškem zboru proizvajalcev resolucijo, v kateri opozarja na potrebo po kooperaciji med podjetji v elektroindustriji in na nekatere nezdružne pojave. Sklep republiškega zbora proizvajalcev je bil: Gradivo, na podlagi katerega naj bi razpravljali o kooperaciji, se omejuje le na posamezne primere. O kooperaciji v elektroindustriji pa velja razpravljati s širšega vidika, upoštevati vse gospodarske organizacije in zavode, ki delajo na tem področju. Vprašanja velja reševati celovito, proučiti činitele in metode, ki kooperacijo na tem področju zavirajo in jo pospešujejo, se o vsem tem pogovoriti s predstavniki delovnih kolektivov in tako dalje.

Zato je zbor proizvajalcev sklenil ustanoviti komisijo, ki bo te stvari podrobneje proučila, pripravila poročilo, predložila in priporočila, o čemer bo zbor proizvajalcev ljudske skupščine LRS posebej razpravljala.

Druga značilnost tega zasedanja oziroma zasedanja zbora proizvajalcev je torej, da bo prenesel delo za nekaj časa izza skupščinskih vrat v podjetja in proučeval kooperacijo na področju elektroindustrije. Upamo pa lahko, da bo zbor proizvajalcev slej ali prej podobno proučeval tudi kooperacijo na drugih področjih našega gospodarstva in o vsem še obširneje razpravljala.

Obširna anketa zvezne tarifne komisije

Znano je, da zvezna tarifna komisija namerava določiti enotna splošna merila za izdelavo novih tarifnih pravilnikov gospodarskih organizacij. Teh meril pa nikakor ne more določiti brez solidne podlage, se pravi brez temeljite analize sedanjega stanja. Zato je zvezna tarifna komisija razpisala anketo, s katero namerava zbrati dovolj podatkov za takšno analizo. Komisija namreč sodi, da podatki, ki so jih doslej zbirali statistič-

ni zavodi, zbornice in sindikati, niso dovolj tehtni in odločilni, ker jih niso zbirali po istih metodah, pa tudi zato, ker ne temelje na ocenah delovnih kolektivov.

Anketa bo zajela 22,4% industrijskih podjetij, 2,1% kmetijskih organizacij, 14,1% gradbenih, 6% prometnih, 6,7% trgovskih, 4,8% obrtnih in 15,8% komunalnih podjetij. Za anketiranje so izbrali 1294 delovnih mest (14 splošnih in 1280 tipičnih). Gospodarskim organizacijam so že 1. junija poslali naslednje oblike: 1. pregled tarifnih postavk po kvalifikacijah, 2. pregled delovnih ur in osebnih dohodkov, 3. pregled delovnih mest, 4. tarifna politika v letu 1957.

Za uspešno izvedbo te ankete niso odgovorne le tarifne komisije posameznih strok in »teritorialne« tarifne komisije, ampak predvsem delovni kolektivi. Zvezna tarifna komisija pripoveda, naj v podjetjih skličejo sestanke kolektivov, na katerih

naj razpravljajo o tarifni politiki v letu 1957 in zberejo predloge, ki naj jih zapišejo na ustrezno vprašalno polo.

Anketo so sicer razpisali predvsem zaradi podatkov, na osnovi katerih bi lahko določili enotna merila za sestavljanje tarifnih pravilnikov, vendar bodo njeni podatki koristni tudi za proučevanje drugih oblik nagrajevanja kot so norme, premije in nagrade.

Vzemimo na primer normiranje, ki je važen instrument tarifne politike. (Dobre norme izpopolnjujejo, slabe pa onemogočajo pravilno nagrajevanje po delu). Zazdaj še nimamo enotnih meril za določanje norm, in dogaja se, da so velike razlike med normami celo v podjetjih iste stroke in istega kraja. Očitno pa je tudi, da v mnogih podjetjih nimajo realnih norm. Zato bo zvezna tarifna komisija — ko bo proučila omenjeno anketo — poslala gospodarskim organizacijam posebna navodila in priporočila za ureditev normiranja.

VSAK PREDSEDNIK
DELAVSKEGA SVETA
NAJ OPRAVI

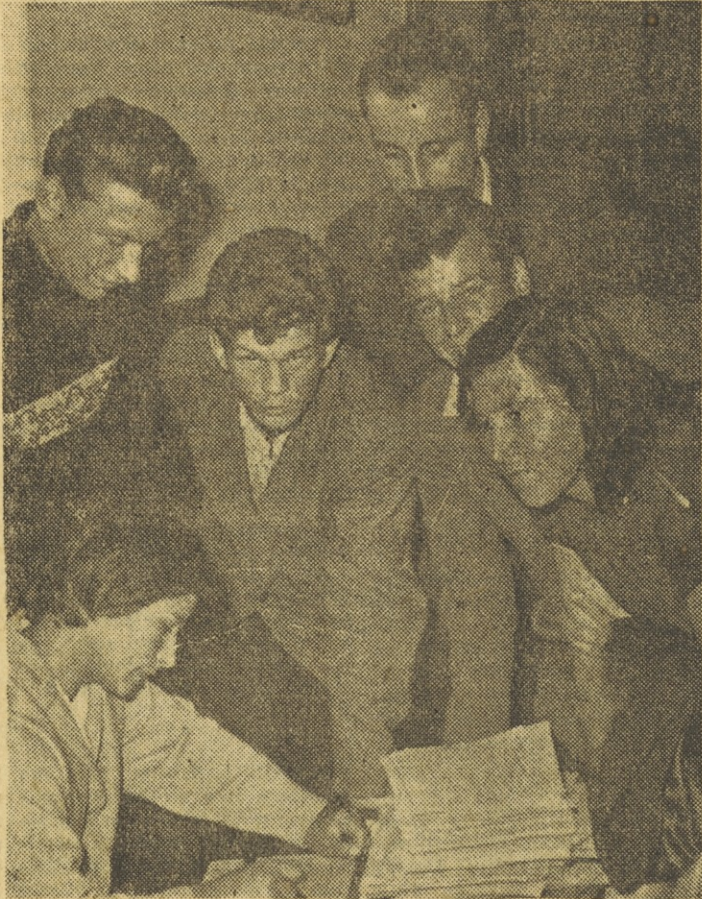
SEMINAR O
UPRAVLJANJU

AKCIJA SINDIKALNIH
SVETOV LJUBLJANSKEGA
OKRAJA

Okrajni sindikalni svet v Ljubljani se je lotil velikega dela. Prizadeva si, da bi v enem mesecu opravil vsi predsedniki delavskih svetov seminar o upravljanju. Na zadnjih volitvah je bilo izvoljenih precej novih članov delavskih svetov upravljanja in bi jim bil tak seminar nadvse koristen.

Na seminarjih nameravajo obravnavati predvsem praktična vprašanja upravljanja, ki se z njimi predsedniki delavskih svetov vsak dan srečujejo. Neposredno organizacijo seminarjev so prevzeli občinski sindikalni sveti. Vsak seminar bo trajal pet dni. S podjetji so se dogovorili, da bodo dobili udeleženci seminarjev ta čas plačo, stroške predavanih pa bo nosil okrajni sindikalni svet. Predvidevajo, da bodo vsi seminarji zaključeni do konca junija in da se jih bo udeležilo okoli 700 ljudi, poleg predsednikov delavskih svetov še tudi sindikalni odborniki in predstavniki upravnih odborov, če se za to zanimajo. Ponekod bodo seminarji urejeni internatsko.

To akcijo je okrajni sindikalni svet koordiniral z že obstoječim delom ljudskih univerz in Svobod na tem področju in bodo tudi one ta čas prirejale seminarje po enotnem programu okrajnega sindikalnega sveta, V. J.



Dan krvođajalcev, četrti junij, je priznanje vsem, ki nesebično s svojo krvjo pomagajo reševati življenja, priznanje pa tudi vsem tistim zdravstvenim delavcem, ki neutrudno sodelujejo v tej akciji. — Tle mladinci se pripravljajo za krvođajalce.

Na volitvah samoupravnih organov socialnega zavarovanja izvolimo take mlade delavce, ki bodo čutili odgovornost do svojih volivcev - zavarovancev, jim večkrat poročali o svojem delu ter jih seznanjali s problemi upravljanja in gospodarjenja s skladi socialnega zavarovanja

Ne ptič ne miš

Oprostite, tovariš urednik, vendar tega, kar se je meni primerilo, le ne morem razumeti. Tako ravnanje okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v Kranju bi tudi kdo drug težko razumel.

Sem 66-odstotni bolezenski invalid in sem dobival mesečno invalidnino. Vsako leto moram pred zdravniško komisijo. Tudi letos sem bil 27. marca. Komisija je ugotovila, da sem še naprej za 86 odstotkov nezmožen za delo.

Do tu je šlo vse po sreči, zdaj se je pa zataknilo. Od konca marca ne dobim niti invalidnine niti otroških dokladov. Nekaj časa sem čakal, ker pa le ni bilo nič, sem pisal enkrat, dvakrat, tretjič celo priporočeno. Iz zavoda pa ne bev ne mev. Končno sem vzel pot pod noge in se sam oglašil v zavodu. Rekli so mi, da je lepo, da sem prišel, vendar danes niso uradne ure. Ljubezno so mi priporočili, naj jim pišem... Pri nas v Gorenji vasi nimamo table, na kateri bi pisalo, kdaj ima zavod v Kranju uradne ure. Pisal sem jim že tudi trikrat in nimam denarja, da bi kupoval pisma in znamke kar tjavdan.

Zdaj pa res ne vem, ali sem ptič ali miš. Če pišem, pravijo, piši. Če prideš tja, se te odkrižajo, češ, da niso uradne ure. Vem pa, da imam dva otroka in da že dva meseca nisem dobil otroških dokladov niti invalidnine.

Prepričan sem, da je večina uradnikov v zavodu vestnih. So pa tudi plevi v žitu in prav jaz sem nanje nalezl. Zaradi dobrih naj tudi med slabimi napravijo red.

Srečko Debelak



V NEDELJO DOPOLDAN SO V POREČU ODPRLI NOVO OKREVALIŠČE ZA ZAVAROVANJE ZAVODOV ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE IZ VSE SLOVENIJE. PRIJETEN JE VTIŠ, KI GA NAPRAVI NOTRANJA UREDITEV NOVEGA OKREVALIŠČA (ZA KAR JE POSKRBELO ING. IVO PASKULIN). PRVI OBISKOVALCI SO BILI TUDI PRIJETNO PRESENEČENI NAD LEPO UREJENO JEDILNICO, KI JO KRASI FRESKA — DELO AKADEMSKEGA SLIKARJA PROFESORJA FRANCETA PERSINA.

„Tri tisoč dinarjev za nič“, ali ...

V prvomajski številki našega lista smo zapisali pritožbo Jožeta Tekavčiča in Milana Repovža, članov delovnega kolektiva Industrije gradbenega materiala v Zagorju, ki sta jo izrekli na republiškem odboru sindikata gradbenih delavcev Slovenije. Pritoževala sta se, da jima sedanji vršilec dolžnosti direktorja odreja delo, ki ne pristoja njunim strokovnim sposobnostim. Zanimalo nas je, kako bo te stvari razsodil delavski

Obisk v Celju

Skupina delavcev podjetja TOBI v Bistrici pri Rušah je pred dnevi obiskala Tovarno emajlirane posode v Celju. Ob koncu tega tedna pa je druga skupina delavcev podjetja TOBI obiskala tovarno »Iskra« v Kranju.

G.G.

svet podjetja, kaj sodi o tem kolektiv in sindikat. Zato smo prosili našega dopisnika, tovariša Marijana Lipovška, naj poizve kaj več o teh stvareh. Tole nam je pisal:

Pred meseci je delovni kolektiv zaradi slabega in neodgovornega poslovanja v podjetju razrešil dotedanjega direktorja podjetja in tehničnega vodjo. Vse do tedaj so se razne stvari v podjetju obravnavale po domače, kot pravimo v ljudski govorici. Omenjena tovariša sta pod bivšim »režimom« užívala določene ugodnosti. Upala sta, da jih bosta tudi letos. Med drugim sta lani v jeseni pred začetkom šolskega leta ostala mesec dni doma, čeprav sta že izkoristila letni dopust. Čeprav bila v šoli, sta prejela še dobiček za leto 1957 (3700 in 3200 dinarjev). Tovariš Jože Tekavčič je prejel lani na račun stipendije 243.664 dinarjev ali povprečno 20.305 dinarjev, tovariš Milan Repovž pa 236.075 dinarjev. Ko so o pritožbi teh dveh tovarišev razpravljali člani upravnega odbora na svoji niso vedeli, kolikšno stipendijo sta imela. Ze samo to pove, je prejšnje vodstvo podjetja samovoljno določilo višino prejemkov za ta dva gojenca apne-ničarske šole.

Potlej, ko sta bila razrešena svojih dolžnosti direktor podjetja in tehnični vodja, so namestili na posamezna delovna mesta ljudi, ki imajo veliko zaslug za uspehe v podjetju in ki se sedaj z vsemi močmi trudijo, da bi podjetje v novih pogojih kar najbolje zaživel. Kot menijo v kolektivu, bi bilo krivično, če bi dva tovariša sedaj zamerjala

posameznike na njihovih delovnih mestih samo zato, da bi ugodili njuni želji. Po mnenju delavskega sveta, upravnega odbora in odbora sindikalne podružnice (vsi ti organi so o pritožbi razpravljali) je pravilneje, če ta dva tovariša do začetka šolskega leta opravljata različna dela, da bosta res čimbolje spoznala podjetje in delovni proces ter se tako lahko usposobila za bodoča strokovna delavca.

In kot vedo povedati v kolektivu, se izobraženih ljudi ne boje. Želijo le strokovno večše delavce, ki bodo živeli in čutili s kolektivom.

Spoštujemo odmor med delom

Prejšnji četrtinski odmor med osemurnim delovnim časom je bil resda za marsikoga prekratek. V naglici je pomalical, telesno in duševno pa se ni mogel odpohiti. Zato je določilo zakona o delovnih razmerjih, ki dovoljuje polurni odmor, kar dobrodošlo.

Ponekod pa polurni odmor izkoristijo za nezakonito skrajšanje delovnega časa. V podjetju »Inštitut za elektroizveze« na Linhartovi cesti in pri »Telu« v Ljubljani so odločili tako, da gredo ob sobotah prej domov, zato pa imajo med tednom samo po petnajst minut odmora. V pravnem svetovalcu »Delavske enotnosti« sem že večkrat zasledil odgovor, da se kaj takega ne sme storiti in da mora biti odmor res odmor. Ali zanje zakon ne velja?

Franc Vodnik

DROBNE NOVICE

Kranj

V okviru letošnjega gorenjskega sejma bo v Kranju več kulturnih prireditev, ki jih prireja okrajni svet Zveze Svobode in prosvetnih društev. Od 1. do 11. avgusta bo razstava likovnih amaterjev Gorenjske, baletni večer, koncert godbe na pihala DPD Svobode-Center, otvoritvena koncerta pevskega zborov »Enotnost« in »France Prešeren« ter zabavna revija.

Občinski sindikalni svet v Kranju je na dan mladosti priredil namizno teniško tekmovalno najbojnost sindikalnih ekip za prehodni pokal, na katerem so sodelovala moštva »Iskra«, »Tiskarica«, Gorenjskega tiska in »Planika«. Prehodni pokal je osvojilo moštvo »Tiskarica«.

110 delavcev, članov sindikata v tovarni Solari iz Vidma je te dni obiskalo kolektiv tovarne »Iskra« v Kranju. Italijanske delavce je sprejel predsednik delavskega sveta Stane Mihelič. Gostje so si z zanimanjem ogledali proizvodni proces in se živo zanimali za delavsko upravljanje v tej tovarni. M. Dj.

Šoštanj

Na nedavni seji občinskega sindikalnega sveta v Šoštanju so govorili o volitvah v samoupravne organe zavoda za socialno zavarovanje in pozvali sindikalne podružnice, naj store vse, da bi volitve čim boljje uspele. Sklenili so tudi, da bodo pripravili razpored prijav za šolo delavskega upravljanja v

Tehanju, v katero naj bi pošiljali predvsem predsednike delavskih svetov. Občinski sindikalni svet pa bo junija organiziral tridnevni seminar za člane delavskih svetov.

Preteklo nedeljo je šoštanjski »Partizan« priredil tolarodno akademijo. Gledalce je zlasti prijetno presenetila orodna vrsta članov, ki so nastopili na bradlji.

Dne 23. maja so v Šoštanju začeli taboriti mladinci predvojaške vzgoje. V prvi izmeni jih je 216. Pod platnenimi strehami bodo preživeli deset dni. V tej izmeni so mladinci iz šoštanjske in moziške občine. Razen predvojaške vzgoje bodo mladinci poslušali zdravstvena, politična in gospodarska predavanja.

V šoštanjski termoelektrarni so sklenili, da bodo začeli graditi drugi del elektrarne. Ko bo le-ta zgrajen, se bo proizvodna zmogljivost elektrarne še enkrat povečala. Uvozili bodo švicarsko opremo, ki jim bo prihranila več premoaga kot češka.

V Šoštanju sestavlja Zveza borcev kroniko o osvobodilnem gibanju v tem kraju. Starejši člani kolektiva Tovarne usnja so med drugim napisali tudi spomine na stavko v tem podjetju, ki je bila leta 1936. I. M.

Marijanca Jemec:
Tekstilke
med odmorom



Predlogi zavarovancev

Zavarovanci podjetij spodnje Miklošičeve ceste v Ljubljani so imeli zbor volivcev v torek, 27. maja. V razpravi po izčrpnem poročilu člana skupščine okrajnega zavoda so priporočili, naj bi nova skupščina socialnega zavarovanja poskrbela, da ba se njeni člani tesneje povežal z zavarovanci in da bi se izboljšal postopek z bolnišnic. Med priporočili so tudi tale:

Člani skupščine socialnega zavarovanja naj ne poročajo svojim volivcem samo enkrat na dve leti, ob koncu poslovne dobe, marveč vsaj vsake šest mesece. Na teh sestankih naj se posvetujejo z zavarovanci o njihovih izkušnjah, pritožbah in nasvetih.

Okrajni zavod za socialno zavarovanje naj ustanovi posebno podružnico za mesto Ljubljano, da bo povezava med zavodom in zavarovanci bližja in tesnejša. Doselej je namreč vse posle socialnega zavarovanja urejal okrajni zavod sam.

Ker bodo v kratkem ukinjene zasebne zdravniške ordinacije, naj zdravstveni domovi nastavijo dovolj zdravnikov, da bodo imeli čas posvetiti se bolniku. Dobra zdravniškova beseda pogosto več zaleže kot zdravilo. Ko čakajo bolniki na ordinacijo, se nekateri vrinejo, češ da imajo prednost. To so božniki.

Velenje se razvija v lepo rudarsko mesto. Hkrati tudi kulturno raste. Pogledamo danes šolo za odrasle, ki jo vodi in vzdržuje velenjska Svoboda Ustanovili so jo pred tremi leti. Šola traja štiri leta in ima program nižje gimnazije prilagojen odraslim obiskovalcem, ki so

Velenje se razvija v lepo rudarsko mesto. Hkrati tudi kulturno raste. Pogledamo danes šolo za odrasle, ki jo vodi in vzdržuje velenjska Svoboda Ustanovili so jo pred tremi leti. Šola traja štiri leta in ima program nižje gimnazije prilagojen odraslim obiskovalcem, ki so

njiu je prepričan, da ima ob vsaki stvari edino on prav. Njuni službeni odnosi so iz dneva v dan slabši. In ali so plod teh slabih odnosov tudi podpisni listki? To vprašanje je zdaj še odprto, vendar bo treba slej ko prej tudi nanj odgovoriti.

Nas pa veliko bolj kot to zanima, zakaj je upravitelj ob pomoči svojih sodelavcev delil take listke. Če je bil trdno prepričan, da je M. B. ponaredila volilne glasovnice, zakaj se ni poslužil redne poti? Ali ni morda vedel, da je takšna preiskava na lastno roko protipravna? Ali ni morda vedel, da je na ta način kršil tajnost volitev, o katerih tako izčrpno govorijo naši zakoni in ustava?

Zadeva s tem še ni končana. Na nedavnem sestanku delovnega kolektiva je upravitelj predlagal: »Pozabimo vse staro in bodimo spet dobri prijatelji.« Toda v pretekli dobi je tovariš U. F. to že večkrat predlagal. Pa vendar, razprti so bile spet na dnevnem redu. Zdaj je delovni kolektiv gozdne uprave razdeljen v dva tabora. Prepričani so na dnevnem redu, proizvodnja pa spi. Temu bo treba napraviti konec. Toda le ena pot je. Gozdna uprava na Ravniku bo morala dobiti novega upravitelja oziroma drugo materialno knjigovodkinjo. N. B.

- O TEBI, TVOJEM DELU,
- TVOJIM USPEHIH IN
- TEZAVAH PISE

»DELAJSKA ENOTNOST«

CV. A. K.

USPEH NI IZOSTAL

50 rudarjev končalo drugi letnik šole za odrasle v Velenju

Velenje se razvija v lepo rudarsko mesto. Hkrati tudi kulturno raste. Pogledamo danes šolo za odrasle, ki jo vodi in vzdržuje velenjska Svoboda Ustanovili so jo pred tremi leti. Šola traja štiri leta in ima program nižje gimnazije prilagojen odraslim obiskovalcem, ki so

Velenje se razvija v lepo rudarsko mesto. Hkrati tudi kulturno raste. Pogledamo danes šolo za odrasle, ki jo vodi in vzdržuje velenjska Svoboda Ustanovili so jo pred tremi leti. Šola traja štiri leta in ima program nižje gimnazije prilagojen odraslim obiskovalcem, ki so

Velenje se razvija v lepo rudarsko mesto. Hkrati tudi kulturno raste. Pogledamo danes šolo za odrasle, ki jo vodi in vzdržuje velenjska Svoboda Ustanovili so jo pred tremi leti. Šola traja štiri leta in ima program nižje gimnazije prilagojen odraslim obiskovalcem, ki so

Velenje se razvija v lepo rudarsko mesto. Hkrati tudi kulturno raste. Pogledamo danes šolo za odrasle, ki jo vodi in vzdržuje velenjska Svoboda Ustanovili so jo pred tremi leti. Šola traja štiri leta in ima program nižje gimnazije prilagojen odraslim obiskovalcem, ki so

Velenje se razvija v lepo rudarsko mesto. Hkrati tudi kulturno raste. Pogledamo danes šolo za odrasle, ki jo vodi in vzdržuje velenjska Svoboda Ustanovili so jo pred tremi leti. Šola traja štiri leta in ima program nižje gimnazije prilagojen odraslim obiskovalcem, ki so

Velenje se razvija v lepo rudarsko mesto. Hkrati tudi kulturno raste. Pogledamo danes šolo za odrasle, ki jo vodi in vzdržuje velenjska Svoboda Ustanovili so jo pred tremi leti. Šola traja štiri leta in ima program nižje gimnazije prilagojen odraslim obiskovalcem, ki so

Velenje se razvija v lepo rudarsko mesto. Hkrati tudi kulturno raste. Pogledamo danes šolo za odrasle, ki jo vodi in vzdržuje velenjska Svoboda Ustanovili so jo pred tremi leti. Šola traja štiri leta in ima program nižje gimnazije prilagojen odraslim obiskovalcem, ki so

Velenje se razvija v lepo rudarsko mesto. Hkrati tudi kulturno raste. Pogledamo danes šolo za odrasle, ki jo vodi in vzdržuje velenjska Svoboda Ustanovili so jo pred tremi leti. Šola traja štiri leta in ima program nižje gimnazije prilagojen odraslim obiskovalcem, ki so

Velenje se razvija v lepo rudarsko mesto. Hkrati tudi kulturno raste. Pogledamo danes šolo za odrasle, ki jo vodi in vzdržuje velenjska Svoboda Ustanovili so jo pred tremi leti. Šola traja štiri leta in ima program nižje gimnazije prilagojen odraslim obiskovalcem, ki so

Velenje se razvija v lepo rudarsko mesto. Hkrati tudi kulturno raste. Pogledamo danes šolo za odrasle, ki jo vodi in vzdržuje velenjska Svoboda Ustanovili so jo pred tremi leti. Šola traja štiri leta in ima program nižje gimnazije prilagojen odraslim obiskovalcem, ki so

Velenje se razvija v lepo rudarsko mesto. Hkrati tudi kulturno raste. Pogledamo danes šolo za odrasle, ki jo vodi in vzdržuje velenjska Svoboda Ustanovili so jo pred tremi leti. Šola traja štiri leta in ima program nižje gimnazije prilagojen odraslim obiskovalcem, ki so

Velenje se razvija v lepo rudarsko mesto. Hkrati tudi kulturno raste. Pogledamo danes šolo za odrasle, ki jo vodi in vzdržuje velenjska Svoboda Ustanovili so jo pred tremi leti. Šola traja štiri leta in ima program nižje gimnazije prilagojen odraslim obiskovalcem, ki so

večinoma rudarji. Program je izpopolnjen s predavanji iz zakonodaje in delavskega samoupravljanja. V lanskem letu se je v šolo vpisalo 60 slušateljev, od teh jih je 50 z uspehom položilo izpit. K temu je brez dvoma mnogo pripomoglo tudi stalne uprave rudnika, ki v svoje tečaje za pridobitev kvalifikacije ne sprejme kandidatov, ki nimajo potrebne izobrazbe ali šole za odrasle. Šole s spricjevalom te šole, če seveda nima kdo že druge izobrazbe, je možen vpis v strokovni tečaj za pridobitev polkvalifikacije, kvalifikacije ali visoke kvalifikacije. Služatelji velenjske šole za odrasle hodijo trikrat tedensko v šolo in snov v glavnem zelo dobro dojemajo. Posebno zanimanje kažejo za praktična vprašanja, ki se tičejo dela v njihovem podjetju in prav posebno za vprašanja o delavskem samoupravljanju.

Dosedanje izkušnje velenjske šole za odrasle nam dokazujejo, da bi za šolo bilo še mnogo več zanimanja, če bi spadala v rang rednih šol in bi slušatelji po končanem šolanju prešli spričevalo o nižji gimnaziji, oziroma osemletki. Ne glede na to, pa se že kažejo uspehi šole za odrasle v rudniku in v delavskem samoupravljanju.

Viktor Malovrh

Marljivi gasilci

Gasilsko društvo v Vanča vesi je predvsem zadnje mesece narej marljivo. Minulo mesec je zgradilo tri vaške studece, še dva pa namerava zgraditi sedaj. Dobili so tudi nove gasilske uniforme, ki jih doslej še niso imeli. Gasilci z Vanča vesi so imeli v načitih tudi graditev gasilскеga doma, žal pa so morali te načrte zaenkrat opustiti. Zelo prizadevni so gasilci tudi pri graditvi mosta čez vaški potok.

I. A.

DELAJSKA ENOTNOST

Glasiło sindikatov Slovenije. — Izdaja Republiški svet Zveze sindikatov za Slovenijo. — Odgovorni urednik Ivo Tavčar. — Tisk Casopisnega podjetja »Slovenski poročevalec« v Ljubljani. — Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Cufarjeva ulica 3, poštni predal 284. — Telefon uredništva 32-538, uprave 30-446, skupni za uredništvo in upravo 32-831. — Račun pri Mestni hranilnici v Ljubljani 601-606-1-221. — List izhaja vsak petek. — Rokopisov ne vračamo. — Posamezna številka stane 20 dinarjev. — Naročnina v predplačilu je mesečna 80 dinarjev, četrtletna 240 dinarjev, polletna 460 dinarjev in celoletna 900 din.

Koliko in kako izvažamo



V izvozu predvojnne Jugoslavije je igral les najvažnejšo vlogo, saj je zavzemal nad 30, v nekaterih letih pa celo nad 50% vsega izvoza. Takrat so izvažali predvsem nepredelano surovino — okrogli in rezani les.

Takoj po vojni je naš gozd spet prevzel glavno breme izvoza. Les nam je pomagal obnoviti predvojne trgovske zveze in osvojiti nova tuja tržišča. V skladu s splošnimi spremembami našega gospodarstva, predvsem z močno in naglo industrializacijo, je nastala tudi sprememba v proizvodnji in izvozu lesnih izdelkov. Tako zdaj odpade ena tretjina vsega izvoza na končne izdelke, na poti pa smo, da bodo kmalu le-ti znašali večino našega lesnega izvoza. Zdaj izvažajo Jugoslavljanje letno za okrog 60 milijonov dolarjev lesa. Posebno pomembna je lesna industrija Slovenije, ki zaposluje nad 16.000 delavcev (po številu zaposlenih je takoj za tekstilno in kovinsko industrijo). Slovenija ima najbolj razvito lesno predelovalno industrijo, ki izvažajo 70% svojih izdelkov v 35 tujih držav. Prav zaradi tega pritejajo v Ljubljani — že od nekdaj najpomembnejšem jugoslovanskem središču lesne trgovine — mednarodne lesne sejme. Na letošnjem sejmu so sklenili za 2 milijardi 40 milijonov dinarjev kupčij, večina s tujimi kupci. Razstavo pa je obiskalo 52.180 obiskovalcev.

Izkoristili smo pravkar zaključen sejem in se obrnili na 15 proizvodnih in trgovskih podjetij, ki izvažajo lesne izdelke, z nekaj vprašanji. Zeleni smo, naj nam povedo, koliko in kam izvažajo, kolikšna je vrednost izvoza, koliko možnosti za izvoz so izkoristili itd.

Kdo nam je odgovoril?

Anketna vprašanja smo razdelili 15 podjetjem, od katerih nam je odgovorilo le 8 podjetij ali 53,3%. Anketa bi bila veliko pomembnejša, če bi bilo odgovorov več, vendar pa je tudi tako zelo zanimiva.

Tovarna »Stole«, Duplica izvažajo od 72 do 75% svoje proizvodnje, kar bo dalo letos 185 milijonov deviznih dinarjev. Izvažajo v Anglijo, ZDA, Zahodno Nemčijo, Francijo, Belgijo, Venezuelo, Nizozemsko, Malto in na Srednji ter Bljžnji vzhod. **Tovarna pohištva Nova Gorica** izvažajo 45% svoje proizvodnje ali za 290 milijonov deviznih dinarjev letno, in sicer v Anglijo, Belgijo, Zahodno Nemčijo, Svico, Sovjetsko zvezo in Italijo. **»Bresta«** iz Cerknice izvažajo

80% svoje proizvodnje za več kot milijon obračunskih dolarjev, in sicer v ZDA, Anglijo, Zahodno Nemčijo, Nizozemsko in Italijo. **»Lesnina«**, Ljubljana, izvažajo 28% od celotne prodaje v ZDA, Nemčijo, Nizozemsko, Anglijo, Francijo, Irak, Libanon, ZAR, Belgijo, Svico, Italijo in Grčijo; **»Hrast«**, Ljubljana, izvažajo 50% svoje proizvodnje, in sicer v ZDA, Anglijo, Svico, Nizozemsko. **Lesna predelovalna industrija Podpeč** izvažajo 98% svoje proizvodnje, in sicer v ZDA, Anglijo, Nemčijo, Nizozemsko ter nekaj na bližnji vzhod. **»LIP«**, Ljubljana, pa 40% proizvodnje v Anglijo, ZDA, Izrael, Nizozemsko, Belgijo, Francijo in Italijo (države so našteje po vrstnem redu vrednosti izvoza). **Tovarna pohištva v Mariboru** trenutno ne izvažajo, poslala pa je vzorce svojih izdelkov na Nizozemsko ter pričakuje, da bo sklenila prvo pogodbo.

Ali so še možnosti za povečanje izvoza?

V »Stolu« — kot so povedali — so izkoristili vse svoje možnosti za izvoz, potrebe na domačem trgu pa so tako velike, da jim sploh ne morejo zadostiti. Tudi izvoz bi lahko še zelo povečali, če bi dobili razmeroma majhna sredstva, s katerimi bi nabavili 6 novih strojev in tako povečali proizvodnjo za 7 do 8%. Tedaj bi več izvažali, predvsem v ZDA in Zahodno Nemčijo, za kar imajo velike možnosti. Če ne bodo dobili novih strojev — pravijo — jih utedejejo izpodrinili na tujem tržišču poljski in češki izvozniki, ki, ker iz dneva v dan povečujejo proizvodnjo z novjšimi stroji in vztrajno povečujejo izvoz.

Tovarna pohištva Nova Gorica pravi, da bi lahko izvozila vsaj 80% svoje proizvodnje, toda s tem bi se bolj zanemarila domači trg. Ker pa bodo letos po-

večali proizvodnjo, bodo povečali tudi izvoz na 60% proizvodnje.

Tudi v »Brestu« se niso izkoristili vseh možnosti za izvoz, sodijo pa, da je to odvisno od trgovskih izvoznih podjetij. Tako kot predstavniki Tovarne pohištva Nova Gorica pravijo tudi iz »Bresta«, da udeležba podjetja pri devizah ni ugodna in da zneski deviz iz namenskih skladov ne zadostajo. Med drugim nam iz »Bresta« pišejo:

»Količnike bi morali prilagoditi dejanskim možnostim poslovanja tako, da ne bi ovirali izvoza. Težave nam povzroča tudi carina, ko samovoljno določa o artiklu in količniku; posebno pri izvozu vzorcev, na katere čaka inozemski kupec, zavlačujejo z izdajo dovoljenj. Kupec seveda ne čaka in se obrne na drugo državo.«

»Nujno je, da kemična industrija dobi surovine za izdelavo površinskih materialov, ker grozi, da teh materialov ne bo... Nameravamo povečati izvoz, toda to bomo lahko dosegli le z boljšim strojnimi parkom. Če tega ne bomo dobili, nas bo tako po ceni, kakor tudi zaradi boljše kakovosti izpodrinila tuja konkurenca.«

Na zastarel strojni park se pritožujejo tudi v »Hrastu«, znatno preslabše proizvodne zmogljivosti ima prav tako Lesna predelovalna industrija v Podpeči, kjer so kot pravijo, že izkoristili vse obstoječe možnosti. Zato nam pišejo: »Nove investicije so nedosegljive, z izboljšanjem proizvodnih naprav v lastni rešitvi pa bomo povečali proizvodnjo in za toliko — približno 20% — povečali izvoz.«

Tudi »LIP« Ljubljana pravi, da imajo investicijskih kreditov...

V Tovarni pohištva Maribor imajo težave s površinsko obdelavo svojih izdelkov. Izdelujejo kuhinjsko opremo, ki je na razstavi vzbujala največ zanimanja. Pravijo, da v Italiji, Nemčiji in Angliji izdelujejo kuhin-

nje z ultra-pasom, s katerim oblagajo celo vrata in ne samo misne plošče. Izdelava z uvoženim materialom pa je predraga in zato ne morejo konkurirati.

»Lesnina« je izkoristila le četrtino svojih možnosti. Več bo lahko izvažala šele tedaj, ko bo temeljiteje poznala tuja tržišča in bolj skrbela za kakovost izdelkov. Kakovost (čeprav so reklamacije na splošno redke) še ni zadovoljiva, ker imajo tovarne premajhne obratne kredite in zato ne morejo imeti na zalogi zadostne količine suhega lesa.

Tudi nestrokovnjak je že slišal različna mnenja o izvoznih količnikih. Vprašali smo, kaj o njih menijo naši izvozniki. Direktor »Lesnine« nam o količnikih piše takole: »za pohištvo bi moral biti količnik 2,00, enako za lesno galanterijo, to pa zaradi vzhodnoevropske konkurence. Nadalje predlagamo, da se količniki ne menjavajo v enem letu dvakrat ali celo trikrat, temveč da se en sistem obdrži vsaj leto dni, o vsaki spremembi pa je potrebno obvestiti izvoznike vsaj pol leta poprej, da bi lahko regulirali ponudbe za naslednje obdobje.«

Enako je odgovoril tudi predstavnik tovarne »Stole« in podobno predstavnik Tovarne pohištva v Novi Gorici.

Ali konkuriramo samim sebi?

Sedanji izvoz pa vendarle kaže, da tuji kupci radi segajo po naših lesnih izdelkih. Zelijsko vedno več jugoslovanskega pohištva, galanterije itd. Našim izvoznim podjetjem pa velikokrat delajo težave kratki dobavni roki, včasih pa tudi tuji kupci, ki, takoj, ko izdelka ne morejo prodati, predlagajo izboljšave, spreminjajo konstrukcije, kar podraža proizvodnjo, neradi pa pristanejo na povišanje cene.

Ob vsem tem se poraja vprašanje, če si v tujini tudi domača podjetja nelojalno konkurirajo (kar pa se seveda na do-

mačem trgu ne dogaja, ker pogosto domačega trga še zdaleč niso zadovoljene).

Medtem ko iz »Lesnine« odgovarjajo, da se sicer v tujini dogajajo primeri nelojalne konkurence domačih izvoznikov, toda ne zlonamerno, temveč zaradi pomanjkljive koordinacije med izvozniki pa nam iz »Bresta« pišejo:

»Nelojalna konkurenca je vsako zniževanje cen, ki jih je tuji kupec že sprejel, potem pa ga obišče drug izvoznik in mu ponudi nižje cene. Tako povzroča škodo ne le prvemu izvozniku, temveč celotnemu našemu gospodarstvu. Zgodilo se je, da nam je inozemski kupec storil nekaj pogodb v vrednosti 40.000 ameriških dolarjev, ker je neko izvozno podjetje iz LRS prodalo isti izdelek konkurenčnemu podjetju.«

Kako se je lahko to zgodilo?

»Čeprav je bil izdelek zaščiten, je drugi izvoznik našel proizvajalca, ki ga je izdeloval po našem vzorcu, in pozneje z njim pokvaril trg.«

»Iz »Stole« nam pišejo: »Ta konkurenca je bila lani velika, letos pa pojema (vsaj v Angliji in ZDA). Skušamo sodelovati predvsem pri določanju cen.«

Iz Lesne predelovalne industrije Podpeč so nam odgovorili: »Nelojalna konkurenca domačih podjetij na inozemskem trgu žal obstaja — bodisi da kdo drug ponuja nižje cene ali pa izvažajo izdelke slabše kvalitete.«

Predstavnik »LIP« Ljubljana piše:

»Po izjavah izvoznih podjetij nudi več izvoznikov iz drugih republik isti artikel po nižjih cenah. Škodo in krivice bi lahko navedli je naši izvozniki. (Zal tega niso storili.) »MI izvažamo v ZDA otroške garniture, za katere pa smo letos zahtevali 8 dolarjev (lani 7). Kupec je ceno sprejel, zdaj pa se nam oglasja z dopisi, v katerih pravi, da bo te garniture težko prodal, ker jih nek drug jugoslovanski izvoznik (ne moremo ugotoviti katere) prodaja v ZDA po 6 do-

larijev. Zdaj zahteva znižanje cene ali pa izjavo od »Slovenijalesa«, da v ZDA teh garnitur ne bo prodal nihče drug kot on.«

Ni nam potrebno posebej poudarjati, kolikšna je škoda, ki jo zaradi takih primerov trpi naše gospodarstvo. Pristojni činitelji bi morali te pojave v kati zatreti, krivice pa kaznovati.

Kakšna naj bi bila organizacija izvoza?

Tako se je glasilo naše zadnje vprašanje. Odgovorili so nam:

»Bresta«: »V LRS naj bo samo ena izvozna organizacija, v upravljanju le-te pa bi morali biti predstavniki proizvajalcev.«

Tovarna pohištva Nova Gorica: »Od pravilne in dobre strokovne organizacije je odvisen uspeh vsega izvoza. Sodimo, da veliko število izvoznikov pohištva ne bi bilo koristno.«

»Stole«: »Neposreden izvoz nam zagotavlja največji uspeh. Kot proizvajalec in izvoznik imamo doma pri roki vso problematiko proizvodnih in izvoznih možnosti. S pravilnim vseljevanjem le-teh dosežemo uspeh. Število izvoznikov naj ostane tako, kot je danes, ker vsi dobro poznajo svoj krog odjemalcev.«

»Lesnina«: »Organizacija izvoza je sedaj v glavnem zadovoljiva in bi zmanjšanje števila izvoznikov slabo vplivalo na nadalje bolj razvetojato se zunanjo trgovino. Potrebna pa bi bila še večja koordinacija med izvozniki ter stabilni predpisi za regulacijo našega izvoza.«

Lesno predelovalna industrija Podpeč: »V samoupravne organe pri izvoznih podjetjih je nujno voliti predstavnike proizvodnih podjetij in povezati interese izvoznika in proizvajalca.«

»LIP« Ljubljana — »Izvozniki — v LRS dva ali trije — bi morali obvladati vsa inozemska tržišča in dobro poznati potrebe ter zahteve tujega trga in kupca.«

»Hrast« — »Izvozniki bi morali imeti sposobne kadre, ki bi znali prodati kar največ in po najvišji ceni.«

Slednji odgovor vsebuje želje vse naše lesno predelovalne industrije. Anketa je pokazala, da tuji trg še vedno odpira velike možnosti našim izvoznikom. S stabilnimi količniki, z boljšo proizvodno opremo in pa z dobrim sodelovanjem naših izvoznikov (namesto škodljive »konkurence«) bo zagotovljeno povečanje izvoza, hkrati pa se bo dvignil ugled naših lesnih izdelkov v tujini.

Medtem, l. inozemski proizvajalci najraje predelujejo bukovino, ki je v Jugoslaviji veliko, in že zdaj z izdelki iz bukovnega lesa uspešno konkurirajo tujim izdelkom iz drugega lesa — celo po zelo ugodni ceni tako za proizvajalca kot za našo državo. Nadaljnji izvozni uspehi pa so odvisni tudi od rekonstrukcije že zares starih proizvodnih obratov in pa od večje proizvodnosti dela. Tedaj bomo izvažali še več in pa tudi na domačem trgu bo dovolj sodobnih in ne predragih lesnih izdelkov.

ek

D. D.

Nad 500 novih stanovanj

Kaj vse bodo letos zgradili v Zasavju

Zbral sem nekaj podatkov o tem, kaj vse bomo letos zgradili v Zasavju, se pravi, kaj bomo zgradili, da bi zboljšali razmere, ki v njih živijo naši ljudje. Začel bom s stanovanji, saj je

stanovanje še vedno osrednje življenjsko vprašanje v vseh zasavskih občinah, zlasti v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju.

Letos bomo v Zasavju zgradili nad 500 stanovanj, od tega največ v Trbovljah, Zagorju in Hrastniku. Pa tudi v Vidmu-Krškem in Brežicah ter v Senovem, Sevnici in Radečah se bo precej družin vselilo v nova stanovanja. Tako veliko število stanovanj pa bo moč zgraditi le, če bodo občinski ljudski odbori pravočasno izdelali načrte in navodila za gradnjo stanovanj, ki naj bi odstranila vse tisto, kar gradnjo draži in zavlačuje.

Drugo pereče vprašanje je preskrba industrijskih središč. Z našo trgovsko mrežo nismo zadovoljni. Precej je še slabih lokalov, premalo je specialnih trgovin, primanjkuje skladišč in prvotnih sredstev. Vse to ovira boljše preskrbo.

Zato bodo v Trbovljah dogradili blagovnico v Ulici 1. junija, kar je že dolgoletna želja trboveljskih in okoliških gospodinj. V njej bodo lahko kupile vse, kar bodo potrebovale za dom in družino. Trgovsko podjetje »Vitaminka« si bo zgradilo skladišče s hladilnico za sadje, zelenjavo, mleko in maslo. Skladišče in prodajne prostore si bo zgradilo tudi trgovsko podjetje »Zeleznina« v Trbovljah. Na prostoru ob Zabrnski pa bodo začeli graditi sodobno urejeno trgovsko hišo. V pritličju bo skladišče in razstaveni prostor za gospodinjske stroje, avtomobilske dele, kolesa itd. Prodajni prostor bomo predvideli eno sobo za pionirje, kjer bi se le-ti sestajali in delovali v raznih koristnih kroških. **Jože Mastnak**

dan 8.000 kg kruha in peciva. V istem poslopujo bo tudi slaščičarna in 12 družinskih stanovanj.

V Vidmu-Krškem bodo pri novem hotelu zgradili dva stanovanjska bloka s trgovskimi lokali, ki bosta zametke novega mestnega središča. V enem bo specializirana in manufakturna trgovina, prodajalna konfekcije in galanterije. V drugem bloku pa bo grosistično trgovsko podjetje »Tobak« Videm-Krško z malo-prodajno trgovino; razen tega pa bo v tem bloku še mesnica z lastno hladilnico in sodobno urejena trgovina tehniškega materiala s servisom. V vsakem bloku bo osem stanovanj.

V Brežicah nameravajo letos zgraditi novo pekarno. Imajo tudi že načrte za novo klavnico, nimajo pa še dovolj sredstev. V Sevnici gradijo veliko trgovsko poslopje, v katerem bo tudi komunalna banka. V Senovem, Radečah in Hrastniku bodo odprli več trgovin v novih stanovanjskih blokih. Zagorjani pa bodo verjetno že letos dobili novo trgovino za železino in novo pekarno.

Razen tega bodo v Vidmu-Krškem uredili vodovod in kanalizacijo, v Brežicah novo kopališče na Krki, na Bizelskem zdravstveni dom, v Sevnici bodo adaptirali dom »Partizana«, v Senovem pa nadaljevali z gradnjo vodovoda. V Hrastniku imajo pripravljene načrte za novo klavnico, nimajo pa še denarja. Na Izlaskah nad Zagorjem in v Radečah bodo bržčas v kratkem kupili nekaj opreme za mlekarne. V Zagorju pa bodo letos še nadalje gradili nov kul-

turni dom na Cesti 9. avgusta in dogradili stavbo občinskega ljudskega odbora.

Ko že govorimo o naših težavah in novih objektih družbenega standarda, se spomnimo še na promet, ki nam povzroča obilo preglavic. Vozni park je v slabem stanju, slaba pa so tudi cestnišča. Nujno je, da v letošnjem letu začnemo odločne reševati to vprašanje. Avto-prevozniki bodo letos že dobili nov avtobus, ki vozi na redni progi Trbovlje-Zagorje-Ljubljana. Upamo, da bosta tudi prevozniki podjetji »Avto-prevoznik« v Trbovljah in »Prevoz« v Brežicah dobili nekaj nujno potrebnih avtobusov.

ek

D. D.

Čevljevo potovanje v tujino

Naj se vam predstavim: navaden domači kranjski čevljar sem, kakršne vsak dan gledate po izlozih in se čudite, zakaj so ob njih listki s tako visokimi cenami, čeprav so te številke tolikokrat prečrtane in z rdečilo napisane nove, z obveznim geslom: »Globoko smo znižali cene.« Preveč bi bilo, če bi vam pravil, iz kakšnega usnja so me naredili in kakšna (nemogoča) imena mi dajejo. Saj me poznate: tolikokrat ste že preklinjali na moj račun, če se vam je na vsem lepem odleplil podplat... Povedal vam bom zgodbo, kako sem potoval v inozemstvo.

Lansko leto, ko je na vrata že krepko pritiskalo leto, ki moralo odpotovati v inozemstvo. Kar na dve celini so me poslali: v Afriko k črnem, ki jih v filmu po navadi vidimo skoraj gole in boste, in v Južno Ameriko. Teh temperamentnih Amerikancev se precej bojim: venomer vihtijo v rokah velike »kolte« in kaj kmalu me bo kateri izmed njih preluknjal. A kaj si morem pomagati, ko pa so moji gospodariji tako odločili? Toda saj končno nisem sam. Blizu dva tisoč parov nas je. Naša naloga je, da se črnem in Amerikancem čimbolj prikupimo. Potem nas bodo hoteli imeti še več. Drugič bi jih prišlo za nami štiri tisoč, deset tisoč itd. Pravijo, da bi za nas dobili devize. Ne vem sicer, za kaj jih uporabljajo, a pravijo, da so za našo državo zelo važne. Pred volitvami je na zborovanju v naši tovarni govoril nek poslanec o pasivni zunanjetrgovinski bilanci in nam to poveljal. Ker to razumem, se tudi ne upiram iti k Amerikancem, čeprav imajo tako strašno samokrese.

Ze novembra lani bi morali na pot. Naš uvoznik »Mister John & Co« je dobil dovoljenje od tamkajšnjih oblasti, da nas sme

prepeljati na ameriško kopno. Od pripravljanih na tako dolgo pot čez veliko lužo se nas je lotevala prava potovalna mrzlota. Takrat se je pa zgodilo tisto, česar še danes prav ne razumem. Naši cariniki nas niso pustili čez mejo. Rekli so, da je treba dobiti dovoljenje iz Beograda. Moji gospodariji so pisali v Beograd.

»Tako in tako...« so pisali, »dolgo smo morali čakati na to priložnost. Sedaj je »Mister John & Co« pripravljen poskusiti z našimi čevlji. Ker je ta trg za nas zelo važen... V pričakovanju ugodne rešitve« in tako dalje.

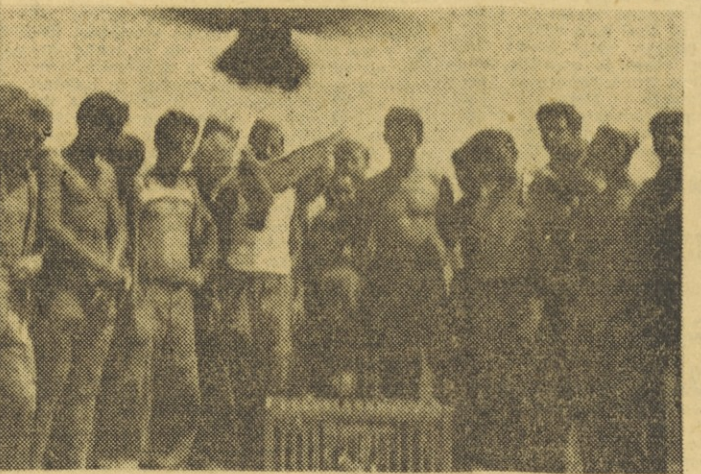
Potem smo čakali. V skladišču se je prah nabiral na naših zabojih. Minil je mesec, nato drugi. Novo leto. Prišla je pomlad. Se vedno smo čakali. Tedaj je iz Beograda prišlo dovoljenje. Ze so nas hoteli odposlati, pa so se spomnili, da bi bilo prav, če bi prej obvestili firmo »Mister John & Co«. Kmalu je prišel odgovor. »Mister John & Co« sporoča, da mu je zelo žal, toda njegovo uvozno dovoljenje je veljalo samo do konca lanskega leta. Moji gospodariji so se Mr. Johnu opravičili, ker se niso držali dobavnega roka, in ga prosili, naj poskusi dobiti novo dovoljenje. Mr. John je ljubeznivo odgovoril, da bo storil vse, kar je v njegovi moči.

Zopet smo čakali. Nov prah se je nabiral na naših zabojih. Pred nekaj dnevi pa sem slišal veselo novico. Moji gospodariji so od Mr. Johna dobili sporočilo, da nas lahko pošljejo. Na novo so nas prepakirali, ker je bilo treba z nas spraviti sedem mesecev star prah. Upam, da nas bodo tokrat cariniki spustili čez mejo.

Sedaj, ko grem po sedmih mesecih končno na pot, mi je zopet prišlo na misel predavanje tistega poslanca o pasivni zunanjetrgovinski bilanci. Zato pa še manj razumem, zakaj smo morali tako dolgo čakati. Kaj pa, če nas Amerikanci sedaj ne bodo hoteli, ker nas je mogoče že kdo drug prehitel?



začela je delovati trindvajseta radijska postaja v naši državi, postaja je v glavnem štabu mladinskih delovnih brigad na Otočcu. Ob otvoritvi je spregovoril komandant Mića Novković v imenu jugoslovanske radiodifuzije pa je pozdravil poslušalce Drago Seliger. — Iz delovnega naselja na avtomobilski cesti je v proslavo rojstnega dne tovaršila Tita in dneva mladosti odtelala proti Ljubljani šafeta gmejnajstih golobov kluba »Sels«. Za njo je druga skupina golobov nadaljevala šafeto iz Ljubljane do Zagreba in Beograda.



začela je delovati trindvajseta radijska postaja v naši državi, postaja je v glavnem štabu mladinskih delovnih brigad na Otočcu. Ob otvoritvi je spregovoril komandant Mića Novković v imenu jugoslovanske radiodifuzije pa je pozdravil poslušalce Drago Seliger. — Iz delovnega naselja na avtomobilski cesti je v proslavo rojstnega dne tovaršila Tita in dneva mladosti odtelala proti Ljubljani šafeta gmejnajstih golobov kluba »Sels«. Za njo je druga skupina golobov nadaljevala šafeto iz Ljubljane do Zagreba in Beograda.

Potoki alkohola

Ladna razmišljanja o potrošnji alkoholnih pijač v Zasavju

Poskusov za zmanjšanje potrošnje alkoholnih pijač, je bilo pri nas nič kolikoli, Lani, menda je bilo pomladi, so po zasavskih kinematografih vrteli kratki film z naslovom: »Boj alkoholu!« Obisk je bil porazen: med rednimi obiskovalci so bili otroci, žene in, kot bele vrane, moški. To torej ni vzgalo! Tajništvo za notranje zadeve je izdelalo obširno statistiko prometnih nesreč zaradi kralja alkohola, s katero so seznanili vse voznike motornih vozil, včlanjene v njihovih strokovnih društvih. Tudi to ni dalo želenih rezultatov, ker se število nesreč na cestah ni kdo ve kaj zmanjšalo. Zdravstvena služba je poskusila s predavanji in prikazala zle posledice prekomernega uživanja alkoholnih pijač. Brez posebnih uspehov.

Wani so tekle alkoholne pijače v Zasavju malone v potokih. Naša gostinska mreža je stočila ljudem kar 18.780 hl vina, 4940 hl piva in nad 2100 hl žganja in žganjih pijač. Napram letu 1956 je porasla potrošnja vina za 1.070 hl, potrošnja piva za 2.510 hl, medtem ko je bilo stočeno 110 hl žganja manj. Tako so gostišča trboveljskega okraja ustvarila lani 928.523.000 din prometa, kajpada predvsem s prodajo pijač.

Ne bi hotel tamati in delati brezglave zaključke nad tolikšno količino prodanih pijač, vendar se mi zdi, da smo s tem že skoraj zapravili določene prednosti, izvirajoče iz preteklih let, ko so nam statistiki na ves glas objavliali, da se poraba alkohola pri nas zmanjšuje. Optimistično razpoloženje pa se je žal umaknilo precejšnjemu pesimizmu, ko so, kdo ve komu je bilo to potrebno, ponekod pohitili z ustanavljanjem novih »ostarij«. Nemara nekaterim ni bilo všeč, da bi si avtomobil ali celo vlak, naložen z alkoholnimi pijačami mimo Zasavja Gostilne so rasle kot gobe, dežju in zdaj jih imamo v okraju že 208. Postavljajo se Trbovlje, Zagorje in Brežice. V prvi občini jih je 37, v drugi ena, v tretji pa samo tri manj. Vse bi bilo dobro, če bi vsa ta gostišča resnično zaslužila to ime, žal je vse drugače. Na prste bi lahko prešteli gostilne, s kulturno potrebo. Resda je zbornica to v zadnjih letih dokaj zaostala kaj prida pa to ni pomagalo. Sredkežje pa so gostilne z dobrih pijačami in menda smo s med okraji na Slovenskem, že kar pridobili sloves, da prodajamo najbolj »kvalitetne« pijače.

Posebnost so v Zasavju tako imenovana gostišča družbenih organizacij. Pred leti je bilo zelo v modi ustanavljanje podobnih gostišč in nekatera društva in organizacije so kar tekmovala. Se »svobode« niso hotele biti prikrajšane za ta vir dohodkov in ker ponekod niso dobili potrebnega dovoljenja, so kar na lastno pest točili pijače. Resnično na ljubo je treba priznati, da so ljudje raje posedali po teh tokalih, ker so jih organizacije in društva domiselno opremila, ker so odvajale precej manj dajatev kot redna gostišča. Gospodarski odbori teh gostiln pa so se potrudili in poskrbeli pristane, domača vina. Je že res, da so prenekatere organizacije in društva s tem denarjem zamašila vrzeli v svojih blagajnah, seveda pa je moralo priti do nič kaj razveseljivega pojave, da je začela dejavnost teh institucij rapidno padati. Marsikje se je delo društva ali organizacij tako zmalčilo, da so bili občni zbori prave, pravcate vojne. Zdej zmaguje, kot je videti, zdrava razsodnost. Gostilne tistim, ki so dolžni skrbeti za gostinstvo: okrajni ljudski odbor pa je že sprejel odlok, po katerem se bodo gostišča pri družbenih organizacijah postopoma uklinila. Za to ali ono društvo bo to bolj ali manj boleče, morda bo manj različnih nastopov, tekmovalij, organizacij in društev pa se bodo ponovno navadile z malo denarja dosti opraviti.

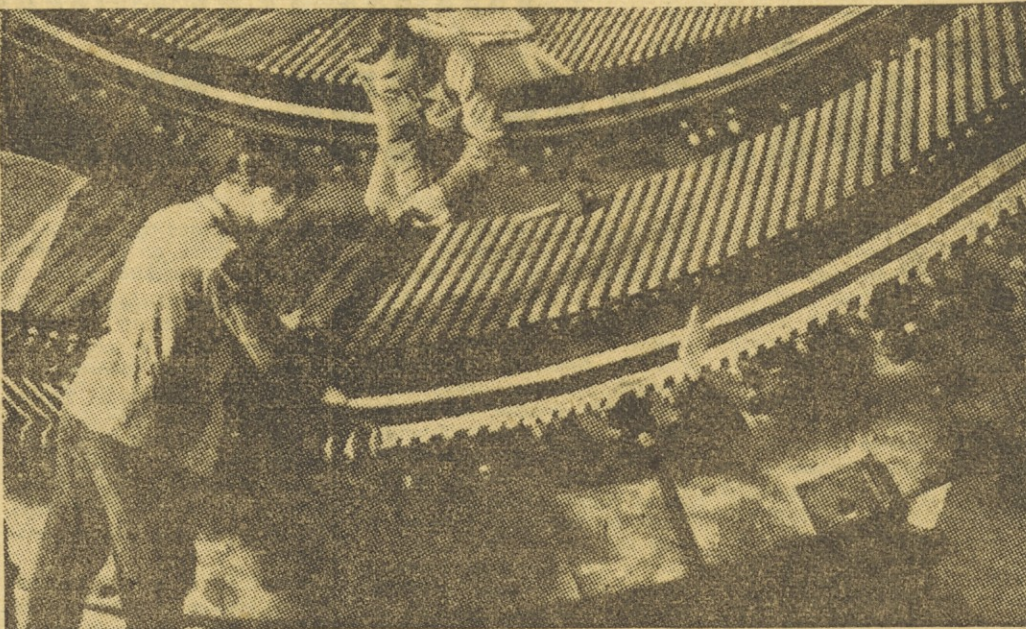
Vse kaže, da bo treba za zmanjšanje potrošnje alkoholnih pijač resneje ukrepati. Majhen napredek je dosežen z ustanavljanjem točilnic brezalkoholnih pijač. Za zdaj je teh še bore malo; v Zagorju, Vidmu-Krškem pa tudi drugod se že resno pripravljajo in iščejo ustrezne pro-

store. To pa ne bo dovolj. Ze tri leta zapovrstjo berem v osnutku družbenega načrta hrastniške občine, da tamkaj potrošnja žganjih pijač zlasti žganja, nenehno raste. Poznavalci utemljujejo to s tem, da so onod v nekaterih podjetjih taki delovni pogoji, da so delavci prisiljeni spiti več žganjih pijač. Zdej ko so ta podjetja uvedla mlečne malice, se poraba žganja manjša. Razen tega tudi občinski ljudski odbor pripravlja določene ukrepe, s katerimi bo skušal omejiti potrošnjo žganjih pijač. Zdi se mi, da brez sodelovanja sindikalnih in drugih organizacij ne bo mogoč kaj prida storiti. Zlasti sindikalne organizacije bi morale v svojih področjih in s konkretnimi sklepi odpravljati to stanje. Seveda pa to delo ne bi smelo biti kampanjsko, ker bi se izrodilo. Največ bi se dalo napraviti z uvajanjem mlečnih malic po vseh tistih podjetjih, kjer so delovni pogoji razmeroma težki. Zdej so mlečni predelki Zasavja že toli-

kaj razviti, da ne bi smelo primanjkovati mleka in mlečnih izdelkov.

In še pojav, ki ga bodo morali v Zasavju odločno zatreči. Črni vinotoči še venomer cvetijo in nihče ne razpolaža niti z približnimi podatki, kolikšne količine alkoholnih pijač gredo iz teh lukenj v denar. Navadno prodajajo črni vinotoči svoje izdelke z imenom pristnih pijač, organi tržnih inšpekcij pa so doslej še vedno, kjerkoli so imeli srečo in našli take vinotoče, odkrili bogate krste s tekočino, ki ji navadno pravimo voda. Dostikrat pa so bile pijače delno pokvarjene.

Brez skupnega prizadevanja se torej potrošnja alkoholnih pijač v Zasavju ne bo zmanjšala. Če bo to prizadevanje stalno in če bodo namesto zakonitih gostiln odpirali raje mlečne in brezalkoholne restavracije, ki bodo skrbale za cene pijače, se alkoholizem ne bo razraščal.



Počitniški domovi — last družbenih organizacij

V kratkem bodo zvezni organi sprejeli nekaj predpisov, ki bodo uredili osnovna vprašanja našega turizma. Gre predvsem za zakon o turističnih krajih in za zakon o turističnih gospodarskih organizacijah, za odlok o počitniških domovih ter o posebne predpise, ki bi regulirali višino in način določanja ter uporabe turističnih taks.

Od vseh zakonov, odlokov in predpisov bo gotovo najprej sprejet odlok o počitniških domovih, kajti vsi dosednji predpisi o teh domovih so razveljavljeni.

Ceprav predlog tega odloka še ni dokončno oblikovan, je vendar znano, da bo predpisoval enoten značaj počitniških domov. Doslej so imele počitniške domove gospodarske in družbene organizacije (poslovanje teh domov ni bilo enotno, različne pa so bile tudi obveznosti do skupnosti), predlog novega odloka pa predvideva, da bodo počitniške domove lahko ustanovljale in imele le tiste družbene organizacije, ki neposredno skrbijo za življenjsko raven svojih članov. Počitniški domovi bodo imeli tudi enotne obveznosti. Plačevali bodo amortizacijo (in s tem zagotavljali enostavno reprodukcijo osnovnih sredstev), pa tudi prispevek od osebnega dohodka svojih delavcev in namestencev. Ne bodo pa izločali drugih sredstev, kot so na primer obresti na osnovna sredstva in prispevek od dohodka.

Gospodarske organizacije ne bodo več imele počitniških domov. Imele jih bodo le njihove sindikalne organizacije. Zato bo odlok uredil tudi vprašanje dotalci, ki naj bi jih gospodarske organizacije dajale sindikalnim podružnicam za počitniške domove. Gospodarske organizacije bodo lahko (na osnovi splošnih predpisov) porabile sredstva skupne potrošnje za investicije in dotalci počitniških domov.

Odlok bo moral tudi točno določiti, kdo bi lahko uporabljal počitniške domove, kakšen naj bo odnos ustanovitelja do doma, kako se oblikujejo cene v domovih in kakšno — minimalno — tehnično in zdravstveno opremo naj imajo.

Z združenimi močmi nov počitniški dom

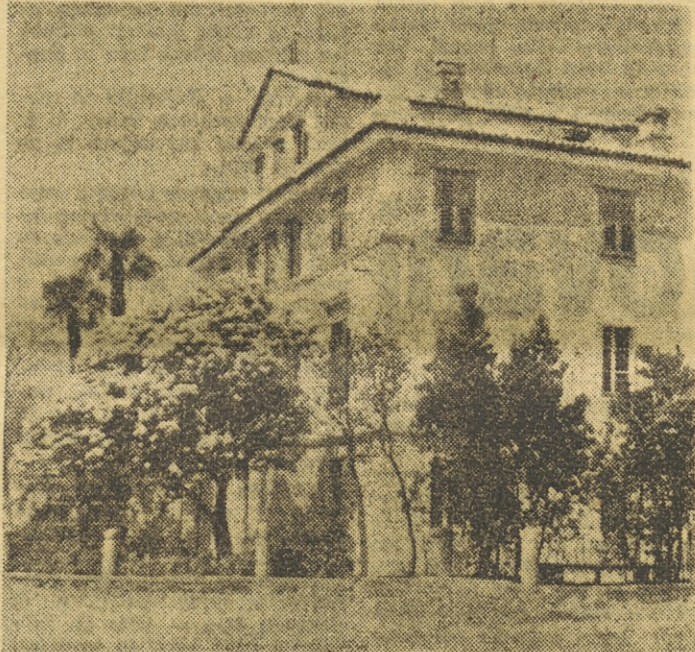
Delavci podjetja »Snage« iz Ljubljane, »Javne razsvetljave«, »Mestne vrtarije« in »Mestnega vodovoda« doslej niso poznali male vasice Bolterije v Istri.

Pred tremi meseci je bil ta, sedaj zelo lepo urejen počitniški dom, še stara zapuščena zgradba, v kateri je bilo skladišče. Po skupnem dogovoru vseh teh kolektivov in ob gnojni pomoči, ki jo je nudil tudi odbor za oddih okrajnega sindikalnega sveta, pa so delavci v treh mesecih uredili počitniški dom. Počitniški dom bo za delavce teh kolektivov tudi zdravilišče. Delavci podjetja »Snage«, »Javne razsvetljave«, »Mestne vrtarije« in »Mestnega vodovoda« opravljajo svojo službo ob vsakem vremenu in so nič koliko kmotr. Zato revmatična obolenja niso redkost. Kopanje v morju in sončenje za njih bo samo razvedrilo, temveč tudi zdravljenje.

J. S.

Videm - Krško

Delavski svet Tovarne celuloze in papirja v Vidmu-Krškem je na svoji seji dne 26. V. 1958 sklenil preimenovati podjetje v: »Tovarna celuloze in papirja »Dujro Salej« Videm-Krško.



Počitniški dom v Bolteriji, last komunalnih zavodov iz Ljubljane

Ing. Slavko Marjanović: PROUČEVANJE DELA

Miza, pri kateri delavec dela, mora biti nižja od lahti za 3 do 5 cm in to velja, če delavec ob njej stoji ali sedi.

Predmet, ki leži najdlje 65 cm od sklepa v ramenu, lahko človek doseže in prime z iztegnjeno roko, pri tem mu ni treba pregibati telesa. Polkrog opisani s 45 cm od sklepa v ramenu, označuje mejo daljnega dosega. Najoddaljenjša točka od roba mize je 57 cm.

Mejo bližnjega dosega pa opisuje polkrog s 34 cm od točke, v kateri se križata rob mize z osjo podlahtnice, naslonjene na enzi, pri vertikalno sprostih mišicah. Predmete, ki so bližje, je moč pritiči z roko, ne da bi se izprožila (gibanje v lahtu kot v centru).

Meja bližnjega dosega, kot meja prek katere je za to potrebno več napenjanja za delo, ni točno določena. Meja daljnega dosega je označena z vrhom palca iztegnjene roke, kajti predmet je mogoče pritiči s prsti samo, če leži v okviru teh meja. Ta meja je stalno določena, ker je za prilaganje predmeta jeven nje potrebno premikanje telesa. To pa se že šteje za dodaten napor.

Prostor nad mizo je prav tako omejen z dvema sferičnima površinama, ki sta označeni z mejo bližnjega in daljnega dosega v prostoru nad površino delovne mize. Prostorna meja daljnega dosega se giblje samo do 45 stopinj. Predmet, ki stoji na dosegu iztegnjene roke ali nad 45 stopinj, terja večji napor plečnih mišic in dvigavanje glave. Prostorna meja bližnjega dosega pa se lahko giblje po sferni površini vse do 90 stopinj. Toda v to mejo ne postavljamo predmetov zato, ker zmanjšujejo svetlobo.

Delovni prostor je v sredini pred delavcem ali v meji bližnjega dosega. V prostoru med mejo bližnjega in daljnega dosega postavljamo predmete, ki jih delavec redkeje prijemlje, v meji bližnjega dosega pa tiste predmete, ki jih delavec pogosteje vzame v roko.

Zato, ker se roka najmanj utruja, če svobodno visi, ni priporočljivo, da je sklenjena v lahtu vseh osem ur. To pomeni, da ni treba postavljati vseh predmetov, ki so potrebni na delovnem mestu, v mejo bližnjega dosega. V tem primeru namreč delavec ves čas ne bi prav nič iztegnil roke. Predmeti, ki jih redkeje jemlje v roko, naj bodo postavljeni v meji bližnjega ali daljnega dosega zato, da bi lahko delavec občasno stegnil roko.

Pri proizvodnji raznih aparatov in instrumentov je veliko drobnih delov, ki se stekajo na prostor montaže. Zato, ker je prostor na delovnem mestu omejen in ni mogoče postaviti drobnih delov z njihovimi zabojčki v mejo bližnjega niti v mejo daljnega dosega, imamo zabojčke

z nagnjenim dnem. Na spodnjem delu dna je odprtina, skozi katero se stekajo deli iz zabojčka. Takšni zabojčki lahko stoji tudi dalje od meje dosega, toda odprtine morajo biti v teh mejah.

Če je več raznih sestavnih delov, morajo biti le-ti razdeljeni po obliki in velikosti, vsak v posebnem zabojčku. Zato, da bi zmanjšali prostornino delovnega mesta, pa je treba izdelati kombinirane zabojčke z nagnjenim in razširjenim dnem. Vsak material doteka po nagnjenem dnu (večji deli po spodnjem dnu, manjši po zgornjem). Dotok materiala pa mora biti v mejah bližnjega dosega.

Na duhoviti način so na primer racionalizirali tehtanje mela v prodajalnicah beograjske čebelarke zadrage. Gibe, ki so bili potrebni za prenašanje mela od sode do tehtalnice, so odstranili tako, da tehta tehnična po trapezoidni pod odprtino rezervarjev. Tako lahko natočijo med brez najmanjšega napora. Ob tem se ne zamaže posoda, medu ni treba dolivati ali odlivati. To je primer gibljivega delovnega mesta.

4. Odlaganje predmetov tam, kjer je opravljen zadnji del operacije, mora biti organizirano tako, da jih delavci izpuščajo iz rok. To pomeni, da predmetov ni treba nositi (terbitelj: gib z bremenom) do tistega mesta, kjer jih bodo pustili temveč, da jih je treba izpuščati iz roke tam, kjer je opravljen zadnji gib te operacije.

Na delovnem mestu je sicer predvidena ta delovna operacija, toda če bi izdelane proizvode puščali tam, bi se delovno mesto hitro napolnilo. Zaradi tega velja speljati žleboče, po katerih naj poizjelo predmeti od končne operacije do zabojke, kjer odlagajo obdelane kose ali pa nad trak, ki jih prenaša na naslednje delovno mesto. Odlaganje predmetov v zabojčke uredimo za serijsko proizvodnjo, odlaganje na tekoči trak pa za množično proizvodnjo. Zadevek žleba, ki je nagnjen nad zabojček ali trak, da lahko po njem drse predmeti, naj bo čim bližje tistemu prostoru, kjer se opravlja zaključni gib operacije.

Po zaključnem terbilju (izpuščanju) se ciklus operacije ponavlja s prvim terbiljem (prazen gib). Ta gib se mora nadaljevati z gibom, s katerim smo predmet oddolžili in to tako, da je smer ena in druga giba povezana z linijo brez ostrih sprememb, iz tega razloga obravnavamo isto mesto, kjer bomo postavili vhodni del žleba, tako da bo le-ta kolikor mogoče blizu prostora, kjer se zaključuje prvi terbilj ciklusa (prazen gib). Zato, da bi izpolnili oba pogoja določen prostor, kjer izpuščamo obdelan predmet iz roke na sredini med prostori, kjer opravljamo zaključni gib operacije in kjer je treba vzeti v roko naslednji predmet ali orodje.

Delovno mesto najbolje uredimo takrat, kadar delata obe roki istočasno in simetrično. Zato velja določiti dve simetrični mesti za odlaganje predmetov (zadečki žleba) in tako dosežemo, da je celotno delovno mesto simetrično urejeno.

5. Napor pri delu lahko zmanjšamo, če skrajšamo ali odstranimo neučinkovite gibe, ki so potrebni za določeno delovno operacijo. Delavec namreč ob vsaki operaciji večkrat vzame v roke material in orodje ter ga izpušča. Pri tem opravi vsakokrat dva osnovna giba (prazen gib in gib z bremenom). Ob tem opravi še tele terbilje: prijemanje, držanje in izpuščanje. Zato, da zmanjšamo napor pri teh gibih, je priporočljivo, da je vse tisto, kar delavec prijemlje, namesteno tako, da ga gib povezuje z rahlo ukrivljeno linijo, brez ostre spremembe smeri.

V nekaterih podjetjih visi orodje točno nad delovnim mestom. Kadar hoče delavec uporabiti to orodje dvigne roko le toliko, da ga lahko zgrabi in potegne do predmeta, ki ga obdeluje. Ko je delavec opravil to delo, spusti orodje, ki je pritrjeno na vzmeti, in le-to se samo vrne na svoj prostor. Tako so največkrat nameščeni mali električni vrtni stroji, elektrode in podobno.

Če je orodje tako razmeščeno, so nepotrebni terbilji zato, da ga delavec vrne. Nepotreben je torej gib z bremenom in prazen gib. Razen tega pa s tem zagotovimo, da je orodje vedno na istem mestu in ga pri ponovni uporabi ni treba iskati. S tem se izognemo tudi terbilgom: iskanje in izbiranje.

6. Osvetlitev delovnega mesta in ostali delovni pogoji so tudi zelo važni. Med ostale delovne pogoje velja šteti: čist zrak (brez prahu, vlage in duševih snovi), relativna tišina (brez ropota in pretrsov), osebna čistota in čistota prostora. Zadnji čas pa opozarjajo psihologi tudi na barvo in delovnem prostoru.

Dobra osvetlitev mora izpolniti tele pogoje:

1. Da ima odgovarjajočo čisto barvo, in sicer takšno, ki je približno enaka dnevni svetlobi.
 2. Da ima potrebno smer, to je, da osvetljuje prostor, kjer je potrebna svetloba.
 3. Da je čim bolj difuzna, to je, da ima čim manj senc.
 4. Da je vedno enako močna.
 5. Da ne blešči, tako iz svojega izvora, kakor tudi z osvetljenih površin.
 6. Da je dovolj močna.
- Če delovno mesto ni pravilno osvetljeno, se trudijo oči. To ne povzroči takoj bolečin in zaradi tega se tudi ne pripečejo takoj nesreče, toda to vpliva na storilnost dela, posebno pa na natančnost pri delu.
- Razlika med osvetlitvijo delovnega mesta in mihi odgovorilo, da ne sme biti prevelika, kajti sprememba zelo utruja oči.

Moč osvetlitve merimo z luxi. Nemške norme DIN 5,635 priporočajo tole moč osvetlitveja za posamezne vrste del:

Delo	Splošna osvetlitev delovnega mesta	Osvetlitev delovnega mesta
Grobe	60	—
polifino	120	250
fino	250	500
zejo fino	600	1000

Dobra osvetlitev pa postane še posebej važna, kadar delavec zaradi tega, kar se svetleča telesa oziroma okna zamažejo.

Dnevna svetloba je popolnoma difuzna, če sončni žarki ne svetijo naravnost na delovno mesto. To je treba preprečevati. Umestno osvetlitev pa je mogoče namestiti tako, da z direktnimi žarki odblija nje žarkov od stropa ali zidov osvetljuje delovno mesto z difuzno osvetlitvijo.

Ropot se meri z enoto, ki se imenuje decibel. Največji ropot, ki ga lahko človeško uho prenese, je 130 decibelov. Ropot tovornega avtomobila, ki je oddaljen okoli 10 metrov, je močan 75 decibelov, šepetanje pa 10 do 20 decibelov. Ropot utruja živčni sistem, zmanjšuje pozornost in storilnost dela. Zaradi tega je treba uveljavljati dvoje ukrepov za zmanjšanje ropota: odstraniti izvor ropota ali zmanjšati njegovo moč in izolirati izvor na ta način, da preprečimo širjenje zvočnih valov.

Godba lahko zelo ugodno vpliva na razpoloženje za delo in na storilnost dela. Toda izkazalo se je, da je treba dobro preučiti, kdaj naj v delovnem prostoru igra godba, kako močna in kakšna naj bo. Določeni deli, ki zahtevajo izredno pozornost, ne smejo spremljati z godbo, ki izliva zanimanje. Monotona dela, posebno v visokomehanizirani proizvodnji, pa je zelo dobro spremljati z godbo.

Napake, če posredujejo godbo v prostoru, kjer je velik ropot, zato da bi ga z njo prevpili. Ropot je treba preprečiti ali pa ga izolirati. Na noben način pa ga ne smemo z godbo prevpiti, ker to še bolj obremenjuje sluh in živčni sistem.

Opomba: (v zadnji številki je bil v poslednjem odstavku izpuščen del dveh stavkov, zato berite zadnji odstavek takole: Glede na velikost predmeta, ki ga delavec obdeluje, količino materiala in velikost orodja pa so lahko te minimalne razdalje vendarle tolikšne, da se človek precej napenja pri delu. Iz tega razloga je določena tudi maksimalno dovoljena oddaljenost materiala in orodja, ki zagotavlja najmanjši mogoči napor.

Za naše gospodarsko življenje sta v minulem tednu važna med drugim dva dogodka: tretji kongres društva ekonomistov Jugoslavije in IV. letna skupščina Industrijske zbornice Jugoslavije. Na kongresu ekonomistov so prebrali več referatov, ki so obravnavali proizvodnjo, osebno potrošnjo itd. Delegati so razpravljali tudi o posebnostih našega sistema planiranja. — Eno izmed opozoril, izrečenih na tej skupščini, je bilo, da bi morala naša podjetja čim dosledneje uveljavljati ukrepe za zmanjšanje zunanjetrgovinske bilance. To pomeni, naj bi za pospešen izvoz ubrala razna pota, ne pa da bi se zanašala samo na spremembo izvoznih količnikov.

ZOBOZDRAVSTVENA SLUŽBA:

Nenapovedana točka

Na nedavnem zasedanju skupščine republiškega zavoda za socialno zavarovanje je bila glavna točka dnevnega reda sicer razprava o delu samoupravnih organov v pretekli dobi, vendar se je vsa razprava sukalala zgolj o zobozdravstveni službi.

Vsekakor je moč razumeti prizadež samoupravnih organov socialnega zavarovanja, saj so oni dolžni zagotoviti, da morejo zavarovanci uresničiti vse pravice, ki jim po zakonu pripadajo in da so prav zato posebej opozorili na zobozdravstveno službo. Pravice na popravilo zob pa zavarovanci dostikrat ne morejo uresničiti, ker ne pridejo na vrsto.

V Sloveniji je danes 330 zobnih terapevtov, med njimi komaj dobra tretjina zobozdravnikov, drugi so dentisti. Od teh jih je v ambulantah 281, torej

odpade na ena terapija okoli 5.500 prebivalcev. Seveda pa so po okrajih neenakomerno razporejeni. V Ljubljani odpade na ena terapija 2.300 ljudi, v murskosoboškem okraju pa celo 12.000.

Republiški zavod si že dlje časa prizadeva, da bi rešili to vprašanje. Na njegovo pobudo je svet za zdravstvo že pred štiri leti sklenil, naj se ustanovi dentistična šola, vendar šole še danes ni, čeprav je imel republiški zavod pripravljeno za precej denarja zanj. Vodstvo stomatološkega oddelka medicinske fakultete se je ves čas odločno upiralo ustanovitvi dentistične šole, češ da bo fakulteta sama v kratkem času vzgojila vsaj za sijo dovolj zobozdravnikov. Do konca aprila letos pa je prišlo iz nje le 32 zobozdravnikov, na kliniki pa se jih je specializiralo 18. Zato je povsem razumljivo negodovanje članov skupščine, ki so pred štiri leti slišali zagotovila, da bo dala medicinska fakulteta dovolj kadrov in služijo isto obljubo tudi danes. Med tem časom so študij na tem oddelku podaljšali celo na šest let, zdaj je preračunan spet na pet let in je težko zanikati, da ne leži del krivde za to tudi na vodstvu stomatološkega oddelka medicinske fakultete. V petem letniku je letos vpisanih 18 študentov, absolviralo jih je pa 15, kar tudi še ne bo močno omililo pomanjkanja zobozdravnikov v naši republiki. Na skupščini so jasno opredelili svoje stališče: vseeno je, na kakšen način se vzgojajo zobozdravstveni terapevti. Važno je, da so in da so tako usposobljeni, da bodo mogli strokovno opravljati svoj posel. Čudili pa so se svetu za dela na bolniškem oddelku zdravstvenega doma tako da odpade na enega zdravnika v ambulantni službi okrog 8.000 prebivalcev, kar je veliko nad republiškim povprečjem.

(ek)

V. J.

OBRTNA AMBULANTA RUDNIKA V ZAGORJU

V Zagorju ob Savi so se marljivo pripravljali na volitve samoupravnih organov socialnega zavarovanja. Občinski sindikalni svet je imenoval tudi poseben politični štab, ki vodi priprave na volitve.

S tem, da bodo letos odprli obratno ambulanto v rudniku, bodo posebej pripomogli k temu, da bodo zavarovanci laže prišli do zdravnika in da jim ne bo treba tako dolgo čakati v ambulantah. Nekaj denarja je dal okrajni zavod iz sklada za preventivno, za instrumente pa je največ prispevala podružnica.

V Zagorju, ki šteje 16.000 prebivalcev, so trije zdravniki. Dva sta v ambulantni službi, tretji pa dela na bolniškem oddelku zdravstvenega doma tako da odpade na enega zdravnika v ambulantni službi okrog 8.000 prebivalcev, kar je veliko nad republiškim povprečjem.

(ek)



Te dni so bili objavljeni podatki o proizvodnji tekstilne industrije v prvem četrtletju. V prvih treh mesecih je bila proizvodnja za 10% večja kot lani v istem času. Na to je med drugim vplivala pravočasna preskrba s surovinami. Promet s tekstilnimi izdelki pa se je v tem času v primerjavi s prvim četrtletjem lani povečal približno za četrtino.

USTANAVLJAJMO plesne odseke pri društvih

Ze večkrat se je pojavilo vprašanje, kako to, da sodeluje v amaterskih prosvetnih društvih tako malo mladine. Ko sem razmišljala, kje so vzroki za to, se mi je misel znova in znova ustavljala pri oblikah, v katerih se delo v prosvetnih društvih odvija. Ali so take, da vsaj v neki meri zadostijo potrebam mladih ljudi? Ali vzbudi pevski zbor, igralska družina, godba, predavanje tako veliko zanimanje, da potegne mladino od zabav po gostilnah in drugod v dvorane in kulturne domove? Najbrž bi ne škodilo več razmišljanje o tem, kako bi poleg načinov dela, ki so že v rabi, uvedli še druge, nove, s katerimi bi pritegnili tisti del mladine, ki jo morda bolj kot petje, igranje in podobne oblike dela zanima ples. Nekako v prejšnjem desetletju se je pojavila misel, da ples — posebno moderen — ne more biti primerna zabava za socialistično mladino. To mnenje se seveda ni obdržalo in danes vemo, da največkrat prav ples zvabi v dvorane več mladih kot pa še tako dobra predstava in koncert. S tem dejstvom bi se kazalo sprijazniti in ga celo obrniti sebi v prid. Malokje, do sedaj menda celo samo v dveh prosvetnih društvih na Slovenskem, so prišli na misel, da bi ustanovili nekakšne plesne krožke, v katerih bi strokovni učitelji mladini posredovali vse, kar je treba vedeti o modernih plesih, o vedenju v plesnih dvoranah in podobno. Koliko zanimivosti in privlačnosti obenem pa koristnega bi lahko nudil tak krožek!

Zapisati nameravam nekaj mnenj treh naših plesnih praktikov o tem, kakšno vlogo bi lahko odigrala plesna umetnost v amaterskih prosvetnih društvih. Tovaršica Milica Buh, članica baletnega zbora ljubljanske Opere, se že več let ukvarja s poučevanjem baleta po prosvetnih društvih v Ljubljani in izven nje. Prijazno mi je odgovorila za nekaj vprašanj.

Kako to, da ste se odločili za delo z otroki?

V glavnem zato, ker menim, da je z baletom treba začeti

rake, vaje, pozneje plesne pantomime in podobno, vse pa seveda zelo preprosto in v mejah možnosti, ki so na žalost večkrat zelo omejene. Tudi po večjih krajih, kjer sem delala, so na primer le malo-kje premogli prostor za vaje z drogom ob strani. To je za balet nujno, sicer si otrok drži popolnoma pokvari in mu ples lahko več škodi kot koristi. Na drugi del vprašanja naj odgovorim takole: baletni pouk lahko nudi otroku, poleg možnosti za uspešno nadaljevanje tega študija za izredno nadar-

deljene v grupe, skoro vsak dan vadijo v Zlati dvorani hotela Union. Ogledala sem skupino predšolskih in osnovnošolskih otrok ter deklice iz nižje gimnazije. Videla sem že marsikakšno telovadno prireditev ali baletni nastop, a moram reči, da take pristrane sproščenosti in vneme nisem videla nikjer. Po končani vaji sem začela zastavljati vprašanja.

Kakšne so metode, ki jih pri svojem delu uporabljate in kako vpliva izrazni ples

poučuje. Biti mora obenem psiholog, pedagog in umetnik-ustvarjalec. Včasih je treba v sekundi iz otroka potegniti tisto, kar se je v njem porodilo podzvestno. Prav tako je naloga voditelja, da dá plesalcem izrazne oblike, ki so zrasle iz njih, obrusiti ter jih reši vse nepotrebne navlake, da postanejo izrazno čiste in tehnično dognane.

Strokovnega kadra za poučevanje izraznega plesa močno primanjkuje. Kakšen način predlagate, da bi to težavo čimbolj omili?

Z vodilnim kadrom bo seveda zelo težko. Preden bo odraščal rod, ki se sedaj vzgaja, bo preteklo precej časa. Za silo bi si morda lahko pomagali z nekakšnimi seminarji ali tečaji, vendar pa to seveda ni idealna rešitev, ker bi bilo tako pridobljeno znanje zelo pomanjkljivo. Najboljši način bi bil ta, da bi nekaj pouka o ritmiki in izraznem plesu skušali uvesti na učiteljsko in v podobnih ustanovah. Prav učitelji po osnovnih šolah in nižjih gimnazijah bi lahko največ pripomogli k uspešnejši širšnji izraznega plesa. Ti bi potem lahko vodili skupine amaterjev po prosvetnih društvih. V Pionirski knjižnici nam gre predvsem za to, da z vsemi metodami estetske vzgoje otroka prodremo v širino, da je bo nekoč deležen lahko sleherni otrok.

Tovariš Iko Otrin, tajnik Zdrženja učiteljev za športni in družabni ples mi je povedal nekaj o delu tega društva.

Kakšna je organizacijska oblika vašega Zdrženja in kako se delo v njem odvija?

V naše Zdrženje so vključeni vsi učitelji družabnega in športnega plesa, ki so prej delovali brez kvalifikacij. Zdrženje Zdrženje pomaga pri strokovnem izpopolnjevanju z organiziranjem tečajev ter izdajanjem raznih skript, koreografij in not. Pri nas delujejo



MLADI
BALETNI
MOJSTRI

jene, še telesna ugaljenost, sproščenost in izreden smisel za ritem. Namen mojega dela ni samo pridobivanje kadrov za Srednjo baletno šolo, ampak otroku nuditi možnost, da se v plesu sprosti in razvije.

Lahko s svojimi skupinami našteirate celovečeren program ali se omejujete le na krajše točke?

Lahko našteviramo celovečerni program. Prav zdaj smo, kot sem že omenila, v Mengšu

na telesni, predvsem pa na duhovni razvoj otroka?

Ritmico izrazni ples, ki ga gojijo v Pionirski knjižnici, izvira iz čiste plesne moderne smeri. Načini dela se močno ločijo od že ustaljenih metod pri študiju drugih plesov. Pri izraznem plesu gre za to, da se otroku omogoči res popolno sprostitve. Videli ste, da se na primer vaje z najmlajšimi bistveno razlikujejo od raznih telovadnih vaj. Namen tega plesa je, da se otrok pri vsakem gibu popolnoma po svoje izrazi. Zato pa mora vsaka vaja v njem sprožiti čustveni odziv. Otrokom na primer ne rečem, naj odročijo, ampak jim rečem naj bodo pajaci. Tako se neverjetno živijo in vaja popolnoma doseže svoj namen. Vpliv izraznega plesa na otroka je zelo velik. Razmeroma zelo hitro lahko ritmično izrazi svoja občutja. Poleg tega se nauči popolne sprostitve telesa, pred drugimi ni v zadregi. Otroci se navadijo drug na drugega in se kritično opazujejo. Obenem pa se jim lahko s previdnim in obzirnim vodstvom vzgoji pravilen odnos do drugega in kritičnost do sebe. Spominjam se neke deklice, ki se je vsa plaha prve dni neprestano stiskala v kot. Nikakor je nisem mogla pripraviti do tega, da bi se igrala in vadila z drugimi. Ščasnoma se je iz nje razvil samozavesten otrok s celim majhnim izraznim bogastvom. O tem, da daje take vrste ritmično gibanje telesu eleganco in prožnost, ni treba posebej govoriti.

Je tehnika pri izraznem plesu drugotnega pomena?

Nikakor. Kot pri vseh drugih plesnih zvrsteh je tudi pri izraznem plesu tehnika zelo pomembna. Čim dovršenejši in čistejši obvladovanje tehničnih sredstev nudi plesalcu možnost, da se popolneje izrazi. Tehnika pa je vedno le sredstvo za izraz. Seveda pa pri najmlajših dajem prednost izrazu, obenem pa jim v lažji obliki posredujem tudi tehnične osnove plesa.

Kakšna je po vašem mnenju vloga izraznega plesa v amaterski dejavnosti? Menite, da je izrazni ples ena od oblik, v kateri se amaterji lahko s pridom udeležujejo?

Zdi se mi, da je prav izrazni ples močno primerna oblika dela za amaterska prosvetna društva. Morda je še primernejši od čistega baleta, ker ta telesa ne sprosti do polne mere. Vsaj v začetku ne. Tedaj gre pri baletu vse bolj za ponavljanje točno določenih gibov, da bi se dosegla čimvečja tehnična izdelanost. Izrazni ples pa kljub težnji po oblikovni čistosti dopušča vsakemu izvajalcu njegov lastni izraz. Na žalost pa je zamisel uvajanja te oblike plesa v amaterska prosvetna društva zazdaj še neizvedljiva. To pa zato, ker je neizogibno potrebno, da tak ples poučuje strokovnjak. Prav pri izraznem plesu sloni pravzaprav vsa teža na človeku, ki ga vodi ali



PLESNI PAR BORIS ZERJAL - SONJA MODIC (KUD JOZE HERMANO, MARIBOR) STA OSVOJILA PRVO MESTO NA DRŽAVNEM PRVENSTVU 17. MAJA LETOS. TA PAR JE TUDI ZMAGAL NA MEDNARODNEM PLESNEM TURNIRJU

pri otroku. V nekaj letih lahko pridobi osnovno tehniko, ki se potem gradi dalje. Osnovno znanje, ki ga balet terja, zahteva precej časa in energijo. Teh pa odraslemlu človeku manjka, ker mu ples pravzaprav pomeni razvedrilo in sprostitve, ne pa ambicijo. V nasprotju z njimi pa so otroci ponavadi zelo ambiciozni, vztrajni in požrvalni. V Mengšu, kjer zdaj vodim skupino približno tridesetih otrok, so ti ob nedeljah, ko sem edino prosta, vadili malone ves dan. Zato pa je tudi baletna predstava, ki smo jo nedavno uprizorili, lepo uspeha. Mimogrede naj omenim še, da so prav otroci izven Ljubljane zelo navdušeni za balet. To ljudem na podeželju pomeni več kot Ljubljancem, ker pač nimajo prilike redno gledati baletnih predstav.

Kaj vse obsega Vaš pouk in kakšne uspehe si obetate od njega?

Svojim gojencem, če naj ta-rodem, skušam posredovati osnove klasičnega baleta: ko-

NAŠI PESNIKI

IVAN MINATTI (r. 1924), eden najizrazitejših lirikov mlajše generacije. Izdal je zbirki »S poti« in »Pa bo pomlad prišla«. — Objavljena pesem je vzeta iz druge knjige, za katero je prejel nagrado Društva slovenskih književnikov za leto 1955.



Mala sanjava gospa

O jagnedi, jagnedi v vetru
in droje toplih rok,
o, rdeč cvet ob rdečem cvetu
in reke srebrni tok,
o, soba v zamolklem stijažu
oktobrskega neba,
o, z albumom na kolenih,
mala, sanjava gospa!

Kako se smešno izgubila
moja samotna pot:
ulica slepa, gluha,
na kraju kamniten plot.
In nanj je življenje vklesalo
neizprosno klicaj —
a ti ne moreš mimo
in več ne moreš nazaj.

Bridko je, bridko življenje.
Jemlje samo, daje nič,

dokler ne ležeš na pare
gol, izsesan mrlič.
O, vse se je zamotalo!
Tako, kot še nikdar.
Včasih je to velika,
a včasih klavarna stvar.

Naj bo že kakorkoli!
Tiha jesen zori,
v predvečerno tišino
komaj kak klic še vdriži —
komaj kak klic brez odmeva..
Srce drgeta, drgeta,
kdač te bom spet poljubil,
mala, sanjava gospa?

trije oddelki: za družabni, športni in ljudski (folklorni). Tu se poučuje več predmetov: analiza korakov, psihologija, bonton, organizacija turnirjev, zgodovina plesa in kostumov, osnove klasičnega baleta, osnovne anatomije in prve pomoči, govorna tehnika in drugi. V preteklih letih smo imeli šest krajših seminarjev, ki so jih obiskovali učitelji. Tudi letos smo priredili tečaj, v katerem se lahko absolventi naših začetnih tečajev izpopolnjujejo. Lansko leto se je končal dveletni tečaj, ki ga je absolviralo 18 kandidatov iz vse Slovenije. Tečaj je bil samo ob nedeljah, da so ga mogli obiskovati vsi, ki so zaposleni v raznih službah. Največja naša težava je namreč ravno v tem, da uradno poklic plesnega učitelja sploh ni priznan. Tako na žalost absolventi naše šole nimajo nobenih perspektiv. Skoraj nihče od njih se ne more posvetiti samo plesu, vsem je to le postransko delo. Tako seveda ne morejo

doseči tiste strokovne kvalifikacije, ki jo zmoro profesionalce.

Kakšna je po vašem mnenju misel, da bi Srednja baletna šola sprejela v svoj program družabni in športni ples?

To bi bilo na vsak način zelo zaželeno. Tako bi bila strokovna kvalifikacija plesnih učiteljev pravno potrjena, kar bi položaj bistveno spremenilo. Pri lepših perspektivah, če bi poučevanje plesa lahko postalo poklic, bi bilo gotovo tudi interesentov za to šolo veliko več.

Družabni ples bi gotovo pritegnil amaterje po prosvetnih društvih. Ker pa je pomanjkanje vodilnega kadra veliko, so možnosti omejene. Kaj bi lahko pripomoglo k rešitvi tega vprašanja?

Najboljša pot je nedvomno absolviranje rednega pouka pri nas. Če nam bo uspelo, uređiti pravno priznanje naših kvalifikacij, bo tudi več ples-

nih učiteljev. Tudi mi razmišljamo o tem, kako bi zanimanje za družabni in športni ples zajelo čimvečje število ljudi. Lahko bi poizkusili tako, da bi na Srednji baletni šoli, ki po četrtem letniku odkloni vse gojence, ki iz kakršnih koli vzrokov niso primerni za oder, uvedli v naslednjih letnikih vzporedni študij športnih, družabnih in ljudskih plesov. Tako bi pridobili dragoceni strokovni kader za prosvetna društva. Eden od načinov je tudi uvedba teh plesov kot redni ali izredni predmet na učiteljske, Srednje vzgojiteljske šole in na Višjo pedagoško šolo. To pa ne zavisi od našega Zdrženja. Da bi nam bilo ljubo, če bi družabni, športni in ljudski plesi prodrli v amaterska prosvetna društva, menda ni treba posebej poudarjati. Zdi se mi, da bi ravno ti plesi pritegnili veliko ljudi, tudi odraslih, ki jim balet in razni ritmični plesi nekako niso več dostopni.

M. T.

TRIUMF mladinske zborovske pesmi v Celju

Celje je že skoraj priznано mesto mladinskih pevskih festivalov. Ze leta 1945, kmalu po osvoboditvi, je bil v Celju prvi »Teden ljudske kulture« v Sloveniji, na katerem je bil en dan posvečen tudi mladinski pevski kulturi. Od tedanjih 48 mladinskih zborov je ra reviji nastopilo 11 zborov in s tem postavilo temelj vsem poznejšim revijam in festivalom, ki so z letosnjim festivalom dosegli višek. Med tem časom so se zvrstili:

Seminar za sceno v Mariboru

Sredi maja so se v Mariboru zbrali režiserji in scenografi amaterskih odrov na seminarju. Nas znanj scenograf, akademski slikar Maks Kavčič jim je dal mnogo lepših napotkov in pokazal vrsto primerov za sodobno, okusno in funkcionalno sceno. O odreski opremi in razsvetljavi pa je predaval tehnični šef SNG tov. Stiglic. Udeleženci so bili s seminarjem zadovoljni, želijo pa nadaljevanje v jeseni.

J. K.

festival v letu 1946, ki je ob zaključku postavil na oder kar 3000 mladih pevcev, nato nekaj revij, kot priprave na mladinskih zborov v Ljubljani leta 1948 in 1950. Vidneje mesto je zavzela spet revija v letu 1956, obudovanje in veliko priznanje pa je dosegla prireditelj v letu 1958.

Med značilnostmi celjskih mladinskih festivalov opazimo vse tisto, kar je potrebno za pravilno in dobro vodenje pevsko-glasbene politike, se pravi pravčasne in dolge priprave, združene s pevskimi tečajmi; usmerjanje programske politike; nudenje pevске literature; inštruiranje po občinah in zborih; ustvarjanje festivalnega razpoloženja s tem, da sledijo mestnim pripravam najprej nastopi posameznih zborov, nato občinske revije in končno pokrajna revija. Ob občinskih revijah in okrajni reviji, ki jih povezujejo z občinskimi in drugimi narodnimi slovenskimi nastopi združeni zbori; zanje pa je tudi značilno sodelovanje širokega

kroga glasbenih strokovnjakov, upravno-političnega vodstva občin in okraj, gospodarskih podjetij, vseh društev, organizacij ter ustanov, ki se ukvarjajo z mladinskimi vprašanjem itd.

Le na ta način je razumljivo, da je prireditelj v Celju lahko zbral 77 mladinskih zborov, navdušeni in usposobljeni 73 zborovodij za napore priprave in vodstvo posameznih zborov, najmanj 11 zborovodij pa za vodstvo združenih zborov, izvedel v vsaki občini revijo zborov, organiziral revijo najboljših občinskih zborov in končno izvedel doslej največjo pevsko manifestacijo — nastop 4151 pevcev.

Ce pomislimo, koliko priprav je bilo potrebnih samo za prevoze 60 zborov v Celje, za brezhibno prehrano 4000 mladih pevcev ter končno za vzoren množični nastop, potem zaslužijo zborovodje celjskega okraja, ki so večinoma učitelji in profesorji, vse priznanje in pohvalo. Preveč je ljudi, ki so sodelovali pri prireditvi, da bi lahko omenili vsakega, mislim pa, da je

treba izreči posebno priznanje obema vodečima tovarišema prof. Kuneju in Vrežetu, ki sta posebno po strokovni plati dala festivalu pečat kvalitete prireditve.

Z velikim veseljem gledamo na uspehe mladinskih pevskih zborov celjskega okraja in smo prepričani, da se bo vsaj v tem okraju petje kmalu poživilo tudi pri odraslih, saj je zato bilo storjenega mnogo, največ pri strokovnem dvigu pevskovodskega kadra.

Radovan Gobec

Maskerski tečaj v občini Ormož

Dramski sosvet pri okrajnem svetu Svobod v Mariboru že dalj časa priporoča občinskimi svetom Svobod, naj organizacijsko pripravijo osnovne seminarje za maskiranje, dramsko igro in podobno. Prvi so pripravili dvodnevni seminar za sminkanje v Veliki Nedelji za občino Ormož. Največ zaslug pri tem ima Ivan Moravec, predsednik občinskega sveta. Tečaja se je deležilo lepo število mladih udi. V sminkanje jih je uvajal član SNG Maribor — Janko Harerl. Ob zaključku tečaja so oslušali predavanje predsednika okrajnega sveta Janeza Karlina o dramatik in dramski gri, zatem pa so se pogovorili o problemih igralskih skupin. Pogovor je bil ploden in bo pomagal pri igranju v ormoški občini. Za razgovor je bilo veliko zanimanja, saj se ga je deležilo tudi predsednik občine.

»Beraška opera« v Šostanjju

V šostanjski občini se kar dve igralski skupini pripravljata na republiški festival amaterskih odrov, ki bo verjetno junija v Velenju. Minulo soboto so se Velenjčanom že predstavili igralci tamošnje Svobode z Brechtovo »Beraško opero«. Scena igre je bila okusna, izvedba dobra. Ce bodo še zgledili glasbene vloške in zboljšali vloge stranskih igralcev, potem smemo trditi, da bodo s to igro uspešno konkurirali na republiškem festivalu. Šostanjski pa bodo na festivalu uprizorili Martinčev »Komedijo o kmetih«.



Kakor že tri leta zapored, so nas tudi letos obiskali pevci iz zamejske Koroške. Obiskali so Mežico, Maribor in priredili dva lepa, nepozabna koncerta. Peli so koroške narodne pesmi v različnih harmonizacijah pod vodstvom centralnega pevskovodje in harmonizatorja narodnih pevcev iz Roža Pavla Kernjaka. Mariborčani so brhkim koroškim pevkom ob tej priložnosti poklonili slikovite koroške narodne noše, s katerimi so se nasmejane pevke predstavile fotografu. S tem nastopom je bilo sklenjeno trajno prijateljstvo in Korošci so obiskali Maribor, vsako leto s svojo pesmijo obiskali Maribor.



Marjan Dovjak: Podoba moža, olje. Z razstave v Jakopičevem paviljonu, ki nam to pot predstavlja dva mlada umetnika, kipar-ko Vladimiro Bratužev in slikarja Marijana Dovjaka.

Boj med starim in novim

Nekaj besed o delu zavoda za izobraževanje v delavskem in družbenem upravljanju

Zavod za izobraževanje v delavskem in družbenem upravljanju je imel v zadnjih dveh mesecih sedem seminarjev za predsednike in vodilne člane občinskih zborov proizvajalcev. Zanimanje za te seminarje je bilo tolikšno, da Zavod ni mogel ugoditi vsem kandidatom.

Tolikšna želja po izobraževanju je povsem razumljiva, saj je temeljito družbeno ekonomsko seznanjanje proizvajalcev njihovi družbeni funkciji v organih upravljanja tako v gospodarskih organizacijah kakor tudi v komuni.

V tako kratkem članku seveda ne bi mogli izčrpnosti opisati vloge in dela zavoda, niti vseh problemskih vprašanj, ki se pojavljajo na razpravah, zato bomo tokrat povedali le, kako dela zavod, kakšna je njegova družbena vloga in s kakšnimi problemi se srečuje.

Osnovna naloga zavoda je predvsem, da neposredno organizira tečaje in posvetovanja za vodilni kader v družbenem upravljanju, kot so doslej bili na primer seminarji za predsednike občinskih zborov proizvajalcev ali pa kot bodo seminarji za predsednike delavskih sve-

tov večjih podjetij. Zavod hkrati predstavlja mesto, kjer naj bi izmenjavali in ocenjevali izkušnje iz vse Slovenije in z vseh področij družbenega upravljanja. Njegova naloga pa je tudi, da pomaga te izkušnje prenašati v splošne in strokovne šole kakor tudi v druge prosvetne ustanove.

NAJNAPREDNEJŠE OBLIKE DELA

Zavod je v velikih merih odpravil stari način seminarjskega dela, ko je bilo težišče v tem, kaj bodo povedali predavatelji, ne pa kaj bodo pridobili udeleženci. Bistvo nove metode, ki jo uveljavlja Zavod na svojih seminarjih, je v tem, da udeleženci obravnavajo tiste probleme občin in gospodarskih organizacij, s katerimi so prišli na seminar. Obilica gradiva, s katerim so udeleženci prihajali na seminarje, je omogočila, da so lahko izluščili osnovne probleme komun in gospodarskih organizacij.

Ta prelom v načinu seminarjske obravnave je seveda povzročal pri udeležencih, ki so bili doslej navajeni le na predavanja, občutek večje gotovosti in samozvesti. Poglavitno načelo

seminarskega dela postaja obravnavanje problemov, ki jih pokaže družbena praksa neposrednih proizvajalcev in organov družbenega upravljanja. Z željo, da bi uveljavili napredne družbene težnje. Za takšno metodo obravnave ima zavod zunanje sodelavce iz vrst vodilnih republikanskih upravnih ustanov, okrajnih in občinskih ljudskih odborov kakor tudi pedagoške vodje. Takša metoda pomaga razvijati široko razgledanega ter samostojnega proizvajalca in državljanca.

KAJ OBRAVNAVAJO UDELEŽENCI?

Program seminarjev temelji na dognanjih in napotkih kongresa delavskih svetov in VII. kongresa ZKJ. Najvažnejša področja so: Ekonomski okvir samoupravljanja proizvajalcev in pogoji gospodarjenja v letu 1958. Razpravljanje zlasti o novem sistemu delitve dohodka, o gospodarskih organizacijah, o ulogi trga v našem gospodarstvu, o nalogah delavskih svetov in zborov proizvajalcev na področju blagovne prometa, odnos organov delavskega samoupravljanja do organov oblasti in uprave, do gospodarskih zbornic in družbenih organizacij. To področje vključuje gospodarske funkcije federacije in republike ter perspektivni plan, položaj gospodarske organizacije v občini in njeno skrb za družbeno reprodukcijo (prosveta, kultura, socialna in zdravstvena zaščita). Zbore proizvajalcev v sistemu družbenega upravljanja, oblike združevanja v gospodarstvu itd.

Na vseh seminarjih razpravljajo tudi o elementih delavskega upravljanja v sodobnem svetu, o odnosih med socialističnimi deželami in podobno.

Cepprav zavod ta program z



Udeleženci so bili razdeljeni v industrijsko in kmetijsko skupino. Na sliki: industrijska skupina pri seminarjski obravnavi odprtih vprašanj.

novimi izkušnjami dopolnjuje, predstavlja vendarle solidno osnovo za to, da neposredni proizvajalci podrobneje spoznajo družbeno ekonomsko načela ter jih v praksi tudi uresničujejo. Zavod lahko sprejme na seminarje le malo kandidatov. Ker pa ne more določiti, kdo naj bo udeleženec, je glede tega najtesneje povezan z okrajnimi in občinskimi političnimi vodstvi. Le-ta skupaj s predstavnikmi komun in gospodarskih organizacij razpravljajo o tem, kdo naj se udeležijo seminarja. Vodji jih nato, da naj pridejo na republikanske seminarje vsi tisti tovarši, ki imajo pogoje za uspešen razvoj pri delu v samoupravnih organih in v občini.

Dejavnost Zavoda pa s tem še ni končana. Zavod se povezuje z organi izobraževanja v ob-

činah in gospodarskih organizacijah ter jim nudi pomoč po svojih možnostih. Izdaja redno zbirko »Razgovori«, v katerih izhajajo aktualne teme iz sodobne družbene prakse, sodeluje s šolami za družbeno upravljanje pri okrajnih itd. Do jeseni bo pripravil zavod vrsto razprav z najrazličnejših področij družbenega upravljanja. Vendar pa je vse pomembne naloge zavoda danes težko uresničevati, predvsem zaradi tega, ker zavod nima svojih prostorov. Nekaj mesecev zavod gostuje v prostorih Pedagoškega centra, toda le eni učilnici, čeprav bi potreboval najmanj tri. Ko bo tudi to vsaj delno urejeno, se bo delo zavoda lahko razmahnilo, kar bo koristilo vsem organom družbenega in delavskega upravljanja. J. G.

SLOVENSKE LUTKE v Bukarešti

Od 23. do 28. maja je Mestno lutkovno gledališče iz Ljubljane gostovalo na mednarodnem festivalu lutkarstva v Bukarešti. Tovariši Polde Dežman, direktor tega gledališča, nam je prijazno odgovoril na nekaj vprašanj o njihovem delu.

Mestno lutkovno gledališče je, kot sodimo po dosedanjih uspehih in še posebej po izboru za festival lutkarstva v Bukarešti, vodilno jugoslovansko lutkovno gledališče. Ko je bil v naši državi na obisku znani ruski lutkar Obrazcov, ki si je ogledal vašo predstavo, je o njej govoril izrazil svoje mnenje. Mi lahko poveste, kakšno je bilo?

Obrazcov je bil ob ogledu naše predstave zelo navdušen. Povedal nam je, da je bil ob lutkovnih predstavah dvakrat pretresen: ko je gledal predstavo Skupnega gledališča iz Prage in ko si je ogledal našo predstavo. Predlagal je, da bi naše gledališče gostovalo v Moskvi, vendar pa do tega pozneje ni prišlo. To vprašanje je ostalo odprto in ga tudi zdaj najbrž ne bo moč pripeljati do uresničitve.

Naše predstave so si ogledali tudi drugi tuji ugledni lutkarji in so se o njih vsi zelo pohvalno izrazili.

Dovolite, da Vas naprosim za nekaj podatkov o Vašem gledališču. Kako dolgo že delate in kako je Vaše delo organizirano?

MLG praznuje letos jeseni desetletnico obstoja. Prej je bilo pod pokroviteljstvom Sveta za kulturo, leta 1950 pa je postalo popolnoma samostojno. Delamo na dveh področjih: z marionetami in z ročnimi lutkami. Gledališče ima nekaj stalnih članov, v glavnem pa delamo s honorarnimi sodelavci. Proces nastajanja lutkovne igrice je zelo dolgotrajen. Zato bo lažje razumljivo, če povem, da smo imeli v tem času 12 premier z marionetami in 7 premier z ročnimi lutkami. Vseh predstav v tem obdobju je bilo preko 6000, največkrat smo uprizorili »Zlogio Marogio«. Naše predstave si je ogledalo preko 300.000 ljudi. Za odrasle prirejamo posebne predstave zvečer. Nekateri člani našega gledališča so predlagali, da bi za odrasle naštvudirali poredne programe, nekakšne varijske programe in pantomime. Gostujemo največkrat z ročnimi lutkami, ker pri gostovanju z marionetami nastopi več težav: zahtevajo večji ansambel, večji oder in večje stroške. Poleg tega pa je tudi transport težji. Namenili smo se z marionetami gostovati v večjih slovenskih centrih. Če naj bi nam uspelo razširiti delo, kot imamo v načrtu, bo nujno treba misliti na posebno zgradbo za lutkovno gledališče. Zdaj nam razni sodelavci delajo delo in zato je delo pogosto težko koordinirati.

Kakšen je Vaš umetniški koncept?

Pri ročnih lutkah je izraz groteskno-realističen. Pri marionetah pa smo bližji realizmu. Težimo za tem, da bi čim bolj zadovoljili otroke.

Kakšno mesto zavzema po Vašem mnenju lutkarstvo pri otroški rasti otroka in odraslega?

Lutkovna dejavnost je umetnost in sicer ena najbolj čistih umetnosti. Tako mora že po svoji bistvu močno vplivati na razvoj človeka. Poleg tega, da otroka estetsko in etično vzga-

ja, vrši še več funkcij. Ena od njih je tudi: že z mlada vzgojiti otroke, da bodo kasneje postali publika gledaliških in koncertnih dvoran. Po mnenju pedagogov je lutka pomemben vzgojni pripomoček. Prosvetni delavci iz krajev na podeželju, ki smo jih obiskali, nam pišejo, s kakšnim zanimanjem otroci sprejemajo lutkovne predstave. Po svetu že uporabljajo lutke kot vzgojni pripomoček. Praksa je pokazala, da to veliko bolj pritegne poslušalce, posebno otroke, kot pa samo govorna beseda. Pri ročnih lutkah otroci aktivno sodelujejo. Izredno dobro znajo opredeliti slabo in dobro ter nakazati akcijo. Dobremu junaku skušajo z vsemi močmi pomagati, da bi v svojem dobrem hotenju uspel. Se nečej se mi zdi pomembno pri lutkarstvu: združuje več vrst umetnosti: likovno umetnost, umetnost govornice besede, glasbo in sceno. To brez dvoma vsestransko vzgojno vpliva na otroka. Zato bi bilo našemu delu treba posvetiti še več pozornosti in podpore.

Mi lahko poveste kaj o Vaših dosedanjih uspehih?

Naše gledališče je 1955 gostovalo na festivalu gledaliških iger v Dubrovniku. Bilo je edino lutkovno gledališče, ki je tam nastopalo. Dajali smo tri predstave: »Mojca in živali«, »Obuti mačke« in »Zlata ribica«. Vse predstave so lepo uspeli. Letos smo gostovali na koprskem festivalu z »Zvezdico Zaspanka«. Gledalci so bili zelo navdušeni. Zdaj pa smo gostovali na mednarodnem festivalu lutkarstva v Bukarešti. Tudi tu je bila naša predstava zelo ugodno sprejeta. Privatne izjave udeležencev so bile zelo nasikave. Žirija pa rezultatov še ni objavila.

Na festivalu v Bukarešti ste gotovo videli rečej dobrih lutkovnih skupin. Kakšni so umetniški koncepti vodilnih lutkarjev, ki ste jih videli?

Na festivalu je nastopilo nekaj gledališč. Videli sem samo dve: kaj romunskih, nemških in francoski. Največ novotarij so prinesli Francozi. Njihov program je zelo nenavaden, sestav-

ljen je iz različnih točk brez teksta. Lutke so nastajale pred nami iz papirja in cunj ter so po odigrani točki spet razpadle. Člani tega gledališča so nastopali tudi z dežniki ter z golimi rokami. Prikazovali so razne živili. Predstava je bila namenjena odraslim, ki so jo zelo lepo sprejeli. Vprašanje pa je, če je to še lutkarstvo. Tahanovo gledališče iz Francije je imelo v programu folklorne ples, tudi jugoslovanske. Njihov nastop je bil naravnost navdušeno sprejet. Svoj delež pri tem imajo lepe lutke in živahni kostumi. Rosser iz Stuttgarta, ki nastopa skupaj s svojo ženo, je pravi virtuoz animacije. Dela samo z marionetami. Njegova posebnost je čudovita solistična točka — klovn. Njegov nastop je žel veliko priznanja. V pogovoru po predstavi je ta nemški lutkar izrazil željo, da bi s svojim programom gostoval v naši državi. Romunski lutkarji so prikazali duhovito zrežirano kavbojko. Njihova lutkovna gledališča so kvaliteta.

Ali se Vaši pogledi na lutkarstvo močno razlikujejo od konceptov tujih lutkarjev, ki ste jih videli na festivalu?

Bistvenih razlik v konceptih, razen s Francozi, ni. So manjše razlike: bolj izdelane lutke, načini prikazovanja itd. Na festivalu ni bilo prijemov, ki jih bilo treba odkloniti.

Kakšne so odlike »Zvezdice Zaspanka« in kako to, da ste si ravno to igrice izbrali za nastop na festivalu?

Zato, ker je to slovensko delo. Igrico je napisal Fran Milčinski. Poleg tega pa je »Zvezdica Zaspanka« že doma dosegla lep uspeh. Dobila je priznanja tujih obiskovalcev, ki so jo videli pri nas. Je zelo lirčna in polna poezije. Vsebinska je privlačna tudi za odraslega. Je prestra, razumljiva tudi tujcu, ker ima razmeroma malo teksta. Holanci, ki so si jo ogledali na festivalu, so izjavili, da je to ena redkih predstav, ki je res v bistvu lutkarska in dramaturško enotno grajena. Obiskovalci na festivalu so želeli, da jim pošljemo tekst, da jo bodo tudi sami naštvudirali.

Kakšni so Vaši načrti za bodoče delo?

Radi bi prišli do novih prostorov, da bi svoje delo lahko

razširili. Občine bi nam lahko finančno pomagale, da bi s pomočjo prenosnega odra igrali obenem na dveh krajih. Radi bi imeli več premier, za to pa bi morali razširiti krog sodelavcev. V bodoče se nameravamo temeljiteje posvetiti ročnim lutkam. M. T.

VAŽEN KORAK v življenju

Po tednu poklicnega posvetovanja

Med 26. majem in 2. jun. 1958 je bil »teden poklicnega posvetovanja«. V tem tednu so po vsej Sloveniji organizirali za otroke, ki končujejo obvezno šolanje, ogled tovar in podjetij. Ti ogledi naj bi pripomogli, da se mladina čim bolj seznani z različnimi poklici in s procesom dela, da ji bo izbira poklica čim lažja. Da je izbira pravega poklica važen korak, se zaveda večina naših ljudi, saj so se pred nekaj leti ustanovile poklicne posvetovalnice dobro popularizirale in marsikakšen

oče ali mati, katerega otrok se ne more odločiti, se obrne za nasvet nanje.

Poklicne posvetovalnice pa niso organizirale samo te ogledne tovar in podjetij. Ze prej, med šolskim letom, so bila po vseh šolah predavanja o poklicih za starše in otroke. Nadalje so bili med otroke razdeljeni letaki, na katerih je bil seznam šol, ki se nanje mladinec ali mladinka lahko vpiše po obveznem šolanju in katere stvari je treba premisliti, kadar se odloča za poklic. In še druge stvari so or-

ganizirale ali napravile poklicne posvetovalnice.

Razvoj proizvajalnih sil ustvarja nove poklice in nekateri starji izumirajo. Zanimanje za nove, moderne poklice je pri mladini veliko (n. pr. za vse poklice v elektrostroki in za nekatere v kovinarstvu). Zaradi tega pridejo nekateri stari poklici v krizo; zanje je zelo malo ali pa sploh ni nobenega zanimanja. To so tako imenovani: kritični poklici. Tak poklic, za katere je kljub potrebi zanimanja zelo majhno ali ga pa sploh

ni, so pri nas: pek, krojač, čevljar, dimnikar, zidar, klepar, vodovodni instalater, livar, galvanizer, štukater, vodnjakar, kovinostikar, vrvar itd. To so v glavnem sami moški poklici. Zenski poklici so vsi kar dobro zasedeni in učni mest za dekleta zelo primanjkuje. Ta problem bi se dal nekoliko rešiti, ako bi podjetja in šole, kjer se izučujejo poklici, ki so za ženske primerni, ne dajale prednost fantom, ampak bi sprejemala v glavnem dekleta in le izjemoma fante, ki imajo že tako več poklicev in jim je izbira pravega poklica sorazmerno lažja kot dekletom.

Ciril Virant



BRALNA VAJA SKUPINE DELAVSKEGA ODRA V LJUBLJANI

LEPI USPEHI SEMINARJEV za mlade člane delavskih svetov v Bohinju

57 mladih fantov in deklet — mladih članov delavskih svetov — se je zbralo v izobraževalnem središču CK LMS v Bohinju na desetdnevnem seminarju. Mnogi med njimi so bili leto prvič izvoljeni v delavski svet in je res nemogoče, da bi od njih zahtevali poznavanje nekih težjih gospodarskih vprašanj v kolektivu. Program seminarja, ki je vseboval enajst predavanj, je imel torej namen posredovati jim splošna stališča s področja gospodarstva, nagrajevanja in delovnih razmerij, dosedanje izkušnje v delavskem upravljanju, način dela delavskih svetov ter jih seznaniti z vlogo sindikatov. Ljudske mladine in zlasti še z vsebino pisma IK CK ZKJ, osnovnimi načeli novega programa ZK in še nekaterimi političnimi vprašanji.

Dobri predavatelji so mnogo pripomogli, da so udeleženci doumeli osnovna vprašanja. Splošna stališča so povezali kasneje s praktičnimi vprašanji. Udeleženci so bili razdeljeni v skupine in v njih so razpravljali o praktičnih problemih in podjetjih in se tako izredno uspešno pripravljali za delo v delavskem svetu. Sleherni udeleženci seminarja je povedal svoja mnenja, stališča in praktične primere. Da bi lažje ugotovili osebnostne prirednosti in koliko se pridobijo znanje posameznikov, je vsakdo pisal tudi seminarsko nalogo. Od 57 udeležencev je bilo le 25 članov ZK, toda v obravnavanju določenih vprašanj, zavzemanju stališč in podobnem bi človek težko ugotovil, kdo ni komunist. Povprečna starost je bila 22 let.

Zato se ponovno upravičeno vprašujemo, kje in s kakšnimi kriteriji iščejo nekatere organizacije ZK ljudi za sprejem v Zvezo. Mar ni največji rezervoar teh ljudi prav v delavskih svetih, v vodstvih LM in na drugih področjih, kjer se mlad človek bori za nove odnose in oblikuje svoj značaj. Med udeleženci je bilo 48 delavcev iz proizvodnje, kar je izredno razveseljivo. V obravnavanju političnih vprašanj so bile zlasti aktivne mlade delavke.

Zanimivo je tudi, da je 27 udeležencev seminarja edina funkcija članstvo v delavskem svetu. Njihova sposobnost za tuji pripravljenost za družbeno-politično delo pa je mnogo večja. Praksa nam tudi v tem primeru potrjuje, da v nekaterih delovnih kolektivih in občinah

ne vodijo sistematične skrbni vzgojo mladega kadra, ne vključujejo jih v praktično delo, hkrati pa dokazujejo, da baje nimajo ljudi za razne svete, odbore in podobno. Udeleženci seminarjev so dober kader, ki ga je treba postopoma vključevati v praktično delo, s predavanji in seminarji pa izpopolnjevanje njihovo teoretično znanje in ga povezovati s prakso.

S podobno vsebino in s še bolj izpopolnjenimi oblikami dela bodo organizirani tudi drugi seminarji za mlade člane delavskih svetov. Ljudska mladina bo torej v bodoče še bolj sistematično skrbela ne le za pomlajevanje delavskih svetov in upravnih odborov, temveč predvsem za to, da bodo mladi člani v organih upravljanja nosilci naprednih idej in stališč. M. R.

Solarji III. gimnazije v Ljubljani, so nedavno uprizorili odlomek iz Shakespeareovega SNA KRESNE NOČI. Izbrali so prizor, kjer atenski rokodelci pripravljajo igrjo o Piramu in Tizbi. Ze izbor sam je značilen za njihovo gledališko snovanje. Odlomek daje izredne režiserske možnosti, ki jih je Andrej Kurent v polni meri izkoristil. Obenem je literarno zanimiv, saj jih mimogrede na veseli in prijeten način seznanj z enim mojstrskih besedil velikega Angleza.

Pri predstavi so prišli vsi na svoj račun: publika se je zabavala ob svojevrstni in slikoviti interpretaciji Shakespeareovega teksta, igralci so imeli veliko veselje pri študiju in režiser je našel dovolj hvaležnih oblikovalcev svojih zamisli. Uprizoritev je izraževala pravo amatersko vročico. Vsa je bil zaverovan v svojo vlogo in naloge, povsod je bila opazna neka organizacijska vzburjenost in pripravljenost. Kostumi in scena so bili očito »domače« proizvodnje in njih skromna materialna vrednost nikakor ni zmanjševala odrske funkcionalnosti. Tako smo namesto bleščečih oblačil občudovali tunike iz jutovinastih vreč in težko »zidano« sceno je uspešno nadomestovala gibljiva piramida, ki so jo igralci: kar mimogrede obračali in z njo nakazovali prizorišče. Kazno je bilo, da Tizbin krvavordeči plašč izvira iz nekega starega prapora in Spakov vihrajoči čop je bil nadvse uspešno spleten iz rafije.

V predstavi je mrgolelo drobnih in velikih režijskih domislov, ki so združevali uprizoritev v prešeren, s široko gesto zasnovan modernističen stil. Zato se je Spak negativno gugal po vrvi, ki je sicer spoštovanja vreden rekvizit pri pouku telovadbe, in je Klopčič obupan prebiral veliko kartonsko srce — namesto svojega. Res je marsikaka zamisel ostala prikrita, prenekatera beseda nerazumljiva, vendar začetek je tu, z vsemi svojimi dobrimi in slabimi značilnostmi. Mladim gledališčnikom z vso razumnostjo pomagaj vodstvo šole in ni dvoma, da bo to sožitje rodilo še bogate sadove.

MARIBOR OB DVEH POPOLDNE

Prijatelj mi je svetoval:
»Če res hočeš spoznati Ma-
ribor, pojdi na ulico ob dveh
popoldne in glej...«

In šla sva.
Na Dravskem mostu sva po-
stala. Sirene so tulile. Ura je
bila dve.

»To je torej resnični Ma-
ribor.«

Tisoč in tisoč ljudi in vsi
nekam hite. Na kolesih, mo-
torčkih in motorjih, v avtobu-
slih, peš.

»To je kri, ki polje po
žilah mesta, mu daje moč in
ugled. To je Maribor.«

Tisoč in tisoč ljudi in prav
toliko želja, hotenj in skrbi.
In veliko tihega zadovoljstva,
ki ga človek občuti tedaj, ko
pogleda svoje izdelke, oceni
svoje delo in pravi: »Vidiš, tole
sem pa jaz naredil.«

»Poznam jih,« je pripovedo-
val prijatelj, »po oblekah, po-
stavah, držah. Stavil bi, da je
tistile možak Pohorčan. Tole je
Mariborčan — morebiti s Tez-
nega. Onile je izrazil poljanec
— z Dravskega polja...«

In ko sva takole stala na
Dravskem mostu in se pomen-
kovala, sva srečala nekaj nje-
govih in njihov prijatelj in
znancev ter z njimi izmenjala
nekaj besed. Naj jih predsta-
vim:

— Franc M. Delavec. Živi v
Slovenji vasi. Star trideset let.
Ima ženo in otroka in dva

joha zemlje. V Mariboru dela
že šest let.

— Helena K. Predelavka v
tekstilni tovarni. Srednjih let.
Vdova. Ima srčkano punčko, ki
dopolodne preživi v jaslih. Ma-
riborčanka.

— Peter N. Nameščenec. Po-
ročen. Ima novo stanovanje in
vodovodno pipo, ki je zama-
šena. Mariborčan.

— Ivan D. Mladenič, ki si je
pred nedavnim nadel zakonski
jarem. Tehr... 7 ženo še nima
težav, pač pa jih ima s ko-
silom, ki ga vsak dan nosi do-
mov.

— Ivanka J. Delavka s Po-
brežja. V tovarni dela petin-
dvalet let. Ima moža in ko-
pico otrok.

Ne bi mogel reči, da sva se
z njimi pogovarjala. Bilo ni
nič drugega kot pozdrav, stisk
rok in nekaj besed, ki sem jih
kasneje strnil in zapisal ta-
kole:

FRANC M.: »NE VELJA, CE
ČLOVEK HOČE BITI OBOJE
— KMET IN DELAVEC.«

»Veš, kje je Slovenja vas.
Ni kratka tale pot do Mari-
bora. Poleti že gre, pozimi pa
je drag, takole, s kolesom. Ka-
dar je najbolj hladno, grem z
avtobusom. Človek se počasi
navadi in tudi — naveliča. No,
upam, da bom dobil stanovanje
v Mariboru. Upam. Obljubili
so mi.«

»In dva joha?«

»Naj ju vzame, kdor ju ho-
če... Dal ju bom bratu. Naj-
prej sem mislil, da me bo ko-
nec, če ne bom imel zemlje.
Saj veš... Danes pa vem, da
ne velja, če človek hoče biti
oboje: kmet in delavec. Eno ali
drugo. Jaz sem že izbral...«

V Mariboru je zaposlenih
36.000 ljudi. Od tega se jih
vozi z Dravskega polja
4200, iz Dravske doline
1600 in s Slovenskih goric
2100. Skupno se vozi na delo
v Maribor 7900 ljudi pov-
prečno 12,5 kilometra da-
leč. Večinoma se vozijo s
kolesi, nekateri z vlaki in
avtobusi, pa tudi z motorji.

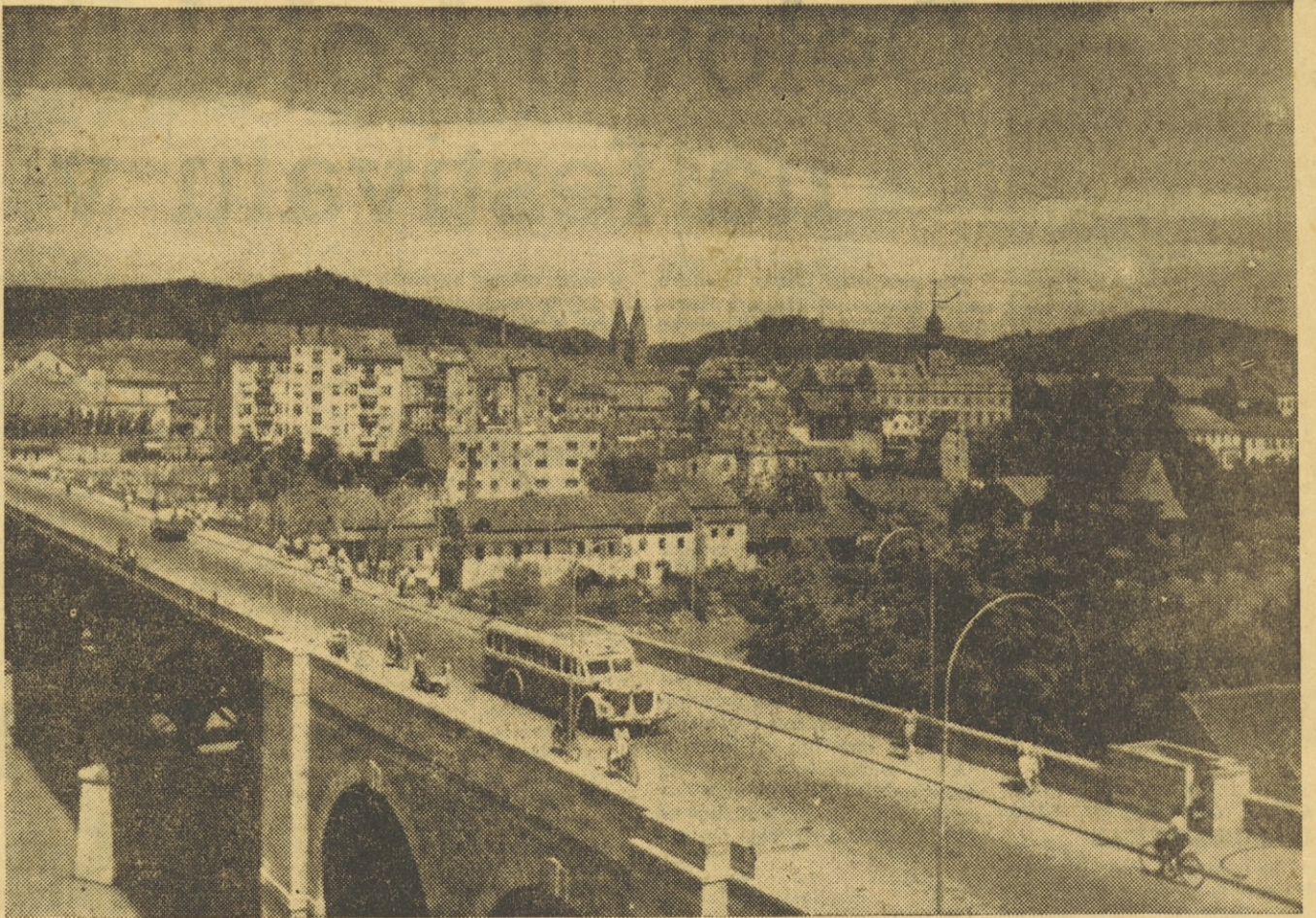
HELENA K.: »IN LJUDEJE SE
PRERIVAJO, DA JE JOJ.«

»Nič ne rečem, veste, ampak
tule avtobusi, to so vam nad-
loga. Nič kolikokrat sem že
rekla: Ne bom čakala na av-
tobus, šla bom peš. Toda člo-
vek pozabi...«

Hčerka jo je vlekla za krilo:
»Gruva, mama.«

»Tako, Janja, precej! Veste,
grem po otroka v jasli, potem
čakam na avtobus. Čakam in
ko pride, je poln in ljudje se
prerivajo, da je joj. In potlej
grem peš...«

Mariborsko avtobusno
podjetje ima zdaj le devet



avtobusov, ki vozijo na lo-
kalnih progah (nekaj avto-
busov ima tudi TAM) in še
ti so največkrat v popravil-
lu, ker se jim zaradi slabih
cest čisto lomijo vzmeti.
Potrebujejo pa najmanj 20
avtobusov — tako piše v
družbenem planu — ki bo-
do vzdrževali promet na
rednih progah, in še nekaj

avtobusov za izredne po-
trebe.

PETER N.: »MOJA
NAJVEČJA SKRB JE —
VODOVODNA PIPA.«

»Dobil sem stanovanje — le-
po, novo. Kuhinja, soba, kabi-
net in vse ostalo; imam tudi
kopalnico, pravzaprav tuš.
Lahko si misliš, kako sem bil
vesel. Sedaj pa, sedaj se je
pokvarila pipa. Odvijaj jo in
privijaj, pa le nekaj grgr, od
sebe pa ne da niti kaplje.«

»In tako se je zgodilo, da
sem pred tednom dni odšel v
podjetje, ki popravlja takšne
reči, in jih prosil, naj pošljejo
človeka, ki mi bo pipo popra-
vil. Obljubili so. Čakam že
teden dni in nikogar ni. Po
vodo hodim pod tuš...«

»Bral sem, da so v nekaterih
mestih že ustanovili velika
uslužnostna podjetja, ki po-
pravljajo vse, kar se ti doma
pokvari, od vodovoda in elek-
trične napeljave do peči, mi-
se, kavča in preproge. Nekaj
takega nam manjka.«

V Mariboru obrt res ni
kdo ve kako razvita. Na eno
obrtno delavnico odpade v
Mariboru 145 prebivalcev, v
Ljubljani 62, na enega de-
lavca, zaposlenega v obrti,
v Mariboru 39 prebivalcev,
v Ljubljani 20. Primanjku-
je zlasti uslužnostnih pod-
jetij.

VAN D.: »HITIM, DA SE MI
KOSILO NE BI SHLADILO.«

»Ko sva se poročila, sva z
ženo sklenila, da bova jedla
doma. Oba delava v podjetjih,
kjer imajo menze — ona na
Teznem, jaz pa pod Meljskim
hrbom — toda želela sva, da
bi kosila skupaj. In obljubil
sem — hotel sem biti kavalir
— da bom kosilo nosil domov.
In tako nosim, glejte, te-le
porcije že nekaj mesecev. In
hitim, da se kosilo ne bi shla-
dilo. Vsak dan ob dveh — por-
cije in jaz... Hitim, fanta,
mudi se mi.«

V Mariboru so v zadnjem
času ustanovili precej menz
in s tem občutno zboljšali

družbeno prehrano. Zeli-
jo pa še nekaj: Radi bi usta-
novili veliko menzo, pravi-
cato tovarno, ki bi v po-
sebnih termos porcijah raz-
važala hrano na domove.
Abonenti bi dobili jedilni
list za ves teden, izbrali
hrano po svojem okusu, in
ko bi se po drugi uri vr-
nili domov, bi jih čakalo
toplo kosilo.

IVANKA J.: »KAJ VSE ME
ČAKA DOMA.«

»Doma me čaka kosilo, ki ga
je skuhal mož (ta teden dela
popoldne), potem me čaka ne-
pospravljeno stanovanje, uma-
zana posoda, kup perila, ši-
vanka in likalnik. Mislim, da
je to vse.«

»Včasih sem še prala doma.
Sedaj pa perem v tovarni.
Kupili smo pralni stroj, ki nam
veliko pomaga.«

»Če že pišete, napišite še,
da je pri nas premalo trgovin,
mislim v predmestjih. Po ne-
potrebem hodimo v mesto in
nazaj, ker v tistih nekaj trgo-

vinah, ki so pri nas, ne dobi-
mo, kar bi želele.«

»In doma me čakajo tudi
štirje otroci...«

Ob koncu lanskega leta
je bilo v Mariboru 236 tr-
govskih poslovalnic, od te-
ga 153 z živili. Na eno ži-
vilsko poslovalnico je odpa-
dlo 523 potrošnikov, na eno
poslovalnico z drugim blagom
pa 964. To je pov-
prečje, toda vedeti mora-
mo, da so trgovine v glav-
nem v Gosposki in Sloven-
ski ulici ter na Glavnem
trgu, torej v centru. V
predmestjih jih je malo.
Zato so skoro vse maribor-
ske občine sklenile, da bodo
začele graditi večje trgo-
vske servise, v katerih bodo
potrošniki lahko kupili vse
— od oblek in mesa do sad-
ja in zelenjave.

To je torej resnični Mari-
bor. Tisoč in tisoč ljudi in vsi
nekam hite. Tisoč in tisoč ljudi
in prav toliko želja, hotenj,
skrbi.

Janez Voljč

Šola za socialne delavce v Ljubljani

razpisuje za šolsko leto 1958/59
vpis v I. letnik

v Šolo za socialne delavce, ki traja dve leti in ima stopnjo višje šole,

se lahko vpišejo:

- tisti, ki so končali popolno srednjo šolo;
- uslužbenci, ki imajo vsaj 6 razredov srednje šole ali ustrezno šolsko izobrazbo in 4 leta strokovne prakse na področju socialnih služb;
- uslužbenci, ki imajo vsaj 4 razrede srednje šole ali ustrezno šolsko izobrazbo in 8 let strokovne prakse na področju socialnih služb.

Prošnji za sprejem v šolo, ki mora biti kolkovana s 30 din državne takse, je treba priložiti:

- življenjepis, kolkovan s 25 din,
- zadnje šolsko spričevalo,
- rojstni list,
- zdravniško spričevalo,
- za vse one, ki nimajo popolne srednje šole, potrdilo pristojnega starešine o letih službe, ki so jih uspešno opravljali na področju socialnih služb.

Prošnje za sprejem v šolo, ki naj bodo opremljene s točnim naslovom kandidata, je treba poslati do 30. junija na Šolo za socialne delavce v Ljubljani, Črtomirova ul. 4.

Kandidati, ki nimajo popolne srednje šole, polagajo dopolnilne izpite iz splošno izobraževalnih predmetov, t. j. iz slovenščine, matematike, zgodovine in zemljepisa. Izpiti iz zgodovine in zemljepisa bodo na Šoli za socialne delavce v začetku oktobra, za slovenščino in matematiko pa bo organiziran tečaj v teku I. semestra. Podrobni učni načrti za predmete dopolnilne izobrazbe in vse informacije dobe zainteresirani na upravi šole.

UPRAVA SOLE

Ker je morala četa tisti dan porušiti neki most, je nekdo nasvetoval, naj bi poslali samo dolgina, da bo legel pod most in opravil vse hkrati — pognal bo most v zrak in opravil z eksplozivom v trebuhu. Tako bo vsaj četi prihranil izgube.

Smajo se je od smeha držal za trebuh.
»Tak nehaj že!« je vzklikal hilpaje in mahaje z rokami.

Začelo je drobno rostiti, dolgočasno in dolgotrajno. Zaim se je vrnil ves premočen iz Borovnic. Tudi on to noč ni niti zadržal. Toda že po tem, kako je vstopil, je Gjuro uganil, da je tudi Zaim prišel s praznimi rokami.

»Kaj je?« ga je vprašal, ko sta ostala sama.

Zaim je skomignil z rameni in molčal. Priprl je vodene oči.

»Nič?« ga je ogovarjal Gjuro.
»Mi mnogo upanja. V Borovnici je noč minila tiše kakor drugič. Nobeden izmed osumljenih se ni oddaljil.«

»Pa Ante?«

»Pasji sin!« je skril Zaimu. »Zdaj tistih papirjev niti ne skrivla več, marveč jih očitno razkazuje in poučuje še druge v stenografiji. Vseeno sem ga ozmerjal.«

Gjuro mu je opisal, kako je minila noč v štabu. Nato sta oba omenila Milana.

»Morda bo ta kaj dosegel?« je rekel Zaim.

»Ko bi vsaj našel kakšno sled.«

»Sicer pa,« je na glas razmišljal Zaim, »česa smo se sploh mogli nadejati? Brž ko smo odkrili Ivana, je vsa zadeva rešena do devetindesetih odstotkov. Bilo je mo-
goče, da bi imel sovražnik več vohunov v odred, o čemer pa zdaj bolj in bolj dvomim. Tubo smo našli pri Ivanu prav takšno kakor na golobu, in zato... — Zaim je pri tem iztegnil roko — »še nocoj smo ničesar odkrili, smo vendarle lahko mirni. Se pravi, da ni nikogar, ki bi sprejel pošiljko. Nam pa drugega tudi ni treba.«

Gjuro je hotel sam sebe prepričati, da je tako. Nejasno pa je slutil, da iznenađenje še ni izključeno. Zaim je priklinal. Nato je po-
gledal svojo obleko.

»Človek, posušiti se moraš!«

Zaim ni maral ognja in se je prezirljivo namrgodil.

»Nič zaga, strela ne trešči v koprivo.«

Pričakovala sta Milana. Gjuro je nasve-
toval Zaimu naj se malo prespi, ta pa je
odbil. Hotel je pozneje tudi sam biti pri
ponovnem zaslišanju Ivana. Gjuro je bolj in
bolj občudoval Zaima.

Medtem je kar naprej rosilo. Oblaki so
bili gosti. Zaim je skoz okno ogledoval nebo.
»Prav, da dežuje. Danes vsaj ne bomo
imeli obiska.«

»Če se ne bo zvedrilo,« je rekel Gjuro.

»Nemci v oblačnem vremenu ne letajo.
Ampak, nečesa sem te hotel prositi.«

Zaim ga je vprašujoče pogledal.

Zaim ni maral ognja in se je prezirljivo namrgodil.

Pričakovala sta Milana. Gjuro je nasve-
toval Zaimu naj se malo prespi, ta pa je
odbil. Hotel je pozneje tudi sam biti pri
ponovnem zaslišanju Ivana. Gjuro je bolj in
bolj občudoval Zaima.

Medtem je kar naprej rosilo. Oblaki so
bili gosti. Zaim je skoz okno ogledoval nebo.
»Prav, da dežuje. Danes vsaj ne bomo
imeli obiska.«

»Če se ne bo zvedrilo,« je rekel Gjuro.

»Nemci v oblačnem vremenu ne letajo.
Ampak, nečesa sem te hotel prositi.«

Zaim ga je vprašujoče pogledal.

Zaim ni maral ognja in se je prezirljivo namrgodil.

Pričakovala sta Milana. Gjuro je nasve-
toval Zaimu naj se malo prespi, ta pa je
odbil. Hotel je pozneje tudi sam biti pri
ponovnem zaslišanju Ivana. Gjuro je bolj in
bolj občudoval Zaima.

Medtem je kar naprej rosilo. Oblaki so
bili gosti. Zaim je skoz okno ogledoval nebo.
»Prav, da dežuje. Danes vsaj ne bomo
imeli obiska.«

»Če se ne bo zvedrilo,« je rekel Gjuro.

»Nemci v oblačnem vremenu ne letajo.
Ampak, nečesa sem te hotel prositi.«

Zaim ga je vprašujoče pogledal.

Zaim ni maral ognja in se je prezirljivo namrgodil.

Pričakovala sta Milana. Gjuro je nasve-
toval Zaimu naj se malo prespi, ta pa je
odbil. Hotel je pozneje tudi sam biti pri
ponovnem zaslišanju Ivana. Gjuro je bolj in
bolj občudoval Zaima.

Medtem je kar naprej rosilo. Oblaki so
bili gosti. Zaim je skoz okno ogledoval nebo.
»Prav, da dežuje. Danes vsaj ne bomo
imeli obiska.«

»Če se ne bo zvedrilo,« je rekel Gjuro.

»Nemci v oblačnem vremenu ne letajo.
Ampak, nečesa sem te hotel prositi.«

Zaim ga je vprašujoče pogledal.

Zaim ni maral ognja in se je prezirljivo namrgodil.

Pričakovala sta Milana. Gjuro je nasve-
toval Zaimu naj se malo prespi, ta pa je
odbil. Hotel je pozneje tudi sam biti pri
ponovnem zaslišanju Ivana. Gjuro je bolj in
bolj občudoval Zaima.

Medtem je kar naprej rosilo. Oblaki so
bili gosti. Zaim je skoz okno ogledoval nebo.
»Prav, da dežuje. Danes vsaj ne bomo
imeli obiska.«

»Če se ne bo zvedrilo,« je rekel Gjuro.

»Nemci v oblačnem vremenu ne letajo.
Ampak, nečesa sem te hotel prositi.«

Zaim ga je vprašujoče pogledal.

Zaim ni maral ognja in se je prezirljivo namrgodil.

Pričakovala sta Milana. Gjuro je nasve-
toval Zaimu naj se malo prespi, ta pa je
odbil. Hotel je pozneje tudi sam biti pri
ponovnem zaslišanju Ivana. Gjuro je bolj in
bolj občudoval Zaima.

Medtem je kar naprej rosilo. Oblaki so
bili gosti. Zaim je skoz okno ogledoval nebo.
»Prav, da dežuje. Danes vsaj ne bomo
imeli obiska.«

»Če se ne bo zvedrilo,« je rekel Gjuro.

»Nemci v oblačnem vremenu ne letajo.
Ampak, nečesa sem te hotel prositi.«

Zaim ga je vprašujoče pogledal.

Zaim ni maral ognja in se je prezirljivo namrgodil.

Pričakovala sta Milana. Gjuro je nasve-
toval Zaimu naj se malo prespi, ta pa je
odbil. Hotel je pozneje tudi sam biti pri
ponovnem zaslišanju Ivana. Gjuro je bolj in
bolj občudoval Zaima.

Medtem je kar naprej rosilo. Oblaki so
bili gosti. Zaim je skoz okno ogledoval nebo.
»Prav, da dežuje. Danes vsaj ne bomo
imeli obiska.«

»Če se ne bo zvedrilo,« je rekel Gjuro.

»Nemci v oblačnem vremenu ne letajo.
Ampak, nečesa sem te hotel prositi.«

Zaim ga je vprašujoče pogledal.

Zaim ni maral ognja in se je prezirljivo namrgodil.

Pričakovala sta Milana. Gjuro je nasve-
toval Zaimu naj se malo prespi, ta pa je
odbil. Hotel je pozneje tudi sam biti pri
ponovnem zaslišanju Ivana. Gjuro je bolj in
bolj občudoval Zaima.

Medtem je kar naprej rosilo. Oblaki so
bili gosti. Zaim je skoz okno ogledoval nebo.
»Prav, da dežuje. Danes vsaj ne bomo
imeli obiska.«

»Če se ne bo zvedrilo,« je rekel Gjuro.

»Nemci v oblačnem vremenu ne letajo.
Ampak, nečesa sem te hotel prositi.«

Zaim ga je vprašujoče pogledal.

Zaim ni maral ognja in se je prezirljivo namrgodil.

Pričakovala sta Milana. Gjuro je nasve-
toval Zaimu naj se malo prespi, ta pa je
odbil. Hotel je pozneje tudi sam biti pri
ponovnem zaslišanju Ivana. Gjuro je bolj in
bolj občudoval Zaima.

Medtem je kar naprej rosilo. Oblaki so
bili gosti. Zaim je skoz okno ogledoval nebo.
»Prav, da dežuje. Danes vsaj ne bomo
imeli obiska.«

»Če se ne bo zvedrilo,« je rekel Gjuro.

»Nemci v oblačnem vremenu ne letajo.
Ampak, nečesa sem te hotel prositi.«

Zaim ga je vprašujoče pogledal.

Zaim ni maral ognja in se je prezirljivo namrgodil.

Pričakovala sta Milana. Gjuro je nasve-
toval Zaimu naj se malo prespi, ta pa je
odbil. Hotel je pozneje tudi sam biti pri
ponovnem zaslišanju Ivana. Gjuro je bolj in
bolj občudoval Zaima.

Medtem je kar naprej rosilo. Oblaki so
bili gosti. Zaim je skoz okno ogledoval nebo.
»Prav, da dežuje. Danes vsaj ne bomo
imeli obiska.«

»Če se ne bo zvedrilo,« je rekel Gjuro.

»Nemci v oblačnem vremenu ne letajo.
Ampak, nečesa sem te hotel prositi.«

Zaim ga je vprašujoče pogledal.

Zaim ni maral ognja in se je prezirljivo namrgodil.

Pričakovala sta Milana. Gjuro je nasve-
toval Zaimu naj se malo prespi, ta pa je
odbil. Hotel je pozneje tudi sam biti pri
ponovnem zaslišanju Ivana. Gjuro je bolj in
bolj občudoval Zaima.

Medtem je kar naprej rosilo. Oblaki so
bili gosti. Zaim je skoz okno ogledoval nebo.
»Prav, da dežuje. Danes vsaj ne bomo
imeli obiska.«

»Če se ne bo zvedrilo,« je rekel Gjuro.

»Nemci v oblačnem vremenu ne letajo.
Ampak, nečesa sem te hotel prositi.«

Zaim ga je vprašujoče pogledal.

Zaim ni maral ognja in se je prezirljivo namrgodil.

Pričakovala sta Milana. Gjuro je nasve-
toval Zaimu naj se malo prespi, ta pa je
odbil. Hotel je pozneje tudi sam biti pri
ponovnem zaslišanju Ivana. Gjuro je bolj in
bolj občudoval Zaima.

Medtem je kar naprej rosilo. Oblaki so
bili gosti. Zaim je skoz okno ogledoval nebo.
»Prav, da dežuje. Danes vsaj ne bomo
imeli obiska.«

»Če se ne bo zvedrilo,« je rekel Gjuro.

»Nemci v oblačnem vremenu ne letajo.
Ampak, nečesa sem te hotel prositi.«

Zaim ga je vprašujoče pogledal.

Zaim ni maral ognja in se je prezirljivo namrgodil.

Pričakovala sta Milana. Gjuro je nasve-
toval Zaimu naj se malo prespi, ta pa je
odbil. Hotel je pozneje tudi sam biti pri
ponovnem zaslišanju Ivana. Gjuro je bolj in
bolj občudoval Zaima.

Medtem je kar naprej rosilo. Oblaki so
bili gosti. Zaim je skoz okno ogledoval nebo.
»Prav, da dežuje. Danes vsaj ne bomo
imeli obiska.«

»Če se ne bo zvedrilo,« je rekel Gjuro.

»Nemci v oblačnem vremenu ne letajo.
Ampak, nečesa sem te hotel prositi.«

Zaim ga je vprašujoče pogledal.

Zaim ni maral ognja in se je prezirljivo namrgodil.

Pričakovala sta Milana. Gjuro je nasve-
toval Zaimu naj se malo prespi, ta pa je
odbil. Hotel je pozneje tudi sam biti pri
ponovnem zaslišanju Ivana. Gjuro je bolj in
bolj občudoval Zaima.

Medtem je kar naprej rosilo. Oblaki so
bili gosti. Zaim je skoz okno ogledoval nebo.
»Prav, da dežuje. Danes vsaj ne bomo
imeli obiska.«

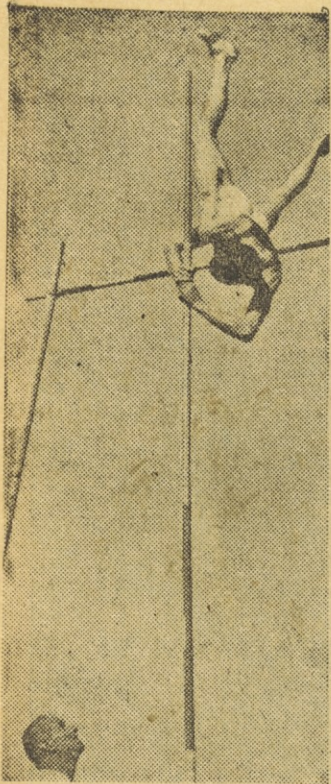
»Če se ne bo zvedrilo,« je rekel Gjuro.

»Nemci v oblačnem vremenu ne letajo.
Ampak, nečesa sem te hotel prositi.«

Zaim ga je vprašujoče pogledal.

Zaim ni maral ognja in se je prezirljivo namrgodil.

Pričakovala sta Milana. Gjuro je nasve-
toval Zaimu naj se malo prespi, ta pa je
odbil. Hotel je pozneje tudi sam biti pri
ponovnem



TUDI LEŠKA BODO ZDAJ LAHKO GLEDALI V SLOVENJSKIH KONJICAH

Delovni kolektivi na festivalu v Kopru

Za zaključek dneva mladosti, so v nedeljo, 25. maja, v Kopru priredili okrajni festival telesne kulture. Predsednik okrajnega sveta za telesno kulturo dr. Sveti Polič je v pozdravnih besedah posebej poudaril prizadevanje po enotnosti naše telesne kulture in hotenje vseh organizacij v koprskem okraju, da na skupni prireditvi ob složnem sodelovanju pokažejo vse oblike in načine dela na področju telesne kulture. Festivalna misel je prireditvi vtisnila svojstven značaj.

Vso prireditev je zato predvsem treba ocenjevati s teh vidikov in lahko trdimo, da predstavlja ta festival ogromen uspeh in napredek ne samo v Kopru, temveč tudi v republiškem merilu. Prireditve je nazorno pokazala, da v koprskem okraju uspešno poteka pregrajevanje med dvema organizacijama, ki naj bi imele neke vrste monopol v telesni kulturi. Na festivalu se je pokazal med drugim močan poudarek na delu v šolah, složna povezava med šolo in Partizanom ter športom. Zelo lepo je nastopil oddelek članov predvojaške vzgoje. Mnogo odobravanja so poželi z vzornimi nastopi gasilci, taborniki, člani Ljudske tehnike, atleti in končno, kot gostje, vrhunski orodni telovadci iz Ljubljane.

Se posebej pa je treba poudariti samostojen nastop članov delovnih kolektivov iz okraja s posebno točko — vlečenjem vrvi. Točka je zbudila veliko pozornost številne publike že zaradi prijetnega načina nastopa, zasluž pa še več besedi zaradi dejstva, da se je prizadevalo tovarništvu v Kopru posredno in podjetju. Na novo oživljeni telesnokulturni aktivni dokazujejo, da birokratski sklep o njih ukinitvi ni bil pravičen. Nasprotno, povzročil nam je veliko škodo in zastoje pri razmahu delavskega športa. Ne nameravam trditi, da so tudi sedanje organizacijske oblike dokončne, drž pa, da z birokratskim ukrepi našega delovnega človeka nismo mogli pripeljati na igrišča in v telovadnice. Rekreativni šport je nekaj drugega kot šolska telovadba in se razlikuje od vrhunškega športa ter že ustaljene oblike dela v telovadnicah. Prav partizanska društva bi imela najširše možnosti, da se v tej smeri prilagodijo potrebam naših delavcev. Vsaj za sedaj pa so telesnokulturni aktivni, kot to kaže praksa (domača in tuja), najboljša organizacijska oblika dela, ki ima tudi največ uspehov. Tovariši v Kopru vztrajno iščejo novih poti in oblik, pri čemer nimajo pred očmi oziroma interesov društev, marveč koristi delovnega človeka, ki jim je

de med dvema organizacijama, ki naj bi imele neke vrste monopol v telesni kulturi. Na festivalu se je pokazal med drugim močan poudarek na delu v šolah, složna povezava med šolo in Partizanom ter športom. Zelo lepo je nastopil oddelek članov predvojaške vzgoje. Mnogo odobravanja so poželi z vzornimi nastopi gasilci, taborniki, člani Ljudske tehnike, atleti in končno, kot gostje, vrhunski orodni telovadci iz Ljubljane.

Se posebej pa je treba poudariti samostojen nastop članov delovnih kolektivov iz okraja s posebno točko — vlečenjem vrvi. Točka je zbudila veliko pozornost številne publike že zaradi prijetnega načina nastopa, zasluž pa še več besedi zaradi dejstva, da se je prizadevalo tovarništvu v Kopru posredno in podjetju. Na novo oživljeni telesnokulturni aktivni dokazujejo, da birokratski sklep o njih ukinitvi ni bil pravičen. Nasprotno, povzročil nam je veliko škodo in zastoje pri razmahu delavskega športa. Ne nameravam trditi, da so tudi sedanje organizacijske oblike dokončne, drž pa, da z birokratskim ukrepi našega delovnega človeka nismo mogli pripeljati na igrišča in v telovadnice. Rekreativni šport je nekaj drugega kot šolska telovadba in se razlikuje od vrhunškega športa ter že ustaljene oblike dela v telovadnicah. Prav partizanska društva bi imela najširše možnosti, da se v tej smeri prilagodijo potrebam naših delavcev. Vsaj za sedaj pa so telesnokulturni aktivni, kot to kaže praksa (domača in tuja), najboljša organizacijska oblika dela, ki ima tudi največ uspehov. Tovariši v Kopru vztrajno iščejo novih poti in oblik, pri čemer nimajo pred očmi oziroma interesov društev, marveč koristi delovnega človeka, ki jim je

treba ozke društvene interese prednost. S svojimi dosežki in izkušnjami lahko že mnogo pomagajo tudi izven meja okraja.

Tudi s tehničnega vidika prireditvi ni kaj očitati. Nasprotno, ves nastop je potekal zelo lepo in včasih celo vzorno, malenkostni spodsrslaji pa celotnega vtisa niso mogli pokvariti. Tudi to je velik uspeh. Tehnično vodstvo je dokazalo, da je sposobno izvesti tudi največje prireditve brez tuje pomoči.

Morda so se je pri izbiri oblik preveč naslanjali na šablonske proste vaje, toda ob obliki dobre volje in posluha za potrebe ljudi, bodo tovariši v Kopru verjetno kmalu našli pot tudi do mladincev in mlajših članov v Partizanu, ki jih je na nastopu bilo odlično premalo, verjetno prav zaradi metod dela, ki tema dvema kategorijama ne ustrezajo.

Tovariši dr. Sveti Poliču in njegovim sodelavcem velja za nastop vse priznanje.

Drago Stepišnik

Dan mladosti v Šoštanju

Dan mladosti je zelo razbiral tudi šoštanjsko mladino, še posebno pa tamkajšnje delovne kolektive. Tako je mladinska organizacija Tovarne usnja v Šoštanju priredila veliko pokalno tekmovanje, na katerem je tekmovala tudi mladina iz Lokovnice. Mošva so tekmovala v sobnem streljanju z zračno puško, v šahu in odbojki. V prvi konkurenci je tovarniško moštvo premagalo ekipo iz Lokovnice v razmerju 342:334. Med posamezniki je dosegel najboljši rezultat Ivan Čepelnik (L) z 78 krogi. V šahu je prav tako zmagala tovarniška ekipa (3:2), v odbojki pa so zmagali gostje z rezultatom 2:1. Pokal je osvojila mladina aktivna Tovarne usnja.

Za dan mladosti so bile po-

poldne tudi še tri nogometne tekme. Mladinci velenjskega Rudarja so premagali Partizana (Šoštanj) z 2:1. Prvo moštvo Partizana iz Šoštanja pa je premagalo Rudarja iz Hrastnika s 3:0. V tretji tekmi je sindikalna podružnica termoelektrarne premagala Tovarno usnja iz Šoštanja s 4:1.

Šoštanjčani si takih tekmovalj želijo še več.

Zelo uspešno telovadno akademijo je pripravilo še dni telesnovzgojno društvo »Partizan« v Šoštanju. Gledalce so zlasti presenetili člani, ki so nastopili na bradli. Akademija je bila za gledalce, ki so povsem napolnili dvorano, pravo doživetje in hkrati dokaz, da se je telesnovzgojna dejavnost po združitvi »Partizana« in »Ušnjarja« zelo razbivala.

OHO-AHA

OHO, nekaj mi nikakor noče v glavo. Čeprav smo Slovenci priznani dobri tekači čez ovire (v ljubljanskem dvoboju z Madžari smo imeli reprezentante v vseh treh disciplinah z ovirami: Lorgerja na 110 m Zupanciča na 400 m in Tratnika na 3000 m), pa nikakor ne znamo preskočiti nekaj težavnih zaprek. Na primer ono, ki zapira slovenskim nogometnim klubom pot v II. zvezno ligo. Sedaj ne vemo, kaj bi bilo bolje — ali bi te naše tekače čez ovire zaposlili kot nogometaše (kjer bi zaradi svoje hitrosti morda kdaj pot došli na kuhali kak odlični gol) ali pa bi jih dali za nogometne funkcionarje (zaradi njihove spretnosti pri preskakanju ovir seveda). Edino eno mi je jasno pri vsem tem: atleti bi bili edini sposobni rešiti ta nogometni problem.

AHA, tokrat smo sploh postregli z nekaterimi odličnimi domisleki. Odbojkanke Olympije so na primer odpotovala na tekmi zvezne lige v Zagreb, ne da bi se bile v Ljubljani preštele. To je storil selekcijski sodnik na zagrebškem igrišču in ugotovil, da jih ni dovolj za ekipo kluba. Njemu je to popolnoma zadoščalo in je odpisal tekmo kar s 3:0 za domačine. Tako so si Ljubljankinje prihranile precej truda, kajti tekmo bi bile itak izgubile. Ko smo igralki Olympije vprašali za podrobnosti te akcije, smo dobili tak odgovor: »Največ je kriv sprevednik, ki nas ob pregledu vozovnic ni opozoril na naš primanjkljaj.«

OHO, ali veste, kaj je to: bilo je in ni več? Presenečeni boste, kako lahek je pravzaprav odgovor. Gre za rekord, ki so ga ljubljanski košarkarji držali skoraj dve sezoni. Na domačem igrišču namreč niso izgubili nobene ligaške tekme. Niti Ljubljana, niti Olympia (medsebojnih tekem ne štejemo). Sedaj pa tega rekorda ni več. V soboto zvečer od 20.30 do 22. ure so si igralci Ljubljane po svojih močeh prizadevali, da bi mu pretrgali življenjsko nit. In to jim je tudi uspelo. Beograd jih je namahal z desetimi koši razlike. Naš komentar pa je: prav je. Zakaj bi bilo košarkarsko občinstvo nekaj posebnega. Samih zmag je navajeno. Naj še vendar enkrat stopi s piederstala in spozna tegobe navijačev v drugih panogah. Porazi in tu in tam kaka zmaga. Tak je nov vzorni red — tudi med košarkarji. Pa še to, ker tudi nekako sodi v to rubriko, Olympia se je počila v Beogradu proti Crveni zvezdi kakor doma. Publika je namreč klicala tisto znano: sto, sto (košev nasprotniku), ki so jo državni prvaki tolikokrat slišali pod svojimi koši. Ljubljankinje je ta mila prošnja beograjskih navijačev tako ganila, da so se kar prepustili poteku igre. Ko pa je šlo že čisto zares — Crvena zvezda je zabila že 95. koš, so se le uprli. Saj veste, kranjska tma — in spravi Beograjčane ob užitek. Točki pa sta seveda ostali na Kalemegdanu.

AHA, pa še ena nogometna. Ljubljana se je šla v Zagreb borit z Metalcem za deseto mesto v conski ligi, ki se daje pravico za kvalifikacije za II. zvezno ligo. Vse je šlo kot po maslu. Ljubljana je zabila en gol, nato je bil poškodovan eden izmed igralcev Metalca, ki je poslej samo statiral na levem krilu. Ljubljana je dala še drugi gol in sodnik je še izkličnil enega Zagrebčana. »Tekme je konec,« so ob vsem tem menili šiskarji. Pa je bilo drugače: najprej goz z enajstimetrovko, nato še en regularen zadetek in že je bilo 2:2. Tri minute pred koncem pa je oni poškodovani Zagrebčan pozabil na svoje bolečine in še om potresel ljubljansko mrežo. In pouk te zgodbe: tisti, ki daje najbolj neboljen videz, je lahko najnevarnejši!

NOV STADION v Slovenskih Konjicah

Športni stadion, ki so ga minulo nedeljo odprli v Slovenskih Konjicah, bi bil brez dvoma v ponos tudi kakemu večjemu mestu. Gradili so ga več let, vendar je sedaj malone dograjen. Urediti mu treba le še nekatere manjše naprave.

Stadion je v neposredni bližini kopališča, kjer so bili prej močvirje, travniki, njiva in pašniki. S tem so Slovenske Konjice dobile drug ob drugem dva temeljna športna objekta in lahko govorimo že kar o športnem parku. Odveč je pripomniti, kako pomemben je ta objekt za vso ožjo in širšo okolico. Najbližji tovrstni napravi sta bili doslej namreč v Mariboru in Celju.

Za gradnjo objekta je bilo

treba opraviti mnogo zemeljskih del. Veliko pozornost so posvetili drenaži igrišča, ki je zdaj prvovrstno. Zanimivo je, da so Konjičani večji del gradnje opravili sami. S prevozom so pomagala podjetja, ki so prispevala tudi del finančnih sredstev, svoj delež je dala občina, prodajalci pa so se izkazali pri raznih delih. Med temi so bili člani sindikatov med prvimi. Rezultat vsega tega dela je stadion, pri katerem je vrednost ocenjena na okrog 15 milijonov dinarjev. Nekaj so prispevali tudi okrajni in republiški forumi. Se posebej se je izkazala tovarna usnja »Konus«, največji zaslug pri izgradnji pa ima predsednik gradbenega odbora Drago Perc, ki ga je TVD Partizan Konjice

ob otvoritvi imenovalo za svojega častnega člana.

Konjiški šport ima sedaj vse pogoje za velik razmah. Razen nogometnega igrišča je na voljo še atletska tekmovalna steza olimpijskih dimenzij ter naprava za najrazličnejše druge panoge. V bližnji prihodnosti namestijo nedaleč od stadiona postavljeno telovadnico. Računajo, da bodo načrti zanj gotovi že letos in tudi gradnja šole je predvidena v tem okolišju. Na ta način bo moč stadion namreč najbolje izkoristiti.

Za Konjičane je bil stadion najlepše darilo ob prazniku mladosti. Vsa gradnja pa je nov dokaz, kaj vse se da napraviti ob požrtvovalnosti ljudi in pravilnem vodstvu ter razumevanju.

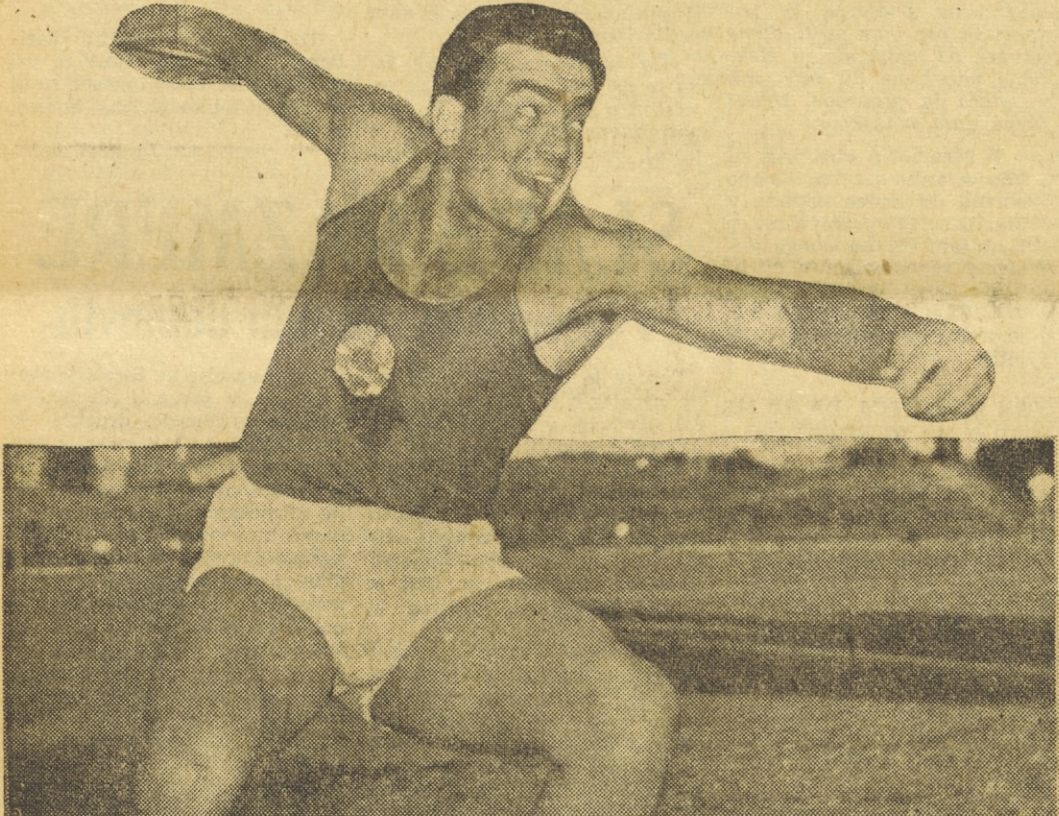
Enotna akcija je v Slovenskih Konjicah obrodila bogat sad.

MNOŽICA KEGLJAČEV

Na štiristeznem kegljišču »Triglava« v Kranju so pred nedavnim zaključili III. sindikalno prvenstvo mesta v kegljanju. Letošnjih tekem, ki so bile v počastitev dneva mladosti, se je udeležilo kakih 250 tekmovalcev v 80 ekipah.

Prehodni pokal je že tretjič osvojilo moštvo tovarne Inteks, ki ga je tako dobilo v trajno last. Vrstni red ekip je bil naslednji: 1. Inteks 1229, 2. Iskra 1200, 3. Planika 1173. Član zmagovalne ekipe Miro Ambrožič je s 462 keglji dosegel tudi nov rekord kegljišča.

D. M.



TAKO JE RADOSEVIČ ODLIČNO VRGEL DISK NA LJUBLJANSKEM STADIONU

»Skupaj ga bomo zasliševali,« je mrko rekel Gjuro. »Če ne bo šlo, se bomo menjali po vrsti. Do mraka moramo izvlči priznanje iz njega.«

Nekaj je v njem govorilo, da iz vsega ni bo nič. Čeprav ni bilo kakšnih stvarnih razlogov, ga je premagalo nerazpoloženje, nekakšna motna slutnja nesreče.

Ivan se je držal pokončno, samo ramena so bila upadla, mlahava. Tak je bil — vsaj Gjuro se je tako dozevalo — da se človek ne bi mogel hudovati nanj. Sočustvoval bi lahko z njim, ampak tu je bilo še nekaj drugega.

Ivan to pot ni bil zvezan. Gjuro je že včeraj naročil, naj ga razvežejo, in je prepovedal, da bi ga še nadalje vezali. Zvezanega človeka ni mogel gledati, upiralo se mu je. Široka modrica se je vlekla čez Ivanov obraz. Od daleč si jo opazil. Oko mu je zateklo, veke posunele. Gjuro je nehoti vzdrltel, začutil je, da mu kri močnejše polje in trdil se je, da bi se otrešel mračne grozljivosti in privida.

Jezik mu je postal težji: »Nekako živčen se mi zdiš,« je rekel, čeprav ni bil o tem prepričan, ker Ivan ni bil videti živčen. »Pa ne da bi bil moral nocoj kam na pot?«

Ivan je vprašujoče pogledal.

»Vseeno,« je vpadel Zaim. »Je pa šel nekdo izmed naših po pošiljko.«

Kazalo je, da se Ivan spet čudi in da mu noče v glavo, zakaj tako buljijo vanj. Vnovič je poizkusil:

»Povejte mi že vendar, kaj hočete od mene?«

»Prav,« je začel Gjuro od kraja. »Bil si pri domobranci?«

»Bil. Ampak v kakšni zvezi je to...«

»Odgovarjaj samo na vprašanja. Kolikor vemo, si bil domobranci častnik.«

»Da, mobilizirali so me. Ampak, že tam sem...«

Gjuro je nervozno dvignil roko.

»Ne zahtevam razlage. Odgovarjaj, kar te bom vprašal...«

»Ampak vi hočete vsemu dati drugačen pomen.«

»To je naša stvar. Ti si tu obtožen. Do-

kaze imamo. Torej, nikar vznemirjanja! Zagotavljam, da bo preiskava pravična, a zato zahtevam popolno odkritost. Mi te lahko ustrelimo tudi brez priznanja, toda meni je do tega, da ugotovim pobude, zaradi katerih si krenil na to pot. Povejmo odkrito: — tvoje stanje je brezupno, ampak moralo se lahko popraviš in kolikor toliko spereš madež s svoje vesti. Vse to je odvisno od tega, koliko iskrenosti boš pokazal pred nami in koliko kesanja za greh.«

Gjurov glas je zamoklo odmeval v sobi, ampak nihče razen njega ni mogel začuti tistega pridušenega prizvoka negotovosti, ki se mu je zatikala v grlu in mu poganjala kri v glavo.

Lesk v Ivanovih očeh je ugasnil. Očitno je dojel vso zadevo. A kljub temu je ostal dosleden v svojem odporu. Vsi so osupnili, ko je rekel:

»Prav. Od srca vam želim pomagati, a prosim vas, da mi najprej razložite, česa me obtožujete. Sam res ne vem, za kaj gre, lahko samo slutim in verjamem, da gre za nekaj tragičnega nesporazuma. Vidim, da merite na vohunstvo. Razložite mi, kaj pravzaprav sumite in — častno besedo! — ničesar vam ne bom zatajil.«

Zaim je vztrepetal in posinel.

»Koga vlečeš za nos, mater ti vrazil! Kaj pravzaprav sumimo? Mi ne sumimo, to si zapomni, dokler ti je še glava na ramenu — mi vemo, mi imamo dokaz! Kdo se tu ukvarja z golobi, a? Kdo naj bi bil nocojšnjo noč sprejel zavoj, ne veš, kajne?«

Zaimu so izstopile žile na vratu, hruamel je kakor zaposel mlin. Mozolce mu je iznenada zalila kri in ves je bil podooben strahovitemu neurju. Od jeze ni mogel več govoriti, marveč se je sklonil k Ivanu in napadalo stiskal pesti.

Ivan je vzdrl nalet in nemo strmel vanj. Njegov obraz se je spremenil v kepo apna.

Vtem se je Milan zadrl:

»Siliš nas, da bomo segli po drugačnih sredstvih.«

Malopridnež, je pomislil. Gjuro in skušal obnoviti red:

»Povrnimo se k stvari!«

V sobi je zavladala tišina, samo Zaim je

puhal kakor lokomotiva. Gjuro je stopil nekajkrat sem in tja, preden je spet sprevoril. Njegovostne so bile stisnjene.

»Sredi septembra lani si se vrnil s fronte v Romirje, ravno ko so ustašji zaprli Darinko?«

Ivan je priklimal, ne da bi bil iznenaden.

»Do decembra si poveljeval domobranci čet. Proti partizanom si jo vodil?«

»Streljali smo v zrak. Povelja sem sabotal.«

»Ne oddaljuj se od vprašanja. Ali si vodil domobrance proti nam?«

»Sem. Kaj sem mogel drugega...«

»V oficirskem domu v Romirju si popival z nemškimi častniki?«

»Moral sem, ampak...«

»Da ali ne?«

»Da, poslel sem z njimi.«

»Jaz pravim — krockal —. Ali si pil z njimi bratovščino?«

»Razumeti morate, da moj položaj tam...«

»Tega te nisem vprašal. Ali drži, kar sem rekel?«

»Drži.«

»Si pil z nemškimi častniki bratovščino?«

»Da, tudi to je res.«

»Novembra si izrazil željo, da bi pobegnil k partizanom? Je bilo tako?«

»Čakajte, poprej sem vzpostavil zvezo...«

Gjuro se je nezavedno zdrgnil, kajti Zaim je iznenada zagrmel za njim:

»Mrcina, doklej naj ti še ponavljamo, da ostani pri vprašanjih. Ne devaj nas iz kože, dokler smo še prizanesljivi.«

»Počakaj, Zaim,« je nadaljeval Gjuro. »Ponavljam, novembra ti je prišlo na misel, da bi šel k nam. Ne zanima me, zakaj si čakal ravno do novembra, marveč samo to, da si takrat sporočil to željo. Ali mi lahko poveš, je tako ali ni?«

Ivan je potrdil. Kakor oslepel je strmel brezizrazno v tri pare ledenih, svinčenih oči, ki so ga strme pozirale.

»Ali si sam prišel na to misel?«

»Ne vem, kaj misliš s tem.«

»Ali si prostovoljno, brez vsakršnega prigravčanja sklenil zapustiti domobrance in oditi k partizanom?«

»To je bila posledica...«

»Zahtevam, da odgovoriš naravnost. Da ali ne?«

»Na to vprašanje ni mogoče naravnost odgovoriti.«

»Tako, se pravi — neprostovoljno. Zdaj se razumemo.«

Gjuro je premišljal; novembra je Hans Fimag prevzel službo gestapa v Pomurju.

»Nasprotujem takšnemu sklepu,« je vzkliznil Ivan. »Prišel sem po lastni volji, toda do tega ni prišlo naenkrat... name so vplivali tudi drugi...«

»Kdo je vplival nate?« mu je segel Gjuro v besedo. Spodnja ustnica mu je naglo vztrepetala.

»Pa... pa... o tem mi je pogosto govorila...«

Ivan se je premaknil, zbral obraz in pristavlil roko k očem, glas mu je obupno zadrdel — »tudi Mirjana me je nagovarjala...«

Gjuro ni pričakal konca. Zamolklo je vprašal:

»Kdo te je še k temu spodbujal?«

Ivan se je zbral.

»Še neki tovariš.«

»Kateri tovariš? Menda veš, s kom si se o tem razgovarjal?«

»Ne vem, kako se piše. Meni se je predstavljal kot Maks. Mislim, da je bil iz komiteja.«

Izenadno se je začutil Gjuro preslabotnega, da bi mogel nadaljevati. Dih mu je mahoma zastal, dihal je z odprtimi usti, ves izčrpan. Maks. Ivan je poznal Maksa. Z njim je bil, z njim se je pogovarjal. Vnovič ga je zajel leden val, čutil je strašen pritisk v glavi. Ivan je poznal Maksa. Moti so ga bolj in bolj zapuščale — o, Maks!

Zaim se je okrenil in ga začudeno pogledal.

»Ali ti je slabo?«

Gjuro je lahko povzdignil roko in jo pristisnil na čelo.

»Glava. Bo že minilo.«

Končano je. Čutil je, da ne more dalje zasliševati. Nepriljetno mu je bilo zaradi

Zaima. Obrnil se je in se nekako čudno zagledal v Ivana. V Ivanovih očeh se je zrcalila zmedenost, pomešana s strahom, pa še nekaj drugega, nekaj tako mirnega, spokojnega in zanesljivega, nekaj, česar brez vznemirjenosti ne bi bilo mogoče videti, a to je moglo biti samo zatirano in nespoznavno prebliskavanje čiste vesti. Še bolj se je zagledal vanj. Zaboga — ali se moti? Ivan in Maks. Kaj pa naj to pomeni?

Zaim ni odvrnil oči od njega. Zaskrbljeno je vprašal:

»Če ti je mučno, pojdi ven. Midva bova nadaljevala.«

Ne, ni mu bilo mučno. Je že minilo. Ne želi, da bi ga opazovali v trenutku slabosti, njegova zavest se je izdajala iz telesa, katerega ni več čutil, in je kljubovalno in z igranim izrazom srca stopil korak naprej.

»Poslušaj, fant! Dajem ti poslednjo priložnost. Povej, kdo te je poslal k nam?«

»Mestni komite.«

Zaim je planil iz kože. Zamahnil je s pestjo, a Gjuro je je ujel v zrak in jo je zno odgnal.

»Pusti. Tudi brez tega bo spregovoril.«

Nato je priplil oči in počasi pogotnil slimo.

»Vem,« je rekel. »Drugega decembra so ti sporočili sklep komiteja, da odidi na svobodno ozemlje.«

»Drži,« je zatrdil Ivan. »Bilo je 2. decembra.«

Spet oster, peklenski zbadljaj v srce. Vse, karkoli ga je Gjuro doslej vprašal, in vse, kar mu je Ivan doslej povedal, se je na las skladalo z Mirjaninim dnevnikom. Mar je Ivan vedel za dnevniki? To vprašanje je razpelo Gjura na križ. Izenadno se je znešel daleč od vsega, prevzel od drugih prečudnih misli. Vse tole pred njim se mu je zazdelo kar malopomenljivo. Pod bremenom težkih, nepovezanih čustev je tonil bolj in bolj v zmedo.

Odvrnil je glavo, da ne bi gledal Ivanu v oči.

DOGODKIV SVETU OD TEDNA DO TEDNA

Predstavnik tajništva za zunanje zadeve je sporočil na tiskovni konferenci, da bo julija obiskal Jugoslavijo predsednik Združene arabske republike Naser.

V Kairu se je sestala jugoslovansko-egipčanska gospodarska komisija, ki bo razpravljala o razširitvi trgovinske izmenjave med obema državama. Egipt postaja vse važnejše tržišče za naše izdelke. Samo v enem letu se je naš izvoz povečal od 700 milijonov na 4 milijarde dinarjev.

Velika Britanija in Zahodna Nemčija sta zgladili spor glede vzdrževanja angleških čet v Zahodni Nemčiji. Po tem sporazumu, s katerim pa nobena stran ni preveč zadovoljna, bo Velika Britanija še naprej sama vzdrževala svoje čete. Zato pa ji bo Nemčija dala finančno pomoč, naročila bo pri njej orožje in povojne dolgove ji bo izplačala pred določenim rokom.

Tunizijska vlada je obnovila svojo pritožbo pred Varnostnim svetom OZN zaradi francoskega napada na Sakiet Sidi Jusef letos februarja. Pritožbo je hkrati razširila tudi na vsa poznejša sovražna dejanja francoske vojske. Takoj za Tunizijo se je tudi Francija pritožila Varnostnemu svetu zaradi tega, ker Tunizija noče spoštovati sporazuma o nastanitvi francoskih čet v Tuniziji. — Kakor je znano, je Tunizija prvo pritožbo umaknila na prigovarjanje Amerike, ki je ponudila svoje posredovanje v francosko-tunizijskem sporu.

Zahodnonemška vlada je tožila pri Vrhovnem sodišču Zahodne Nemčije pokrajinsko vlado v Hamburgu, ker je leta izdala zakon o splošnem ljudskem glasovanju o atomski oborožitvi. Predstavnik bonnske vlade je pred sodiščem izjavil, da pomeni to glasovanje vmešavanje v zunanjo in obrambno politiko osrednje vlade. Zavezniki pokrajinske vlade pa je dejal, da glasovanje temelji na ustavi, ki govori, da vsa oblast izhaja iz ljudstva.

Na sestanku varšavskega pakta v Moskvi so sklenili, da bodo zmanjšali oboroženo silo vzhodnoevropskih držav za 190.000 mož. Odobrili so tudi odločitev sovjetske vlade, da umakne svoje čete iz Rumunije, na Madžarskem pa njihovo število zmanjša. Sklenili so tudi predložiti atlantskemu paktu pogodbo o nenapadanju.

Libanonska vlada je pred Varnostnim svetom OZN obtožila vlado Združene arabske republike, da podpira uporniško gibanje v Libanonu. Razprava pa so odložili na pobudo ZDA, ki jim ne ugaja zaostritven na Bližnjem vzhodu. Počakali bodo, kaj bo o podobni pritožbi odločila Arabska liga, ki se je zaradi tega sestala.

General De Gaulle, ki je dobil podporo vseh političnih strank razen komunistov, je sestavil vlado. V njej sta tudi dosedanja predsednik Pflimlin in vodja socialistov Guy Mollet. De Gaulle je razložil nekaj točk svojega političnega programa. Po njem naj bi Alžirija stopila v federacijo s Francijo. Zahteval je, da se mu morajo prevratniki v Alžiriji pokoriti. Omenil je tudi, da bodo vse mednarodne obveznosti Francije ostale nespremenjene.

Ciprski nadškof Makarios je odšel na obisk k grškim skupnostim v Egiptu. Ob tej priložnosti bo obiskal tudi predsednika republike Naserja.

Francoske gospodarske kroge vedno bolj skrbi valutarna kriza. Ob koncu maja je dosegel francoski primanjkljaj v evropski plačilni zvezi 75 milijonov dolarjev.

Italijanska Narodna banka je izdala poročilo o stanju v italijanskem gospodarstvu. ki ne kaže nič kaj rožnate podobe. V primerjavi z letom 1956 je proizvodnja padla, kar pripisujejo vplivu ameriškega gospodarskega nazadovanja.

V srednjeameriški državi Panama so izbruhnile protivladne demonstracije. Začeli so jih študenti, katerim se je pridružil tudi ostalo prebivalstvo. Policija je napadla demonstrante z orožjem in dosti oseb ranila, nekaj pa je bilo tudi ubitih. Pričakujejo padec vlade. V Panami ni bilo že leto dni nobenih demonstracij.

V Sofiji se je začel kongres Komunistične partije Bolgarije. Med tujimi delegacijami prisostvuje na kongresu tudi delegacija KP Sovjetske zveze, ki jo vodi Nikita Hruščev.

Voditelj upornikov v Alžiriji in na Korkizki so sprejeli novico, da je De Gaulle sprejel v svojo vlado tudi dosedanjega predsednika Pflimlina s precejšnjimi pridržki. Vsealžirski odbor narodne rešitve je sklenil, da bo pozorno zasledoval razvoj položaja.

Na Švedskem in v Belgiji so bile minuli teden parlamentarne volitve. Na Švedskem je znova zmagala Socialdemokratska stranka, ki je celo dobila 6 poslancev več, kot jih je imela. Zdaj bodo socialdemokrati imeli s podporo komunistov večino v parlamentu. Do volitev je prišlo zaradi tega, ker je večina v bivšem parlamentu glasovala proti vladnemu osnutku zakona o pokojninah. Vlada je morala zategadelj odstopiti. V novem parlamentu imajo socialdemokrati 112 poslancev, konservativci 44, liberalci 38, stranka centra 32 in komunisti pet poslancev.

Na volitvah v Belgiji je zmagala krščansko-socialna stranka, ki bo imela v novem parlamentu 104 poslance. Socialisti so dobili 83 mest, liberalci 20, komunisti 2 in manjše stranke po 1 do 2 mesti.

Vodstvo tunizijske stranke Neodestur je podaljšalo »teden pripravljenosti« do 10. junija. Ta teden so organizirali zaradi dogodkov v Franciji in zaradi stalnih napadov francoske vojske na tunizijsko ozemlje.

Predsednik sovjetske vlade Hruščev je sporočil ameriškemu predsedniku Eisenhowerju, da se njegova vlada ne strinja z ameriškim predlogom, naj bi strokovnjaki velikih sil začeli razpravljati o vprašanju prepovedi jedrskih poskusov.

Na predvolilnih zborovanjih na Portugalskem je prišlo do demonstracij in spopadov med policijo in pristaši opozicije. Več oseb je bilo ranjenih.



E dina mogoča pot je pot v socializem,« je dejal generalni sekretar čilske socialistične stranke Solomon Corbalan. Srednje velike postave in živahni kretenj je sedel ob skodelici črne kave. Ni dosti pomisljal, ko sem ga naprosil, naj pove nekaj za naše bralce o glavnih problemih svoje dežele, o tamkajšnjem delavskem gibanju in trenutnem položaju v Čilu.

»Socialistične stranke Latinske Amerike izhajajo s stališča, da je treba boj narodov Latinske Amerike za osvoboditev zasnovati na realističnih temeljih, ne pa na utopijskih pojmovanjih,« je s poudarkom povzel Solomon Corbalan. »Naša dežela, kakor tudi vse latinsko-ameriške države, ima značilnosti, ki so podobne onim v številnih deželah Afrike in Azije. Imamo dosti skupnih problemov. Toda pred Latinsko Ameriko se postavljajo nekatera vprašanja, ki imajo večjo prednost in terjajo hitrejšo reševanje. Zaradi nezadostne razvitenosti so se naši narodi znašli pod skrbništvom imperialistične politike. Po drugi strani pa imperialistični nadzor onemogoča tem deželam, da se otresejo nezadostne razvitenosti oziroma, da izstopijo iz začaranega kroga, ki ga je treba razbiti tam, kjer ima kapitalizem razpoko ali škrbino. Čilski socialisti in socialisti vse Latinske Amerike so prepričani, da je nemogoče, da bi se katerakoli dežela znebila nerazvitenosti v kapitalističnih pogojih. Edina mogoča pot je pot socializma.«

Prvak čilskih socialistov je za trenutek zastal, nato pa nadaljeval: »Prav na tej poti pa se pojavljajo težave v narodnih gibanjih, ki usmerjajo boj za osvoboditev Latinske Amerike. Posamezne partije, kot n. pr. komunistična pri nas, ne razumejo, da je mogoče bojevati se za osvoboditev v pogojih nerazvitenosti in tujega gospodarskega gospodarstva, ne da bi



Značilen napis v Čilu, ki označuje, da je tuja ameriška družba zasedla ozemlje, da bi na njem zgradila tovarno

Pretekli teden je sovjetska vlada sporočila, da ne bo izpolnila svojih obveznosti do Jugoslavije, ki jih je sprejela s sporazumi, podpisanimi 12. januarja in 1. avgusta leta 1956. Z drugimi besedami, sovjetska vlada je spet enostransko pretrgala sklenjeno mednarodno pogodbo in se brez upravičenih razlogov odpovedala obveznostim, ki jih ji nalagata omenjena sporazuma.

Za kaj gre? Kakor je znano, je naša država, potem, ko so se odnosi s Sovjetsko zvezo uredili, obnovila z njo tudi gospodarsko sodelovanje. To je bilo popolnoma v skladu s temeljnimi načeli naše zunanje politike, ki stremi za tem, da naveže gospodarske in vse druge stike z vsemi državami, ki tudi same žele tako sodelovanje. Takša politika, ki upošteva popolno priznanje neodvisnosti in enakopravnosti vseh držav, predstavlja danes najbolj napredne težnje v mednarodnih odnosih. Na podlagi omenjenih dveh pogodb, ki sta le del splošnega sporazuma o gospodarskem sodelovanju med obema deželama, naj bi Sovjetska zveza izročila Jugoslaviji do leta 1964 vse potrebne načrte in opremo za novo tovarno dušičnih gnojil, opremo za termocentralo in za obnovu treh rudnikov ter načrte in opremo za veliki aluminijški kombinat, ki smo ga začeli graditi v Črni gori. Ti objekti bi pomenili velik prispevek k našemu gospodarskemu razvoju. Za Jugoslavijo sta bila sporazuma ugodna zategadelj, ker ne bi bilo treba opreme takoj plačati, pač pa bi sovjetska vlada dala 285 milijonov dolarjev kredita. Jugoslavija se je obvezala, da bo ta kredit povrnila v desetih letih z 2% letnimi obrestmi. Pri financiranju aluminijškega kombinata naj bi sodelovala tudi Vzhodna Nemčija.

In kaj pravi zdaj sovjetska vlada? Nič manj in nič več kot to, da je sklenila izplačilo kredita preložiti za pet let. Kot razlog navaja, da sedaj ne more izpolniti obveznosti, ker namerava sama pospešiti razvoj lastne kemične industrije in je zato morala spremeniti svoje finančne načrte. Tudi

Bitka na najjužnejši točki Latinske Amerike

pri tem čakali, da bi nam to pot vsilili ali določili z uspehom ali končno zmago sovjetskega bloka na mednarodnem področju.

»Mi pa menimo, da si moramo sami določiti pot našega boja in smo prepričani, da lahko na tej poti dosežemo uspeh.«

Prižgal si je cigareto, jaz pa sem izkoristil kratek premor in ga vprašal, kakšni so glavni problemi, ki se postavljajo pred dežele Latinske Amerike.

»Kakšni so glavni problemi pred latinskoameriški deželami?« je Solomon Corbalan zamisljeno ponovil vprašanje in dejal:

»V prvi vrsti je agrarni problem. Naše dežele niso dovolj naseljene, čeprav ima Latinska Amerika 170 milijonov prebivalcev, se pravi več ko ZDA. Nimamo dovolj pre-

nja. Agrarno reformo moramo izvesti tako, da bi vključili delovne množice v narodno proizvodnjo, da bi razvili kmetijsko proizvodnjo in zadostili potrebam prebivalstva naše dežele ter hkrati zmanjšali našo gospodarsko odvisnost.«

Generalni sekretar čilske socialistične stranke je za hip odložil cigareto, napravil požirek iz skodelice črne kave, nato pa spet prijel za besedo. »Pred nami pa je tudi neposredna naloga, kako dati naša narodna bogastva na razpolago narodu. Čile na primer zavzema četrto mesto v proizvodnji bakra v svetu. Toda z večino čilskega bakra razpolagajo velike severnoameriške družbe, te pa pripadajo velikanskim svetovnim monopolom bakra. Logično je, da

prepričanjem povzel. »Naš osvobodilni boj se mora vsekakor soočiti z vso silo imperializma. Zato mi ne moremo v naši politiki, usmerjeni k osvoboditvi naše dežele, odpreti sovražne fronte proti imperializmu. Menimo sicer, da je mogoče voditi politiko osvoboditve naše dežele, toda politiko, ki bi upoštevala razmere, v katerih živi naš narod, ki se odprto fronto sovražstva proti imperializmu ne bi mogli uspeti, saj je naša dežela še zmerom zelo odvisna, se pravi, tuji vpliv je še vedno izredno krepak.«

»Kakšna pa je politika, ki bi v sedanjih razmerah lahko privedla do pozitivnih rezultatov?« si je sam zastavil vprašanje generalni sekretar čilske socialistične stranke. »To je politika agrarne reforme, politika razvijanja narodne industrije, ki bi postopoma osvobodila deželo od tujega imperializma. Z drugimi besedami povedano, moramo pospeševati politiko, ki se zavzema za to, da bi v lastni deželi predelovali surovine, da bi zboljšali življenjsko raven delavskega razreda in da bi povečali proizvodnjo na prebivalca. Takšno politiko pa lahko izvajamo le resnično ljudske stranke, resnične socialistične partije. Takšna politika namreč zadeva interese oligarhije, koristi veleposestnikov in velike buržoazije kakor tudi interese imperializma. Vsi ti pa so tesno povezani med seboj, pripravljeni so braniti svoje koristi in ne bodo nikoli prostovoljno privolili, da bi zmagala politika narodne osvoboditve.«

Opravičil sem se, ker sem znova segel sogovorniku v besedo. Toda zanimalo me je, kako se takšne napredne težnje izražajo v ljudskih gibanjih Latinske Amerike, predvsem v Čilu.

»V Čilu so zdaj pogoji za bolj ugodnejši, kot so bili dosihd,« je odvrnil Solomon Corbalan. »To je izraz splošnega ljudskega gibanja, ki se pojavlja med širokimi ljudskimi množicami. To je splošna težnja za osvoboditev od tujega kolonializma, težnja za razvijanju zaostalega gospodarstva, prizadevanje množice, da z lastnimi silami uresničujejo boljše življenjsko raven, boljše razmere in delovne pogoje. Takšna gibanja množice se ne kažejo samo v Ameriki, temveč tudi v Aziji in v Afriki, kar pomeni, da nas tok zgodovine sili, da krenemo po novi poti. V tem lahko najdemo pojasnilo za spontana, toda zelo močna gibanja, ki so se odigrala v Latinski Ameriki in so presepetila svet.«

»To je bil primer v Braziliji z Vargasom, ko je ljudstvo izrazilo privrženost človeku, ki je postal v danem trenutku simbol narodne politike, politike narodne osvoboditve. Ta privrženost se je pokazala v obliki širokega, spontanega gibanja. Podobno je bilo pozneje v Čilu s Carlosom Ibañezom: ljudstvo je bilo nekaj časa prepričano, da lahko Ibañez popelje množice po novi, revolucionarni poti. Podobno se je ponovilo v Boliviji s Paz Estensorem, ko je široko ljudsko gibanje udarilo po temeljih stare družbene ureditve in postavilo vlado naprednega značaja. V Argentini se je s Peronom prav tako pokazalo široko ljudsko gibanje. Toda žal,

njihova politika ne ustreza narodnim koristim, pač pa izključno samim njim. Ker pa imajo prevladujoč položaj v proizvodnji, lahko delajo, kar je njim po volji. Lahko zmanjšujejo ali povečujejo proizvodnjo bakra, kakor jim pač trenutno ustreza, ne da bi niti najmanj upoštevali interesov dežele, ki daje to surovino. Kaj to pomeni za Čile, si lahko mislite, če vam povem, da naša dežela dobiva štiri petine vseh deviz od bakra. Če se torej pojavi kakršnakoli motnja na svetovnem trgu, če se zniža cena bakra, ali pa če ZDA skušajo uvesti dodatno carino na uvoz bakrene rude, kot so to pravkar storile, potem pomeni to za latinsko-ameriške dežele, zlasti pa za Čile, pravo gospodarsko katastrofo. To zmanjša našo zalogo deviz, povzroči nezaposlenost v rudnikih bakra in končno vodi v bedo in pomanjkanje. Podobno je tudi v drugih deželah Latinske Amerike, saj so vse bolj ali manj navezane zgolj na en sam glavni proizvod. Tako je s kositrom v Boliviji, s petrolejem v Venezueli, s kavo v Braziliji, z bananami v Kolumbiji in Ekvadorju, s sladkorjem na Kubi.«

»To je vsekakor značilno za večino nerazvitih dežel,« sem prekinil sobesednika. »Pot, ki jo ubirajo te dežele, da bi se osvobodile stoletne zaostalosti in tujega vpliva, pa je včasih zelo različna. Zato bi bilo zanimivo zvediti, kako si socialistična stranka Čila zamišlja izhod iz tega položaja?«

»Da...« je za trenutek pomislil Solomon Corbalan, nato pa s

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu

Velikanski bakreni rudnik v Huachapatu